

Dato: 29. oktober 2013
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: David Neutzsky-Wulff
Sagsnr.: 2013-739-0084
Dok.: 941009

UDKAST

Forslag til

lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven, lov om politiets virksomhed og lov om fuldbyrdelse af straf mv.

(Initiativer mod rocker- og bandekriminalitet)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1028 af 22. august 2013, foretages følgende ændringer:

1. I § 38, stk. 4, ændres »§ 39, stk. 2« til: »§ 39, stk. 2 og 3«.

2. I § 38 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Der kan ikke træffes afgørelse om at løslade den dømte på prøve, og en tidligere truffet afgørelse herom kan ikke effektueres, hvis politiet oplyser, at den dømte skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af denne lovs § 180.«

3. I § 39 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Ved løsladelse på prøve af en person,

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

1) som er dømt for overtrædelse af § 191, § 192 a eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold eller trusler,
2) som er idømt fængsel i 1 år eller derover, og
3) som af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, hvor de pågældende personer tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet,
fastsættes i almindelighed vilkår om, at den dømte i prøvetiden ikke opholder sig sammen med eller på anden måde har kontakt med andre med tilknytning til den pågældende gruppe, medmindre der er tale om nærstående, eller der er tale om ophold eller kontakt som led i varetagelsen af et anerkendelsesværdigt formål.«

4. I § 40 a, stk. 3, indsættes som 2. pkt.:
»§ 39, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.«

5. I § 40 a, stk. 4, indsættes som 3. pkt.:
»§ 39, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.«

6. I § 40 a, stk. 7, indsættes efter »§ 38, stk. 3«: »og 5«.

7. I § 41, stk. 2, ændres »stk. 3, 3. pkt.« til: »stk. 4, 3. pkt., og stk. 5«.

8. I § 41 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Der kan ikke træffes afgørelse om at løslade den dømte på prøve, og en tidligere truffet afgørelse herom kan ikke effektueres, hvis politiet oplyser, at den dømte skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og at der inden for den gruppe, som de dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af denne lovs § 180.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

9. I § 41 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. For personer, som af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, hvor de pågældende personer tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, fastsættes i almindelighed vilkår om, at den dømte i prøvetiden ikke opholder sig sammen med eller på anden måde har kontakt med andre med tilknytning til den pågældende gruppe,

medmindre der er tale om nærstående, eller der er tale om ophold eller kontakt som led i varetagelsen af et anerkendelsesværdigt formål.«

10. I § 42, stk. 2, ændres »§ 41, stk. 3, til: »§ 41, stk. 4 og 5«.

11. § 81 a, stk. 1, affattes således:

»Den straf, der er foreskrevet i denne lovs §§ 119, 123 og 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, og § 252, stk. 1, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af denne lovs § 180.«

12. I § 81 a, stk. 2, ændres »et gensidigt opgør« til: »en konflikt«.

13. I § 192 a indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben efter stk. 1, nr. 1, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted. Hvis der samtidig besiddes ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, skal dette indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffastsættelsen.«

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1139 af 24. september 2013, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 115 indsættes:

»§ 115 a. Politiet kan videregive fortrolige oplysninger vedrørende personer, der er fyldt 18 år, til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende person, hvis videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for personen.«

2. I § 747, stk. 4, indsættes som 2. pkt.:

»Det samme gælder en anmodning efter stk. 2, hvis anmodningen indeholder begæring herom.«

3. § 769, stk. 2 affattes således:

»Stk. 2. Er der afsagt dom i sagen, hvorved den tiltalte er idømt ubetinget fængsel i mere end 30 dage for en lovovertrædelse, som er undergivet of-

fentlig påtale, kan den tiltalte endvidere varetægtsfængsles, når hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at den tiltalte ikke er på fri fod, under hensyntagen til, at den tiltalte har tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og at der inden for den gruppe, som den dømte har tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.«

§ 3

I lov om våben og eksplosivstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1005 af 22. oktober 2012, som ændret [senest] ved [§ ** i lov nr. 431 af 1. maj 2013], foretages følgende ændringer:

1. I § 3, stk. 1, indsættes efter »i besiddelse af«: »eller overdrager«.

2. I § 3, stk. 3, nr. 2, ændres »våbenhandlere« til: »erhvervsdrivende med generel tilladelse som nævnt i § 4 b, stk. 1«.

3. § 4 b affattes således:

»§ 4 b. Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, kan efter ansøgning meddele erhvervsdrivende generel tilladelse til med henblik på erhvervsmæssig handel eller anden erhvervsmæssig virksomhed at erhverve og besidde de i § 1, stk. 1, nr. 1-3 og 7-10, og § 4, stk. 2, nævnte genstande.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte vilkår og betingelser for udstedelse og anvendelse af tilladelser efter stk. 1.«

4. I § 10, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Ved fastsættelse af straffen skal det særligt anses for skærpende, at gerningsmanden flere gange tidligere er straffet for overtrædelse af § 4, stk. 1.«

§ 4

I lov nr. 444 af 9. juni 2004 om politiets virksomhed, som ændret ved § 19 i lov nr. 538 af 8. juni 2006, § 4 i lov nr. 501 af 12. juni 2009, § 2 i lov nr.

1107 af 1. december 2009 og § 1 i lov nr. 249 af 30. marts 2011, foretages følgende ændring:

1. I § 23, *stk. 3, 1. pkt.*, ændres »eller fængsel indtil 6 måneder« til: »eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder«.

§ 5

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 435 af 15. maj 2012, som ændret ved § 2 i lov nr. 628 af 12. juni 2012, foretages følgende ændringer:

1. I § 26 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Personer, der er indsat i fængselsafdelinger eller arresthuse udpeget til anbringelse af indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, kan overføres til andre tilsvarende fængselsafdelinger eller arresthuse, når hensynet til at forebygge konflikter, styrke sikkerheden eller modvirke ny kriminalitet taler herfor.«

2. I § 46 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Der kan ikke meddeles tilladelse til udgang, og en tidligere meddelt udgangstilladelse kan ikke effektueres, hvis politiet oplyser, at den dømte skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.«

3. I § 81, *1. pkt.*, ændres »§ 39, stk. 2, § 40 a, stk. 2-4, eller § 41, stk. 3« til: »§ 39, stk. 2 eller 3, § 40 a, stk. 2-4, eller § 41, stk. 4 eller 5«.

4. Efter kapitel 15 indsættes i afsnit II:

»Kapitel 15 a

Forsøgsordning med elektronisk overvågning ved prøveløsladelse og udgang

§ 89 a. Justitsministeren kan iværksætte en forsøgsordning, hvor det som vilkår for prøveløsladelse eller udgangstilladelse fra en eller flere institutioner kan fastsættes, at personen skal undergive sig elektronisk overvågning af sin færden. Ministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af forsøgsordningen.«

§ 6

Loven træder i kraft den **. ** 2014.

Stk. 2. Lov om fuldbyrdelse af straf m.v. § ** og **, som affattet ved denne lovs § **, finder anvendelse på personer, der idømmes fængselsstraf efter den ** 2014.

Stk. 3. ...

§ 7

Lovens §§ 1-* gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. ** og **

Stk. 2. ...

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning	10
1.1. Baggrunden for lovforslaget.....	10
1.2. Lovforslagets hovedpunkter og formål	17
2. Ændring af straffelovens § 81 a	19
2.1. Gældende ret	19
2.2. Lovforslagets udformning	25
3. Skærpelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben mv.	29
3.1. Gældende ret	29
3.2. Lovforslagets udformning	36
4. Skærpelse af straffen for ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder mv.....	39
4.1. Gældende ret	39
4.1.1. Ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder mv.....	39
4.1.2. Sanktionsniveauet.....	41
4.2. Lovforslagets udformning	43
5. Zoneforbud	46
5.1. Gældende ret	46
5.1.1. Generelt	46
5.1.2. Forbuddets geografiske og tidsmæssige udstrækning	47
5.1.3. Sanktionsniveauet.....	48
5.2. Lovforslagets udformning	49
6. Ændrede regler om prøveløsladelse og udgang mv.	52
6.1. Gældende ret	52
6.1.1. Prøveløsladelse.....	52
6.1.1.1. Prøveløsladelse efter straffelovens § 38.....	52
6.1.1.2. Prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a	54
6.1.1.3. Overtrædelse af vilkår for prøveløsladelse.....	56
6.1.1.4. Prøveløsladelse af livstidsdømte	57
6.1.2. Udgang	58
6.1.2.1. Almindelige bestemmelser om udgang	58
6.1.2.2. Frigang	60
6.1.2.3. Udstationering	61

6.1.2.4. Rocker- og bandevilkår	62
6.1.3. Overførsel af negativt stærke indsatte	63
6.1.3.1. Anbringelse af dømte i kriminalforsorgens institutioner ..	63
6.1.3.2. Negativt stærke indsatte	65
6.2. Lovforslagets udformning	66
6.2.1. Afskæring af prøveløsladelse og udgang under verserende voldelige konflikter	72
6.2.2. Skærpede vilkår for prøveløsladelse	84
6.2.3. Udvidet brug af rocker- og bandevilkår ved udgang.....	94
6.2.4. Forsøgsordning med elektronisk overvågning (GPS-fodlænker mv.)	94
6.2.5. Udvidet adgang til at overføre visse indsatte	98
6.3. Forholdet til grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.....	100
7. Varetægtsfængsling efter dom	104
7.1. Gældende ret	104
7.2. Lovforslagets udformning	106
8. Hurtigere gennemførelse af indenretlig afhøring.....	110
8.1. Gældende ret	110
8.2. Lovforslagets udformning	111
9. Udvidet adgang til at videregive oplysninger som led i kriminalitetsforebyggende indsatser	113
9.1. Gældende ret	113
9.1.1. Kriminalitetsforebyggende arbejde	113
9.1.1.1. Retsplejelovens §§ 114 og 115.....	113
9.1.1.2. Sager mod unge mellem 15 og 18 år.....	115
9.1.2. Videregivelse af oplysninger.....	116
9.1.2.1. Forvaltningsloven.....	117
9.1.2.2. Persondataloven	117
9.2. Lovforslagets udformning	119
9.3. Forholdet til anden lovgivning	123
9.3.1. Forholdet til persondataloven.....	123
9.3.2. Forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention	124
10. Skærpet kontrol med skydevåben mv.	125
10.1. Gældende ret	125

10.1.1. Anmeldelse af overdragelse af skydevåben og dele hertil ..	125
10.1.2. Vilkår og betingelser for udstedelse og anvendelse af generelle erhvervsmæssige tilladelser	126
10.2. Rigspolitiets projektarbejde om skydevåben.....	127
10.3. Lovforslagets udformning	130
10.3.1. Anmeldelsespligt ved privat salg af skydevåben mv.	130
10.3.2. Vilkår og betingelser for udstedelse og anvendelse af generelle erhvervsmæssige tilladelser	131
11. Andre initiativer, der udmønter regeringens bandepakke.....	132
12. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige	136
13. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.....	137
14. De administrative konsekvenser for borgere.....	137
15. De miljømæssige konsekvenser	137
16. Forholdet til EU-retten	138
17. Hørte myndigheder mv.....	138
18. Sammenfattende skema	138

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

1.1. Baggrunden for lovforslaget

1.1.1. Regeringen er fast besluttet på at forstærke forebyggelsen og bekæmpelsen af rocker- og bandekriminalitet.

I lyset af de uacceptable tilstande, der udspillede sig i særligt foråret 2013, ønsker regeringen at styrke den samlede indsats mod rocker- og bandemiljøet.

Rocker- og bandegrupperinger præges i vidt omfang af stærkt kriminelle personer. Man kan kun tage skarpt afstand fra deres adfærd, deres voldsomme kriminalitet og den utryghed, de spreder i vores lokalsamfund.

Fra samfundets side skal der slås hårdt ned på den kriminalitet, der findes i rocker- og bandemiljøet. Personer, der har valgt rocker- og bandemiljøets kriminalitet som levevej, skal ikke forvente nogen form for tolerance. Vi skal forstærke den kriminalpræventive og forebyggende indsats, så vores unge ikke havner i rocker- og bandegrupperingernes modbydelige netværk. Vi skal styrke mulighederne for, at de, der vil forlade rocker- og bandemiljøet, kan gøre det.

Rocker- og bandekriminalitet er ikke et nyt fænomen. Fra dag ét har regeringen derfor haft et stærkt fokus på at sætte konsekvent ind over for rocker- og bandekriminaliteten og dens årsager. En række initiativer blev derfor iværksat umiddelbart efter regeringens tiltræden. I lyset af forårets konflikter blev indsatsen yderligere styrket. Der henvises herom til pkt. 1.1.3.

Vi skal som samfund stå sammen mod rocker- og bandegrupperingerne. Skulder ved skulder skal der siges fra og sættes effektivt ind over for den kriminalitet og utryghed, som rockere og bander spreder.

I forlængelse af forårets uacceptable tilstande har lokalsamfund sagt klart fra over for rocker- og bandegrupperingerne. Politifolk, fængselspersonale, kommunale gadeplansmedarbejdere og boligorganisationer m.fl. har alle bidraget til at forstærke indsatsen mod rocker- og bandegrupperingernes utryghed og kriminalitet.

Med dette lovforslag løfter regeringen indsatsen mod rocker- og bandekriminaliteten og dens årsager endnu mere.

1.1.2. I begyndelsen af 2013 blussede en konflikt op primært i hovedstadsområdet mellem flere forskellige rocker- og bandegrupperinger, herunder mellem et større antal mindre grupperinger. Navnlig i første kvartal af 2013 udløste konflikten en række skudepisoder i det offentlige rum mellem forskellige grupperinger. Flere af disse episoder fandt sted i tæt befolkede områder og ved anvendelse af bl.a. maskinpistoler, og på tidspunkter, hvor der var mange mennesker. Politiet registrerede flere skudepisoder i første kvartal af 2013 end i hele 2012. Også andre våben end skydevåben blev taget i brug i konflikten. Politiet oplever således, at personer med tilknytning til rocker- og bandemiljøet i dag i højere grad end tidligere er i besiddelse af knive mv.

De voldelige sammenstød førte til, at to personer blev dræbt i første kvartal af 2013, mens over 20 personer blev såret som følge af skud, knivstik mv. i sager med relation til rocker- og bandemiljøet.

Som følge af de voldsomme uroligheder i rocker- og bandemiljøet i begyndelsen af 2013 gennemførte politiet en målrettet og meget intensiv indsats mod rocker- og bandekriminalitet.

Indsatsen omfattede bl.a. skærpet patruljering, øget synlig polititilstedeværelse i de berørte områder, målrettet brug af visitationszoner og zoneforbud. Hertil kom en massiv efterforskningsmæssig indsats, hvor de involverede politikredse sammen med den særlige østdanske antibandeenhed Task Force Øst og Rigspolitiet gennemførte flere store koordinerede aktioner mod rocker- og bandemiljøet. Ved aktionerne blev der bl.a. beslaglagt et stort antal skydevåben, herunder flere maskinpistoler, store mængder ammunition samt narkotika. I første halvår af 2013 blev der således beslaglagt mere end 400 skydevåben, hvoraf mere end 20 procent med sikkerhed stammer fra personer med tilknytning til rocker- og bandemiljøet. Mere end 200 personer blev varetægtsfængslet i sager med forbindelse til rocker- og bandekonflikterne i første halvår af 2013.

1.1.3. Forebyggelse og bekæmpelse af rocker- og bandekriminalitet har som omtalt i pkt. 1.1.1 været og er fortsat et meget højt prioriteret område for regeringen. Der er således allerede iværksat initiativer med henblik på at styrke indsatsen på området. I det følgende omtales en række af disse initiativer.

I efteråret 2011 blev regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti enige om en ny flerårsaftale for politiets og anklagemyndighedens økonomi 2012-2015. Der blev som led i aftalen afsat yderligere 23 mio. kr. i 2012 og 73 mio. kr. årligt i 2013-2015 til gennemførelse af en ny målrettet indsats rettet mod rocker- og bandemiljøets ”rekrutteringsbaser” i de særligt udsatte boligområder, herunder til etablering af en ny fleksibel antibandeenhed i Vestdanmark (Task Force Vest).

Der blev endvidere afsat i alt 81 mio. kr. årligt i aftaleperioden til videreførelse af antibandeenheden i Østdanmark (Task Force Øst).

I efteråret 2012 blev regeringen, Enhedslisten, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti endvidere enige om en ny flerårsaftale for kriminalforsorgens økonomi i 2013-2016. Aftalen skal bl.a. sikre en effektiv indsats over for rocker- og bandegrupperingernes forsøg på at dominere i fængslerne.

Som led i aftalen blev der afsat i alt 22,6 mio. kr. i 2013-2016 til indretning af en afdeling med 48 pladser til negativt stærke indsatte på Statsfængslet Østjylland. Desuden blev der afsat i alt 24,6 mio. kr. i 2013-2016 til øget sektionering af et antal fællesskabsafdelinger og arbejds- og undervisningsfaciliteter i fængsler og arresthuse med henblik på at adskille bandemedlemmer.

Aftaleparterne var endvidere enige om at styrke ordningen med bandeexit, herunder ved at udbygge kriminalforsorgens efterretningssystem og klient-system, som bl.a. bruges i forbindelse med afdækning og monitorering af bandetilhørsforhold og vurdering af realiteten i ønsket om exit. Aftaleparterne besluttede i den forbindelse at indføre individuelle mentorforløb for indsatte, som ønsker exit fra deres gruppering og som vurderes motiverede og egnede. Der blev afsat i alt 21,7 mio. kr. i perioden 2013-2016 til bandeexit og mentorforløb.

Endelig blev der som led i aftalen afsat en pulje på 2,5 mio. kr. til udvikling og afprøvning af GPS-fodlænker.

Rigspolitiet udarbejdede i november 2012 på Justitsministeriets foranledning en redegørelse om de hidtidige erfaringer med den nationale rammemodel for exit-programmer fra 2011. Hensigten med rammemodellen var navnlig at styrke myndighedssamarbejdet, så exit-programmerne koordine-

res, målrettes og tilpasses de rocker- og bandemedlemmer, der ønsker et liv uden for det kriminelle miljø.

Det fremgår af redegørelsen, at Rigspolitiet vurderede, at samarbejdet i de konkrete sager i flere af de lokale exit-enheder – som består af repræsentanter fra politiet, kriminalforsorgen og kommunerne i den pågældende politikreds – fungerede meget tilfredsstillende. Af redegørelsen fremgik også, at samarbejdet fungerede bedst og mest effektivt i de politikredse, hvor der i den pågældende kommune fandtes en exit-ansvarlig medarbejder. Derudover fremgik det af redegørelsen, at det var Rigspolitiets vurdering, at det i mange tilfælde var afgørende for et exit-programms gennemførelse, at det rocker- eller bandemedlem, der ønskede at forlade rocker- og bandemiljøet, fysisk blev flyttet så langt væk fra miljøet som muligt.

Rigspolitiet bemærkede i tilknytning hertil, at det i forhold til samarbejdet med kommunerne kunne være en udfordring, når et truet rocker- eller bandemedlem skulle flyttes til en anden kommune, idet der kunne opstå uenighed om, hvilken kommune der skulle dække omkostninger ved flytningen samt eventuelle fremtidige omkostninger forbundet med den pågældende person.

I april 2013 afholdt justitsministeren på den baggrund et møde med økonomi- og indenrigsministeren, KL og Rigspolitiet, hvor der var enighed om, at der navnlig var behov for at se nærmere på samarbejdet mellem kommunerne i disse sager.

I forbindelse med kommuneforhandlingerne, som i juni 2013 mandede ud i aftalen om kommunernes økonomi for 2014, er det aftalt, at KL skal drøfte arbejdet med exit-programmer med en række kommuner og på den baggrund komme med forslag til håndteringen af den fremadrettede bolig-anvisning og fordeling af udgifter i tilfælde, hvor en deltager i et exit-program skal flyttes fra én kommune til en anden. Samtidig er det aftalt, at regeringen og KL fremover årligt vil drøfte, hvordan exit-samarbejdet forløber.

Siden foråret 2013 har justitsministeren sammen med social-, børne- og integrationsministeren (tidligere social- og integrationsministeren) holdt en række møder med borgmestrene fra nogle af de kommuner, der har været allermest berørt af konflikterne i bandemiljøet med deltagelse af de relevante politikredse for at drøfte problemstillingen omkring unge og bander. Hensigten med møderne har særligt været at drøfte indsatsen over for de

unge, som politiet betragter som værende i risikozonen for at blive involveret i bandekriminalitet.

På møderne er kommunernes muligheder for at gribe ind over for de unge blevet drøftet, ligesom der er redegjort for kommunernes muligheder for at få vejledning og sparring på området. Borgmestrene har herudover fortalt om erfaringerne fra deres respektive kommuner. På møderne er der endvidere lagt vægt på et godt og konstruktivt samarbejde – både internt i kommunerne, kommunerne imellem og politi og kommuner imellem. For så vidt angår samarbejdet politi og kommuner imellem er der bl.a. peget på muligheden for at indgå konkrete partnerskabsaftaler.

Det kan i den forbindelse nævnes, at Københavns Kommune og Københavns Politi har indgået en sådan partnerskabsaftale, og at Herlev Kommune, Ballerup Kommune, Gladsaxe Kommune og Københavns Vestegns Politi ligeledes har indgået én. Aftalerne har overordnet set til formål at etablere et forpligtende partnerskab mellem de respektive parter med henblik på at bekæmpe bander og øge trygheden blandt de berørte områders øvrige borgere. Aftalerne er tilpasset de lokale forhold, og de har således hver især fokus på netop de elementer, som de involverede parter har vurderet som relevante for at opnå hovedformålet.

I foråret 2013 besluttede justitsministeren i lyset af den verserende bandekonflikt, at Kriminalforsorgen fremover skal høre politiet i alle sager vedrørende prøveløsladelse af kriminelle med tilknytning til rocker- eller bandemiljøet. Hermed sikres det, at politiet i disse sager altid får mulighed for at fremkomme med oplysninger af relevans for spørgsmålet om prøveløsladelse, således at kriminalforsorgen kan få et mere fyldestgørende grundlag for at vurdere, om prøveløsladelse i det enkelte tilfælde er tilrådeligt eller ej.

Siden foråret 2013 er der også gennemført ny lovgivning med henblik på at styrke indsatsen over for rocker- og bandekriminalitet.

Ved lov nr. 634 af 12. juni 2013 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Styrket indsats over for økonomisk kriminalitet) vedtog Folketinget således bl.a. en udvidelse af retsplejelovens regler om muligheden for at anvende hemmelig ransagning til også at omfatte efterforskning af alle former for overtrædelse af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer under særligt skærpende omstændigheder (straffelovens § 192 a). Baggrunden for denne udvidelse var, at der i den rocker- og bande-

konflikt, der, som beskrevet under pkt. 1.1.2 blussede op i begyndelsen af 2013, hovedsagligt havde været anvendt håndskydevåben og ikke de våben af særdeles farlig karakter, som var omfattet af de tidligere gældende regler om hemmelig ransagning. Udvidelsen havde til formål at styrke politiets mulighed for at kunne finde frem til rocker- og bandegruppernes våben for dermed bedre at kunne forhindre yderligere skyderier i konflikten.

Justitsministeriet fremsatte endvidere den [dato] 2013 et lovforslag om ændring af retsplejeloven, der skal skabe den nødvendige retlige ramme for oprettelse og anvendelse af en særlig sikret retsbygning ved Vestre Fængsel i forbindelse med behandlingen af straffesager, som kræver et meget højt sikkerhedsniveau, f.eks. banderelaterede sager. Med lovforslaget vil der endvidere blive indført en hjemmel til visitation af besøgende ved retterne.

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter fremsatte den [dato] 2013 et lovforslag om ændring af lov om almene boliger m.v., hvorved der bl.a. foreslås indført nye muligheder for at udveksle oplysninger om lejere i almene boliger.

Det er erfaringen fra de almene boligorganisationer mv., at det er svært at få de særligt uroskabende personer – som i en række tilfælde har tilknytning til rocker- eller bandemiljøer – væk fra området gennem en opsigelse eller ophævelse af deres lejemål, da boligorganisationerne mv. ofte mangler det bevismæssige grundlag for at forfølge sagerne. I en del tilfælde vil politiet være i besiddelse af oplysninger om strafferetlige afgørelser, der vil kunne bruges i sådanne opsigelses- og ophævelsessager. Derfor foreslås det med dette lovforslag, at politiet skal have mulighed for at videregive disse oplysninger til boligorganisationerne mv., hvis politiet finder det nødvendigt som et led i den tryghedsskabende indsats i området.

I samlede boligområder, der består af boliger fra flere forskellige boligorganisationer, opleves det som en hindring for den tryghedsskabende indsats, at uroskabende personer, som det er lykkedes at få ud af en bolig i området gennem en opsigelses- eller ophævelsessag, kan flytte ind i en anden bolig i området, fordi denne bolig tilhører en anden boligorganisation. I boligområder, hvor alle boligerne tilhører samme boligorganisation, vil man med hjemmel i udlejningsbekendtgørelsen konkret kunne afvise sådanne personer. Med lovforslaget (og en tilhørende ændring af udlejningsbekendtgørelsen) foreslås der derfor indført en mulighed for, at også disse boligsøgende kan afvises fra et samlet boligområde, som består af boliger

fra flere forskellige boligorganisationer, samt en mulighed for, at boligorganisationerne mv. kan udveksle de nødvendige oplysninger om disse lejere.

1.1.4. Rocker- og bandekriminalitet er ikke et nyt fænomen. Som beskrevet ovenfor har der igennem en længere periode været stort fokus på at bekæmpe rocker- og bandekriminalitet både med nye lovgivningsmæssige tiltag og med en styrket og bred myndighedsindsats. Erfaringerne fra de voldsomme uroligheder, der opstod i første halvår af 2013, viser, at politiet og anklagemyndigheden har været godt rustet til at håndtere de udfordringer, der er forbundet med rocker- og bandekriminalitet.

De voldsomme uroligheder og den udbredte anvendelse af våben i områder, hvor også helt tilfældige, almindelige mennesker færdes, udgør ikke desto mindre en helt uacceptabel fare for det almindelige samfundsliv. Efter regeringens opfattelse er der derfor behov for en yderligere styrkelse af indsatsen på området for at modvirke den utryghed, som rocker- og bandekriminaliteten skaber, og for at forhindre, at konflikter i miljøet optrappes. Regeringen er bevidst om, at det heller ikke fremover vil være muligt helt at forhindre, at der opstår uroligheder inden for rocker- og bandemiljøet. Regeringen ønsker imidlertid at sikre, at de involverede myndigheder til stadighed har de rigtige redskaber til at kunne forebygge og bekæmpe rocker- og bandekriminalitet.

På den baggrund har Justitsministeriet siden foråret 2013 – i tæt samarbejde med Direktoratet for Kriminalforsorgen, Rigspolitiet og Rigsadvokaten – overvejet behovet for yderligere initiativer. Lovforslaget er i vidt omfang en udmøntning af dette arbejde.

Med lovforslaget vil regeringen styrke rammerne for forebyggelse og bekæmpelse af rocker- og bandekriminalitet gennem bedre redskaber for de involverede myndigheder i både den forebyggende og den retshåndhævende fase, gennem skærpede straffe og gennem skærpede regler om fuldbyrdelse af straffe mv.

Et hovedformål med lovforslaget er navnlig at forhindre, at konflikter, der fremover måtte opstå inden for rocker- og bandemiljøet, antager en form, som er til fare for det almindelige samfundsliv, og som skaber utryghed blandt tilfældige, almindelige mennesker.

Det er i den forbindelse regeringens opfattelse, at der er grund til at træffe meget skrappe foranstaltninger, som klart viser, at samfundet ikke kan acceptere og vil derfor bekæmpe konflikter af den karakter, som f.eks. udspandt sig i første halvår af 2013.

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med den række øvrige initiativer, som regeringen allerede har iværksat, jf. pkt. 1.1.3 ovenfor. Lovforslaget skal endvidere ses i sammenhæng med de administrative initiativer, som regeringen også vil iværksætte med henblik på at styrke forebyggelsen af rocker- og bandekriminalitet. Disse initiativer er omtalt nedenfor i pkt. 11.

1.2. Lovforslagets hovedpunkter og formål

Lovforslaget indeholder følgende hovedpunkter:

Det foreslås at ændre straffelovens bestemmelse om fordobling af straffen for visse alvorlige forbrydelser (§ 81 a) med henblik på at give denne bestemmelse et bredere anvendelsesområde. Bestemmelsen kan i dag kun anvendes, når en af de omfattede forbrydelser begås med baggrund i et gensidigt opgør, som foregår mellem grupper af personer, og hvor der flere gange som led i opgøret er anvendt skydevåben mv. Det foreslås, at fjerne kravene om, at konflikten mellem grupperne skal have karakter af et »opgør«, at begge grupper skal have udført angreb som led i konflikten (»gensidigt«), at konflikten skal være verserende (»som foregår«), og at der skal være anvendt skydevåben mv. mere end én gang som led i konflikten (»flere gange«).

Det foreslås endvidere at indføre en øget graduering af strafudmålingen i sager om ulovlig besiddelse af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, således at der udmåles en skærpet straf, når skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted, og at straffen skærpes yderligere, når der samtidig besiddes ammunition til skydevåbnet.

Desuden foreslås en skærpelse af straffen for ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder mv., således at der i almindelighed idømmes hårdere straffe i tredje gangstilfælde eller derover.

Tilsvarende foreslås en skærpelse af straffen for overtrædelse af såkaldte zoneforbud, således at der i almindelighed idømmes hårdere straffe i tredje gangstilfælde eller derover.

Herudover foreslås det at ændre adgangen til udgang og prøveløsladelse på en række områder.

Det foreslås at begrænse adgangen til udgang og prøveløsladelse for indsatte, der skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, der på tidspunktet for udgang eller prøveløsladelse er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, når der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben mv. Forslaget vil navnlig have betydning for indsatte med tilknytning til rocker- eller bandemiljøet.

Endvidere foreslås det at skærpe vilkårene ved løsladelse på prøve af en dømt, der skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, hvor de pågældende personer tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, hvis den pågældende dømte selv har begået visse former for grovere kriminalitet og er idømt en længere fængselsstraf. Det foreslås således, at der i almindelighed fastsættes vilkår om, at den dømte i prøvetiden ikke uden anerkendelsesværdigt formål må opholde sig sammen med eller på anden måde have kontakt med andre med tilknytning til den pågældende gruppe. Forslaget vil f.eks. have betydning for indsatte med tilknytning til rocker- eller bandemiljøet i tilfælde, hvor der ikke verserer en voldelig konflikt i miljøet, og hvor adgangen til prøveløsladelse derfor ikke er afskåret, jf. ovenfor.

Samtidig vil der administrativt ske en skærpelse af praksis vedrørende fastsættelse af vilkår i forbindelse med udgangstilladelser til visse kategorier af dømte. Skærpelsen vil betyde, at de udgangsvilkår, som i dag anvendes over for personer med tættere tilknytning til rocker- og bandemiljøet, udvides til også at omfatte visse dømte, som har en løsere tilknytning til rocker- eller bandemiljøet, og som derfor i dag ikke rammes af de pågældende vilkår.

Det foreslås desuden, at der etableres hjemmel til iværksættelse af en forsøgsordning, hvor det som vilkår for prøveløsladelse eller udgangstilladelse kan fastsættes, at den pågældende skal undergive sig elektronisk overvågning af sin færden, f.eks. ved hjælp af en såkaldt GPS-fodlænke.

Derudover foreslås det at udvide mulighederne for at overføre indsatte fra et arresthus eller en fængselsafdeling udpeget til anbringelse af indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte,

personale eller andre i institutionen, til et tilsvarende arresthus eller en tilsvarende fængselsafdeling et andet sted.

Det foreslås endvidere at ændre reglen i retsplejelovens § 769, stk. 2, om varetægtsfængsling efter dom, således at bestemmelsen både sprogligt og indholdsmæssigt bringes i overensstemmelse med de foreslåede regler om begrænsning af prøveløsladelse og udgang under verserende voldelige konflikter.

Desuden foreslås det at ændre reglerne om anticiperet bevisførelse i retsplejelovens § 747, stk. 4, således at afholdelse af retsmøder med henblik på at sikre bevis efter reglen i retsplejelovens § 747, stk. 2, fremover skal ske snarest og så vidt muligt inden for 2 uger fra rettens modtagelse af anmodningen, såfremt der fremsættes begæring herom. Det vil bl.a. kunne forbedre mulighederne for, at man når at afhøre vidner i sager med tilknytning til rocker- og bandemiljøet i retten, før de eventuelt måtte blive truet med vold mv. til ikke at afgive forklaring under hovedforhandlingen.

Det foreslås endelig at indføre en udtrykkelig hjemmel til, at politiet kan videregive fortrolige oplysninger om personer, der er fyldt 18 år, til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende, hvis videregivelsen af oplysningerne er nødvendig som led i en kriminalpræventiv indsats over for vedkommende person.

2. Ændring af straffelovens § 81 a

2.1. Gældende ret

Straffeloven indeholder i § 81 a en bestemmelse om strafforhøjelse og skærpet straf for visse lovovertrædelser med baggrund i rocker- og banderelaterede opgør mv.

Straffelovens § 81 a blev indsat ved lov nr. 501 af 12. juni 2009 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven, lov om politiets virksomhed, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og forvaltningsloven (Styrket indsats mod bandekriminalitet m.v.). Bestemmelsen hviler på den vurdering, at rocker- og banderelaterede gensidige opgør kan udvikle sig på en måde, der truer det normale samfundsliv og den almindelige befolkning, som risikerer at blive tilfældige ofre i forbindelse med farlige personangreb på frit tilgængelige steder. I denne vurdering indgår som et væsentligt element, at rocker- og banderelaterede opgør efter deres karakter indebæ-

rer en betydelig risiko for optrapning både med hensyn til intensitet og med hensyn til de midler, der anvendes. På den baggrund blev der med § 81 a indført en mulighed for fordobling af straffen for visse grovere lovovertrædelser begået med baggrund i et gensidigt opgør mellem grupper af personer.

Det fremgår af § 81 a, stk. 1, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, § 123 og § 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, og § 252, stk. 1, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i et gensidigt opgør, som foregår mellem grupper af personer, og hvor der flere gange som led i opgøret enten er anvendt skydevåben, eller anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180. Efter § 81 a, stk. 2, skal det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 180, § 183, stk. 2, og § 237 i almindelighed indgå som en særdeles skærpende omstændighed, hvis lovovertrædelsen har baggrund i et gensidigt opgør som nævnt i stk. 1.

Det er bl.a. en betingelse for at anvende § 81 a, at der foreligger et *opgør*. Det fremgår af forarbejderne, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8062, at der herved sigtes til en konflikt mellem to (rivaliserende) parter af en betydelig intensitet, som gennem en vis periode giver sig udslag i angreb. Enkeltstående voldelige angreb eller lignende uden indbyrdes sammenhæng er således ikke tilstrækkeligt til at udgøre »opgør«, sådan som dette begreb forstås i straffelovens § 81 a. Det er uden betydning for vurderingen af, om et opgør er omfattet af § 81 a, hvad der er årsagen til konflikten, og hvad konflikten drejer sig om.

Endvidere er det en betingelse, at der skal være tale om et »*gensidigt*« opgør. Dette medfører, at bestemmelsen ikke finder anvendelse, hvis der er tale om, at én gruppe forfølger en anden gruppe ved (flere gange) at angribe den anden gruppe, der ikke går til modangreb med brug af strafbare midler, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8062.

Kravet om, at det pågældende opgør skal finde sted mellem »*grupper af personer*« indebærer, at der skal være mere end én person på hver side i konflikten, for at bestemmelsen kan finde anvendelse. Som en gruppe anses ikke kun en formaliseret gruppe med en fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilholdssted og med fast navn eller lignende. Bestemmelsen omfatter også mere løse grupperinger, hvis gruppen dog

virker med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer, f.eks. at personerne i gruppen som regel bliver alarmeret og instrueret via telefon- eller sms-kæder i forbindelse med bestemte voldelige eller truende begivenheder, som indtræffer, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8062.

Det fremgår endvidere af bestemmelsens forarbejder, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8063, at der med betingelsen om, at lovovertrædelsen har baggrund i et gensidigt opgør, »*som foregår*« stilles krav om, at opgøret er i gang på det tidspunkt, hvor lovovertrædelsen begås. Afgørelsen af, om der foregik et opgør i bestemmelsens forstand på gerningstidspunktet, beror efter forarbejderne på en vurdering af de foreliggende oplysninger om omfanget og hyppigheden af gensidige angreb med baggrund i konflikten på det pågældende tidspunkt. Kravet om, at der skal foreligge et opgør, som foregår, indebærer, at bestemmelsen eksempelvis ikke finder anvendelse på en voldshandling, som begås mod et medlem af en rivaliserende gruppe efter, at den gensidige konflikt er ophørt, heller ikke selv om forbrydelsen eventuelt begås med et hævnmotiv i forhold til tidligere forbrydelser, der blev begået, mens konflikten var i gang, og selv om forbrydelsen således kan skabe risiko for, at den gensidige konflikt blusser op igen.

Herudover er det en betingelse, at den begåede lovovertrædelse har »*baggrund*« i opgøret. Dette indebærer, at det skal kunne lægges til grund, at den pågældende lovovertrædelse helt eller delvis har været motiveret af at ville deltage i eller reagere på en konflikt mellem grupperne, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8063. Det er uden betydning, om der tillige er andre motiver for angrebet, herunder f.eks. personlige uoverensstemmelser, hævn for tidligere krænkelser, fornærmelser eller lignende.

Desuden er det en betingelse, at der »*flere gange*« som led i opgøret er anvendt skydevåben mv. Dette indebærer, at et enkelt angreb ikke vil medføre, at bestemmelsen finder anvendelse, men at der skal være tale om to eller flere tilfælde, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8062.

Det er ikke en betingelse for anvendelse af § 81 a, at der er anvendt skydevåben mv. ved den enkelte overtrædelse, som begås med baggrund i et verserende opgør omfattet af bestemmelsen.

Det fremgår af lovens forarbejder, at det må forventes, at det i en række tilfælde vil kunne være meget vanskeligt at bevise, at de foreslåede betingel-

ser for, at bestemmelsen finder anvendelse, er opfyldt, herunder betingelsen om, at der er et igangværende opgør af den omhandlede karakter, og at den pågældende forbrydelse er begået med baggrund i opgøret. Det fremgår imidlertid samtidig, at der også vil være en række tilfælde, hvor det vil stå klart, at kriterierne er opfyldt.

Det har i overensstemmelse med denne forventning vist sig, at bestemmelsen i praksis har kunnet anvendes i en række sager. Omvendt har domstolene også i en række sager ud fra en konkret bevisvurdering fundet, at der ikke var (tilstrækkeligt) grundlag for at henhøre et forhold under bestemmelsen.

Som eksempler på sager, hvor retten fandt, at kriterierne for at anvende bestemmelsen var opfyldt, kan nævnes to trykte landsretsdomme fra Tidsskrift for Kriminalret (TfK):

TfK 2011.997 Ø: En mand, født 1986, blev af landsretten bl.a. fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, § 245, stk. 1, 260, stk. 1, nr. 1, og § 288, stk. 2, ved under trussel med en skarpladt pistol at have tvunget to personer, A og B, til at udlevere nøglerne til den enes personbil, hvori de to personer sad, og herefter i forening med andre uidentificerede medgerningsmænd at have gennet de to personer ind i en baggård, hvor de blev udsat for vold og frataget deres mobiltelefoner. Den ene af de to personer blev skudt i ballen med en pistol, da han forsøgte at flygte. Landsretten anvendte § 81 a med følgende begrundelse: ”*Det fremgår af A’s og B’s forklaringer, at de blev spurgt, om de var medlemmer af AK81, at de blev checket for tatoveringer, og at gruppen på baggrund af, at B i sin mobiltelefon havde et nummer til X AK, troede, at de var AK81’ere. Navnlig på denne baggrund og når i øvrigt henses til kriminalassistent P’s forklaring og oplysningerne fra NEC, lægger landsretten til grund, at forhold 1-4 har baggrund i det opgør, som på gerningstidspunktet fandt sted mellem bandemiljøet på Nørrebro og rockermiljøet.*”

TfK 2011.904 V: En mand, født 1988, blev af landsretten bl.a. fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, ved i forening med 8-10 medgerningsmænd at have trængt ind på en persons, F’s, bopæl og medvirket til, at der blev udøvet vold mod denne person ved brug af medbragte slagvåben i form af

en golfkølle, hjulnøgle og totenschlæger samt med stikvåben i form af en skruetrækker. Landsretten bemærkede følgende om anvendelsen af § 81 a: *”Efter vicepolitikommisær O’s forklaring for byretten og kriminalassistent L’s forklaring for byretten og landsretten sammenholdt med de afspillede telefonsamtaler samt de dokumenterede anmeldelsesrapporter om bl.a. skud afgivet mod C’s bopæl og mod V’s bopæl tiltrædes det, at der i perioden op til den 25. september 2010 foregik et gensidigt opgør mellem grupper af personer bestående af Hells Angels og AK81 og disses støttegrupper på den ene side og WDC på den anden side, og at der som led i dette opgør flere gange var anvendt skydevåben. Navnlig efter de forklaringer, som er afgivet af tiltalte og af F, er det endvidere godtgjort, at voldsudøvelsen mod F [...] var et led i dette opgør. Med disse bemærkninger, og i øvrigt af de grunde, som byretten har anført, tiltrædes det, at tiltalte er fundet skyldig som sket, herunder at [...] straffelovens § 81 a finder anvendelse på forholdet.”*

Som eksempler på sager, hvor retten fandt, at kriterierne ikke var opfyldt, kan nævnes to utrykte landsretsdomme:

Østre Landsrets dom af 8. juni 2011 (4. afd. a.s. nr. S-3942): To mænd blev af landsretten fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, og § 252, stk. 1, ved at have påkørt tre personer, som de troede tilhørte *”en dem af ikke nærmere klarlagte årsager fjendtlig personkreds”*. Landsretten bragte af de samme grunde som Retten i Odense ikke straffelovens § 81 a i anvendelse. I byrettens dom af 9. december 2010 (nr. 1-5048/2010) er der anført følgende om anvendelsen af § 81 a: *”Anklagemyndigheden har nok efter bevisførelsen godtgjort, at der er uenighed og uvenskab mellem på den ene side en gruppe bestående af personer med anden etnisk oprindelse end dansk og på den anden side HA’ere og AK81’ere. Anklagemyndigheden findes imidlertid ikke at have godtgjort, at den nu begåede kriminalitet er led i et igangværende opgør mellem grupperne og ikke blot et udslag af den mellem parterne almindelige strid. Forholdet er som følge heraf ikke henført under straffelovens § 81 a.”*

Østre Landsrets dom af 14. marts 2011 (8. afd. a.s. nr. S-3200-10): To mænd blev ved Retten i Roskildes dom af 8. oktober

2010 (nr. 9-4384/2010) bl.a. fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, og § 252, stk. 1, ved i forening at have påkørt to personer og forsøgt at påkøre en tredje person (forhold 19). Byretten fandt *"det endvidere godtgjort, at påkørslen af [...] og [...] skete som led i et gensidigt bandeopgør mellem Bloodz og Black Cobra, idet dog betingelserne efter straffelovens § 81 a, for i dette tilfælde at forhøje straffen ikke ses opfyldt."* Anklagemyndigheden ankede dommen med påstand om skærpelse, herunder med påstand om, at forholdet skulle henføres under straffelovens § 81 a. Landsretten stadfæstede afgørelsen med bl.a. følgende begrundelse: *"Landsretten finder det ubetænkeligt at lægge til grund, at de tiltalte var tilknyttet Bloodz [...], mens de forurettede i forhold 19, [...] var tilknyttet Black Cobra [...] i maj 2010. Der er herved lagt vægt på de tiltaltes tatoveringer, den hos [...] fundne liste samt forklaringerne fra vidnerne [...], [...] og [...]. Efter den skete bevisførelse, herunder de to domme afsagt af Retten i Roskilde henholdsvis den 5. marts 2008 samt den 2. juli 2008 samt de af [...] og [...] afgivne forklaringer, findes det imidlertid ikke bevist med den fornødne klarhed, at der ved den i forhold 19 forøvede vold m.v., var et igangværende gensidigt opgør mellem Bloodz og Black Cobra af en sådan karakter som omfattet af straffelovens § 81 a. Der er herved lagt vægt på, at de forhold som omfattes af dommen af 5. marts og 2. juli 2008 ikke med sikkerhed kan anses for banderelaterede, og at de øvrige episoder, som anklageren har henvist til, heller ikke med den fornødne sikkerhed er udtryk for opgør mellem Black Cobra og Bloodz. Det tiltrædes derfor, at der ikke er grundlag for at henføre forhold 19 under strafforhøjelsesbestemmelsen i straffelovens § 81 a."*

Udover den særlige strafforhøjelsesbestemmelse i § 81 a indeholder straffelovens kapitel 10 om straffens fastsættelse bl.a. også almindelige regler om skærpende og formildende omstændigheder. Straffelovens § 81 angiver således en række forhold, som i almindelighed skal anses som skærpende omstændigheder ved straffens fastsættelse. Dette omfatter eksempelvis, at gerningen er udført af flere i forening (§ 81, nr. 2), at gerningen er særlig planlagt eller led i omfattende kriminalitet (§ 81, nr. 3), at gerningsmanden tilsigtede, at gerningen skulle have betydeligt alvorligere følger, end den fik (§ 81, nr. 4), eller at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed (§ 81, nr. 5).

2.2. Lovforslagets udformning

2.2.1. Som nævnt ovenfor blev straffelovens § 81 a indsat i 2009 som en modforholdsregel over for den dengang verserende rocker- og bandekonflikt. Med bestemmelsen skærpedes straffen for visse grovere lovovertrædelser, der begås med baggrund i et gensidigt opgør mellem grupper af personer, og som dermed kan bidrage til at holde en konflikt i live. Bestemmelsen tager i sin nuværende form sigte på situationer, hvor visse alvorlige forbrydelser begås i forbindelse med verserende opgør af en karakter, der kan udgøre en trussel mod det normale samfundsliv. Bestemmelsen skal via den skærpede straftrussel modvirke optrapning af opgør både med hensyn til intensitet og med hensyn til de midler, der anvendes.

Som beskrevet under pkt. 1.1.2 opstår der fortsat meget voldsomme uroligheder i rocker- og bandemiljøet, hvorunder der bl.a. anvendes skydevåben. Disse uroligheder påvirker ikke alene de personer fra rocker- og bandemiljøet, der kommer til skade eller omkommer som led heri, men udgør også en alvorlig trussel mod det normale samfundsliv, da de i meget vidt omfang udspiller sig i det offentlige rum og dermed indebærer en fare for tilfældige menneskers liv og legeme.

Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at straffelovens § 81 a fortsat har sin berettigelse. Som beskrevet ovenfor under pkt. 2.1 er bestemmelsen således også i en række tilfælde blevet anvendt i praksis.

Det er imidlertid samtidig Justitsministeriets opfattelse, at der er behov for at udvide bestemmelsen, så den kan finde anvendelse dels i en tidligere fase af en konflikt, dels uafhængigt af, om konflikten på gerningstidspunktet (fortsat) må anses for at være verserende.

Formålet hermed er, at den skærpede straftrussel, som ligger i bestemmelsen, i højere grad kan bidrage til at mindske risikoen for yderligere optrapning af en verserende konflikt og at mindske risikoen for, at en tilsyneladende afsluttet, voldelig konflikt blusser op igen.

Forslaget hviler i den forbindelse på den grundlæggende opfattelse, at det er helt uacceptabelt, hvis konflikter mellem forskellige grupper af personer ender med at true det normale samfundsliv, fordi gruppernes adfærd skaber fare for almindelige menneskers liv og helbred samt spreder frygt og utryghed i befolkningen, og at der er grund til at træffe meget skrappe for-

anstaltninger, som klart viser, at samfundet ikke kan acceptere og vil derfor bekæmpe konflikter af den karakter, som f.eks. udspandt sig i første halvår af 2013.

Forslaget bygger i overensstemmelse hermed på, at den skærpede straffetrussel, som ligger i straffelovens § 81 a, bør gælde, allerede når en konflikt har en karakter, der giver grund til at frygte, at konflikten vil udvikle sig til en trussel mod det normale samfundsliv.

Det er Justitsministeriets vurdering, at en konflikt har en sådan karakter, hvis en af parterne blot én gang har vist sig villig til som led i konflikten at anvende skydevåben eller en af de særdeles farlige våbentyper mv., der er nævnt i § 81 a. Hvis en af parterne på et tidspunkt i konflikten har brugt et så alvorligt våben mv., må konflikten således i almindelighed antages at have en sådan grad af alvor, at f.eks. en efterfølgende grov voldsforbrydelse med baggrund i konflikten vil kunne føre en udvikling med sig, der ender med, at gruppernes adfærd skaber fare for almindelige menneskers liv og helbred mv. Dette må antages at gælde, uanset fra hvilken side f.eks. voldsforbrydelsen begås.

Justitsministeriet foreslår på denne baggrund, at § 81 a ændres, så den ikke først finder anvendelse, når en konflikt af betydelig intensitet igennem en vis periode har givet sig udslag i angreb fra begge gruppers side, hvor der mindst to gange er anvendt f.eks. skydevåben.

Det foreslås således, at bestemmelsen skal kunne finde anvendelse, når en eller flere af de forbrydelser, der er opregnet i bestemmelsen, begås med baggrund i en *konflikt* mellem grupper af personer, og hvor der blot *én* gang tidligere som led i konflikten er anvendt skydevåben mv. Det foreslås endvidere, at det ikke længere skal være et krav, at opgøret (fremover konflikten) stadig foregår.

Det vil være uden betydning for anvendelsen af § 81 a, om den eller de forbrydelser, der er nævnt i § 81 a, begås kort tid efter episoden, hvori der anvendtes skydevåben mv. eller eventuelt flere år senere, så længe der er tale om en forbrydelse, der har baggrund i en konflikt, som led i hvilken der tidligere er anvendt skydevåben. Det bemærkes, at formålet med den foreslåede bestemmelse – og den forhøjede straftrussel, der ligger heri – som nævnt både er at mindske risikoen for yderligere optrapning af en verserende konflikt og at mindske risikoen for, at en tilsyneladende afsluttet, voldelig konflikt blusser op igen.

Med den foreslåede ændring af bestemmelsen lempes betingelserne for at anvende § 81 a med henblik på at give bestemmelsen et bredere anvendelsesområde. Anvendelse af bestemmelsen vil naturligvis også fremover være undergivet en almindelig bevisbedømmelse, herunder af betingelsen om at den pågældende forbrydelse er begået med baggrund i en konflikt mellem grupper af personer. Som det også er tilfældet med den gældende regel, vil der i den forbindelse kunne opstå situationer, hvor politiet og anklagemyndigheden eksempelvis af hensyn til en løbende monitorering af rocker- og bandemiljøet ikke ønsker at fremlægge oplysninger, der afslører kilder i miljøet eller aflytninger, og derfor ikke påberåber sig bestemmelsen. Der vil også være en del tilfælde, hvor det ud fra de foreliggende oplysninger vil være vanskeligt at bevise, at betingelserne for at anvende § 81 a er opfyldt, herunder f.eks. betingelsen om, at den pågældende lovovertrædelse har baggrund i konflikten. Efter Justitsministeriets opfattelse vil der imidlertid med de foreslåede ændringer i videre omfang end i dag være tilfælde, hvor bestemmelsen vil finde anvendelse.

Det bemærkes i tilknytning hertil, at bestemmelsen i § 81 a ikke udelukker anvendelse af de almindelige strafskærpelsesgrunde i § 81 både med hensyn til forhold, der måtte blive henført under § 81 a og med hensyn til forhold, der efter en konkret vurdering ikke måtte blive det. Selv om eksempelvis betingelserne for at anvende § 81 a ikke er opfyldt i en konkret sag, kan der således efter almindelige strafudmålingsprincipper være skærpende omstændigheder, f.eks. at der er tale om kriminalitet begået som led i en voldelig strid mellem forskellige persongrupper.

2.2.2. Det foreslås, at § 81 a ændres således, at det ikke længere er en betingelse for at anvende bestemmelsen, at den aktuelle lovovertrædelse har baggrund i et »*gensidigt opgør*«, som »*foregår*«, og som led i hvilket der »*flere gange*« er anvendt skydevåben eller anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Det vil fremover være tilstrækkeligt, at den aktuelle lovovertrædelse har baggrund i en »*konflikt*«, som led i hvilken der én eller flere gange er anvendt skydevåben mv.

2.2.2.1. Enhver uoverensstemmelse eller uenighed mellem to eller flere grupper vil kunne udgøre en *konflikt* i § 81 a's forstand.

Som efter gældende ret er det uden betydning, hvad årsagen til *konflikten* er, og hvad konflikten drejer sig om. En konflikt kan f.eks. vedrøre kontrollen over et kriminelt marked, et ideologisk modsætningsforhold eller tidligere hændelser, som af en af grupperne anses for ærekrænkende. Der kan også være tale om, at personlige uoverensstemmelser, f.eks. et sammenstød mellem to personer om en kæreste, udvikler sig til en konflikt mellem grupper af personer.

Det er ligeledes uden betydning, om konflikten er begrundet i et eller flere forhold. En konflikt mellem to grupper vil således i praksis kunne dække over flere forskellige forhold, herunder f.eks. både kontrollen over et kriminelt marked og en tidligere ærekrænkende hændelse. Det er ikke en betingelse for at anvende § 81 a, at det fastslås, hvilket af flere mulige, underliggende forhold, der har motiveret gerningsmanden. Det er således tilstrækkeligt, at det kan lægges til grund, at der foreligger en konflikt, og at gerningsmanden helt eller delvist er motiveret af at ville deltage i eller reagere på konflikten.

2.2.2.2. § 81 a vil finde anvendelse, hvis der som led i konflikten mindst én gang er anvendt skydevåben, eller anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180. Det vil således ikke længere være et krav, at der »flere gange« som led i konflikten er anvendt sådanne våben mv. Der stilles endvidere ikke i øvrigt krav om, at konflikten skal have eller have haft betydelig intensitet.

2.2.2.3. Den foreslåede ændring indebærer endvidere, at der ikke længere stilles krav om, at konflikten skal have stået på i en vis periode. Desuden stilles der ikke længere krav om, at konflikten skal være aktiv eller have en bestemt intensitet på tidspunktet for lovovertrædelsen.

Det vil bl.a. indebære, at § 81 a kan anvendes på alvorlige forbrydelser, der har baggrund i en konflikt, hvor der ikke er forekommet angreb i flere år, f.eks. fordi medlemmer af de involverede grupper i en periode har været frihedsberøvet. Bestemmelsen vil også kunne anvendes, selv om de pågældende grupper har indgået, hvad de betegner som en fredsaftale (f.eks. om ikke længere at angribe hinanden som led i en konflikt om et kriminelt marked), hvis en person på et senere tidspunkt – eventuelt flere år senere – begår en forbrydelse som nævnt i § 81 a på baggrund af konflikten.

Det vil dog fortsat skulle bevises, at lovovertrædelsen har »*baggrund*« i en konflikt. Som det er beskrevet under pkt. 2.1, ligger der heri, at det skal kunne lægges til grund, at gerningsmanden helt eller delvis har været motiveret af at ville deltage i eller reagere på konflikten mellem grupperne. Det må antages, at betingelsen i praksis vil kunne medføre en vis tidsmæssig afgrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde. Det må således forventes, at det afhængig af de nærmere omstændigheder vil kunne være vanskeligt at bevise, at en lovovertrædelse har baggrund i konflikten mellem grupperne, hvis grupperne i en årrække ikke i øvrigt har foretaget sig noget som led i konflikten.

2.2.2.4. Det vil fortsat være en betingelse, at konflikten foreligger mellem »*grupper af personer*«, og bestemmelsen vil således fortsat alene kunne bringes i anvendelse i en situation, hvor der optræder mere end én person på hver side i konflikten.

Med den foreslåede bestemmelse vil det ikke længere være en betingelse, at der skal være tale om et »*gensidigt*« opgør. Hermed bortfalder kravet om, at konflikten skal have givet sig udslag i angreb fra *begge* de involverede grupper af personer. Det vil således fremover være muligt at anvende bestemmelsen i en situation, hvor én gruppe forfølger en anden gruppe – også selv om den anden gruppe ikke går til modangreb med brug af strafbare midler. Som eksempel på en konflikt, der fremover vil være omfattet af § 81 a, kan nævnes den situation, hvor en gruppe ensidigt forfølger en anden gruppe på grund af uenighed om fordelingen af et kriminelt marked.

At der ikke længere skal være tale om et »*gensidigt opgør*« vil også indebære, at bestemmelsen vil kunne finde anvendelse, hvis en person fra den gruppe, der bliver forfulgt, begår en forbrydelse omfattet af § 81 a med baggrund i konflikten, selv om denne gruppe ikke hidtil er gået til modangreb, og der således er tale om første angreb med strafbare midler fra denne gruppes side. Det er således uden betydning, om der forud for tidspunktet for den lovovertrædelse, der kan henføres under § 81 a, er udført angreb på *begge* sider af konflikten.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 11 og 12 (forslag til straffelovens § 81 a), og bemærkningerne hertil.

3. Skærpelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben mv.

3.1. Gældende ret

Lovgivningen om våben og eksplosivstoffer (herefter våbenlovgivningen) indeholder en lang række forbud og restriktioner vedrørende våben og eksplosivstoffer. Det er bl.a. efter våbenlovens § 1, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, at indføre, fremstille, erhverve, besidde, bære eller anvende blandt andet skydevåben, ammunition, håndgranater, bomber, miner og eksplosivstoffer.

Overtrædelse af våbenlovgivningen straffes som udgangspunkt med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år, jf. våbenlovens § 10.

Særligt grove overtrædelser af våbenlovgivningen straffes dog efter straffelovens § 192 a.

Det følger således af straffelovens § 192 a, stk. 1, at man straffes med fængsel fra 1 år indtil 6 år, hvis man overtræder våbenlovgivningen ved under særligt skærpende omstændigheder at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, udvikle eller med henblik på udvikling forske i skydevåben (§ 192 a, stk. 1, nr. 1) eller andre våben eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade (§ 192 a, stk. 1, nr. 2).

Den, der i øvrigt overtræder våbenlovgivningen under særligt skærpende omstændigheder, straffes med fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 192 a, stk. 2.

Bestemmelsen fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 501 af 12. juni 2009. Anvendelsesområdet for strafferammen i stk. 1 på fængsel fra 1 år indtil 6 år var i det oprindelige lovforslag (L 211 fremsat den 29. april 2009) begrænset til overtrædelser af våbenlovgivningen ved under særligt skærpende omstændigheder på offentligt tilgængeligt sted at besidde, bære eller anvende skydevåben med tilhørende ammunition eller andre særdeles farlige våben eller eksplosivstoffer, mens andre overtrædelser af våbenlovgivningen under særligt skærpende omstændigheder var omfattet af strafferammen i stk. 2 på fængsel indtil 6 år.

Under Folketingets behandling af lovforslaget blev der imidlertid vedtaget et ændringsforslag til lovforslaget, som indebar, at anvendelsesområdet for

strafferammen på fængsel fra 1 år indtil 6 år blev udvidet, jf. beskrivelsen af straffelovens § 192 a, stk. 1, ovenfor. Dermed blev også besiddelse af skydevåben og andre særdeles farlige våben og eksplosivstoffer på ikke offentligt tilgængeligt sted og besiddelse af skydevåben uden tilhørende ammunition omfattet af minimumsstraffen på 1 år, forudsat at der er tale om en overtrædelse af våbenlovgivningen under særligt skærpende omstændigheder.

Det fremgår af pkt. 3.2.2 i de almindelige bemærkninger til det nævnte lovforslag, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8069, at alle skydevåben omfattet af det generelle forbud i våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1, som udgangspunkt vil være omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, og at dette gælder, uanset om det pågældende skydevåben er i samlet eller adskilt stand, hvis delene hurtigt og enkelt kan samles til et funktionsdygtigt våben. Våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1, omfatter alle former for skydevåben med undtagelse af visse mindre farlige våben, navnlig hardball- og paintballvåben og visse luft- og fjederbøsser, som alene er forbudt for personer under 18 år, jf. våbenlovens § 1, stk. 2, jf. § 2, stk. 1, 2. pkt.

Det fremgår endvidere, at andre våben end skydevåben, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, typisk vil være våben, som har karakter af egentligt krigsmateriel, og som ikke lovligt kan besiddes af andre end militæret, herunder hjemmeværnet, f.eks. morterer, håndgranater, bomber og miner, og at eksplosivstoffer også vil kunne være omfattet, hvis der er tale om stoffer i en sådan mængde eller af en sådan farlighed, at de vil kunne bruges til at forvolde betydelig skade.

Ved vurderingen af, om der foreligger sådanne særligt skærpende omstændigheder, at en våbenlovsovertrædelse skal henføres under straffelovens § 192 a, stk. 1, sondres der i praksis mellem de forskellige typer våben og eksplosivstoffer på baggrund af deres farlighed.

Særdeles farlige skydevåben (fuldautomatiske våben) og andre våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, har som udgangspunkt været omfattet af straffelovens § 192 a, siden bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 411 af 10. juni 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og våbenloven (Styrkelse af politiets muligheder for at efterforske alvorlig kriminalitet, konfiskation, øget vidnebeskyttelse og skærpelse af straffen for våbenbesiddelse m.v.). På daværende tidspunkt stillede bestemmelsen ikke betin-

gelse om, at der forelå særligt skærpende omstændigheder. Denne betingelse blev indført ved lov nr. 500 af 17. juni 2008 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Styrkelse af indsatsen mod ulovlige skydevåben og knive på offentligt tilgængelige steder) for så vidt angår skydevåben og ved lov nr. 501 af 12. juni 2009 for så vidt angår andre våben og eksplosivstoffer. Fra praksis efter indførelsen af betingelsen om særligt skærpende omstændigheder kan der henvises til Østre Landsrets dom af 20. december 2010, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen fra 2011, side 948, hvor den tiltalte blev fundet skyldig i at have besiddet en skarpladt maskinpistol på sin bopæl. Østre Landsret bemærkede, at der ved lov nr. 411 af 10. juni 1997 blev indsat en bestemmelse i straffelovens § 192 a, som bl.a. omfattede våben, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade, og at bestemmelsen ifølge forarbejderne hertil omfattede bl.a. maskinpistoler. På denne baggrund – og uden at henvise til sagens øvrige omstændigheder – henførte Østre Landsret overtrædelsen under straffelovens § 192 a.

Andre skydevåben end særdeles farlige skydevåben (halvautomatiske våben, repetérvåben og enkeltskudsvåben) har siden ændringen af straffelovens § 192 a ved lov nr. 500 af 17. juni 2008 været omfattet af bestemmelsen på betingelse af, at der foreligger særligt skærpende omstændigheder. Det var tidligere en yderligere betingelse, at der var tale om besiddelse på offentligt tilgængeligt sted, men denne betingelse blev ophævet i forbindelse med den ovennævnte ændring af straffelovens § 192 a ved lov nr. 501 af 12. juni 2009, således at også besiddelse på ikke offentligt tilgængeligt sted nu er omfattet af bestemmelsen. Sondringen mellem besiddelse på offentligt og ikke offentligt tilgængeligt sted har dog i praksis fortsat betydning ved vurderingen af, om der foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Besiddelse af andre skydevåben end særdeles farlige skydevåben på *offentligt tilgængeligt sted* blev omfattet af straffelovens § 192 a med indsættelsen af et nyt stk. 1 i bestemmelsen ved lov nr. 500 af 17. juni 2008. Det følger af lovens forarbejder (pkt. 2.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 171 fremsat den 28. marts 2008, jf. Folketingstidende 2007-2008, 2. samling, Tillæg A, side 5984), at der med betingelsen om, at der skal foreligge særligt skærpende omstændigheder, først og fremmest sigtes til det pågældende skydevåbens farlighed, og at betingelsen forudsættes opfyldt, medmindre der er tale om mindre farlige skydevåben, som

det alene er forbudt at besidde for personer under 18 år, jf. våbenlovens § 1, stk. 2, jf. § 2, stk. 1, 2. pkt.

Ifølge bemærkningerne kan der også foreligge andre omstændigheder, der indebærer, at skydevåbnet ikke kan anses for besiddet under særligt skærpende omstændigheder. Som eksempel nævnes den situation, hvor en person transporterer våbnet for en anden, som har våbentilladelse, f.eks. et medlem af en skytteforening, som efter skydetræning har et hastende ærinde og derfor beder et familiemedlem, som ikke har våbentilladelse, om at transportere våbnet til bopælen. Derudover nævnes som eksempel den situation, hvor en person har tilladelse til at besidde et skydevåben, men besidder det på offentligt tilgængeligt sted i strid med tilladelsen, f.eks. et medlem af en skytteforening, som har tilladelse til at transportere våbnet mellem hjemmet og skydebanen, men som efter et besøg på skydebanen under undskyldelige omstændigheder medtager våbnet under et ærinde i byen, hvor der i øvrigt ikke er grund til at antage, at den pågældende kan tænkes at bruge våbnet uden for foreningen.

Fra praksis kan der henvises til Højesterets dom af 25. juni 2010, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen, side 2548, hvor den tiltalte var fundet skyldig i at have båret en skarpladt pistol på gaden. Højesteret bemærkede, at den tiltalte på offentligt tilgængeligt sted havde båret en pistol, der var ladet med skarpe patroner, og da der ikke forelå særlige forhold, der kunne føre til et andet resultat, tiltrådte Højesteret at henføre overtrædelsen under straffelovens § 192 a, stk. 1.

Besiddelse af andre skydevåben end særdeles farlige skydevåben på *ikke offentligt tilgængeligt sted* blev som nævnt ovenfor omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, ved lov nr. 501 af 12. juni 2009. Denne udvidelse af bestemmelsens anvendelsesområde var som ligeledes nævnt ovenfor ikke en del af det oprindelige lovforslag, hvor der i stedet var lagt op til at lade besiddelse på ikke offentligt tilgængeligt sted være omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 2, om øvrige overtrædelser af våbenlovgivningen under særligt skærpende omstændigheder.

Det fremgår af lovens forarbejder (pkt. 3.2.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 211 fremsat den 29. april 2009, jf. Folketingstiden 2008-2009, Tillæg A, side 8070), at besiddelse på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder ikke altid vil udgøre særligt skærpende omstændigheder. Det er således forudsat, at personer uden kriminel baggrund i øvrigt, som f.eks. har arvet et skydevåben og igennem en årrække i

strid med våbenlovgivningen har haft våbnet liggende ubenyttet (måske glemt) på bopælen, ikke vil være omfattet af bestemmelsen. Det samme gælder for personer uden kriminel baggrund i øvrigt, der har våbentilladelse eller jagttegn, og blot har glemt at forny våbentilladelsen eller jagttegnet inden for de relevante frister.

I forarbejderne til lov nr. 411 af 10. juni 1997, som indførte den tidligere gældende bestemmelse i våbenlovens § 10, stk. 2, om besiddelse af skydevåben (som ikke var særdeles farlige og dermed på daværende tidspunkt ikke var omfattet af straffelovens § 192 a) under særligt skærpende omstændigheder (pkt. 11.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 98 fremsat den 28. november 1996, jf. Folketingstidende 1996-1997, Tillæg A, side 2510), anføres endvidere om besiddelse på ikke offentligt tilgængeligt sted, at særligt skærpende omstændigheder f.eks. kan være besiddelse af flere våben, især hvis der er tale om særligt farlige våben som f.eks. pistoler eller halvautomatiske rifler. Ifølge bemærkningerne er det også at betragte som særligt skærpende omstændigheder, hvis våbnene besiddes på tilholdssteder for rockergrupper, hvis besidderen har anskaffet sig våbnene på strafbar vis, og hvis der er tale om et gentagelsestilfælde.

Højesteret har i 2010 og 2011 taget stilling til spørgsmålet om besiddelse af skydevåben på ikke offentligt tilgængeligt sted i en række domme, hvoraf det følger, at straffelovens § 192 a, stk. 1, finder anvendelse, hvis våbenbesiddelsen efter en samlet vurdering kan anses for at have indebåret en nærliggende risiko for, at skydevåbnet ville blive brugt til fare for andre. Som eksempel kan nævnes Højesterets dom af 15. november 2010, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen fra 2011, side 502, hvor den tiltalte, der tidligere havde været et højtstående medlem af en rockergruppe, som han fortsat havde tilknytning til, var fundet skyldig i have opbevaret en skarp-ladt pistol umiddelbart tilgængeligt på sin bopæl. Højesteret bemærkede, at man i en tidligere dom (Højesterets dom af 25. juni 2010, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen, side 2552) havde fastslået, at det beror på en samlet vurdering af de foreliggende omstændigheder, om besiddelse af skydevåben på ikke offentligt tilgængeligt sted må anses for begået under særligt skærpende omstændigheder, og at der herved kan lægges vægt på de momenter, der er nævnt i forarbejderne til lov nr. 411 af 10. juni 1997 og lov nr. 501 af 12. juni 2009. Højesteret fandt på baggrund af sagens omstændigheder, at der forelå særligt skærpende omstændigheder, og lagde herved vægt på, at den tiltaltes besiddelse af våbnet efter en samlet vurdering måtte anses for at have indebåret en nærliggende risiko for, at det ville blive

brugt til fare for andre. Højesteret henførte derfor forholdet under straffelovens § 192 a, stk. 1.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 501 af 12. juni 2009 (pkt. 3.2.4 i lovforslag nr. L 211 fremsat den 29. april 2009, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, spalte 8071), at straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben, som ikke er særdeles farlige, i førstegangstilfælde som udgangspunkt skal fastsættes til mindst 1 års fængsel. I gentagelsestilfælde forudsættes straffen fastsat til fængsel mellem 1 år og 4 måneder og 1 år og 8 måneder. For så vidt angår særdeles farlige skydevåben og andre våben og eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, forudsættes straffen i førstegangstilfælde fastsat til fængsel mellem 1 år og 8 måneder og 2 år, mens det ikke fremgår, hvorledes straffen forudsættes fastsat i gentagelsestilfælde.

De nævnte strafpositioner er – i overensstemmelse med anvendelsesområdet for det oprindelige lovforslag – fastsat under forudsætning af, at de pågældende våben og eksplosivstoffer besiddes på offentligt tilgængeligt sted, og at skydevåben tillige besiddes med tilhørende ammunition. Det fremgår ikke af bemærkningerne til det ændringsforslag, som udvidede anvendelsesområdet til også at omfatte besiddelse af våben og eksplosivstoffer på ikke offentligt tilgængeligt sted og besiddelse af skydevåben uden tilhørende ammunition (pkt. 4, nr. 1, i Retsudvalgets betænkning over lovforslag nr. L 211 afgivet den 20. maj 2009, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg B, side 1502), hvilken betydning dette forudsattes at have for de strafpositioner, som var angivet i det oprindelige lovforslag.

På den baggrund er der ikke i retspraksis fundet grundlag for at betragte besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted, herunder med tilhørende ammunition, som strafskærpende omstændigheder. Højesteret har således taget stilling til spørgsmålet i en dom af 25. juni 2010, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen, side 2548, hvor den tiltalte var fundet skyldig i at have båret en skarpladt pistol på gaden. Højesteret fastsatte straffen til 1 års fængsel og bemærkede, at anvendelsesområdet for straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, i forhold til lovforslaget var blevet udvidet bl.a. ved, at ordene »offentligt tilgængeligt sted« og »med tilhørende ammunition« var udgået. Højesteret fandt ikke, at der i bemærkningerne til ændringsforslaget var sikre holdepunkter for, at disse udvidelser af bestemmelsens anvendelsesområde skulle medføre en forhøjelse af det i lovforslaget forudsatte udgangspunkt for straffastsættelsen på 1 års fængsel ved besiddelse af skydevåben med tilhørende ammunition på offentligt tilgængeligt sted.

Derimod er der i – overensstemmelse med bemærkningerne til det oprindelige lovforslag – i praksis fundet grundlag for at betragte gentagelsestilfælde som en strafskærpende omstændighed. Der kan i den forbindelse henvises til Højesterets dom af 16. september 2011, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen fra 2011, side 3439.

Der er ligeledes – i overensstemmelse med bemærkningerne til det oprindelige lovforslag – i praksis idømt højere straffe for besiddelse af særdeles farlige skydevåben og andre våben og eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade. Der kan i den forbindelse henvises til Østre Landsrets dom af 20. december 2010, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen fra 2011, side 948.

3.2. Lovforslagets udformning

Der har navnlig i første kvartal af 2013 i hovedstadsområdet været et antal skudepisoder på åben gade, herunder i første række mellem personer med tilknytning til rocker- og bandemiljøet. I første halvår af 2013 registrerede politiet 49 skudepisoder i det offentlige rum, der vurderedes at have relation til rocker- og bandekonflikterne. Flere af skudepisoderne fandt sted i tæt befolkede områder, ved anvendelse af bl.a. maskinpistoler, og på tidspunkter, hvor der var mange mennesker.

Dette har i perioder skabt en trussel mod det normale samfundsliv, der efter Justitsministeriets opfattelse giver grund til at overveje at skærpe straffen på våbenområdet for at sikre, at ulovlig besiddelse af skydevåben i det offentlige rum mødes med en straf, der modsvarer forbrydelsens alvor sammenlignet med andre former for ulovlig våbenbesiddelse mv.

Som beskrevet under pkt. 3.1 har Højesteret fastslået, at det ved strafudmålingen for ulovlig besiddelse af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, ikke er en skærpende omstændighed, at besiddelsen sker på offentligt tilgængeligt sted, uanset om der samtidig besiddes ammunition til skydevåbnet. Ulovlig besiddelse af f.eks. en skarpladt pistol omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, skal således som udgangspunkt straffes med minimumsstraffen på 1 års fængsel, uanset om pistolen besiddes på bopælen eller på åben gade.

Efter Justitsministeriets opfattelse må det ud fra en generel betragtning anses for farligere og dermed mere strafværdigt at besidde et skydevåben

ulovligt på offentligt tilgængeligt sted end på bopælen eller andre ikke offentligt tilgængelige steder. Det gælder navnlig i tilfælde, hvor der samtidig besiddes ammunition til skydevåbnet, da dette i sig selv skaber risiko for, at skydevåbnet vil gøre alvorlig skade på andres liv eller helbred. Det gælder imidlertid også, hvis skydevåbnet besiddes uden tilhørende ammunition. Da det ikke er umiddelbart konstaterbart, om et skydevåben er ladet, kan også besiddelse af et skydevåben uden ammunition således være en medvirkende faktor til, at f.eks. en konflikt optrappes og udvikler sig betydeligt mere voldeligt, end det ellers ville have været tilfældet.

Det er derfor Justitsministeriets opfattelse, at der bør indføres en øget graduering i opadgående retning af strafudmålingen i sager om ulovlig besiddelse af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, således at der udmåles en skærpet straf, når skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted, og at straffen skærpes yderligere, når der samtidig besiddes ammunition til skydevåbnet.

Det foreslås på den baggrund, at der i straffelovens § 192 a indsættes et nyt stk. 3, hvor det slås fast, at det ved fastsættelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben efter stk. 1, nr. 1, skal indgå som en skærpende omstændighed, at skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted, og som en yderligere skærpende omstændighed, hvis der samtidig besiddes ammunition til skydevåbnet.

Der ændres med forslaget ikke på afgrænsningen mellem straffelovens § 192 a og våbenloven.

At skydevåbnet »besiddes« indebærer ikke et krav om ejerskab. Den, der f.eks. transporterer en andens våben, f.eks. på sin person eller i en taske, er således omfattet af begrebet.

»Offentligt tilgængeligt sted« skal som efter gældende ret forstås som steder, hvortil der er almindelig adgang, herunder veje, parker, offentlige transportmidler, restauranter, butikker, butikcentre, forlystelsessteder og offentlige kontorer. Besiddelse af skydevåben i en bil, som befinder sig på offentligt tilgængeligt sted, er også omfattet af begrebet.

At der »samtidig besiddes ammunition, der kan affyres med skydevåbnet« indebærer ikke et krav om, at skydevåbnet er skarpladt, men den, der er i besiddelse af skydevåbnet, skal samtidig være i besiddelse af ammunition på sin person, i en medbragt taske, i det køretøj, hvori den pågældende an-

træffes, eller på anden lignende lettilgængelig måde. Der skal være tale om ammunition, der kan affyres med det pågældende skydevåben, men ikke nødvendigvis ammunition, der er fabrikeret specifikt til skydevåbnet.

Den foreslåede bestemmelse vil også kunne finde anvendelse i de situationer, hvor flere personer må anses for i forening, herunder med det fornødne forsæt, at være i besiddelse mv. af skydevåben med tilhørende ammunition, f.eks. hvor den ene person bærer skydevåbnet og den anden ammunitionen, eller hvor flere personer i en bil på offentlig vej må anses for i forening at være i besiddelse af skydevåben i bilen med tilhørende ammunition.

Som hidtil vil også andre omstændigheder kunne påvirke strafudmålingen i skærpende retning, herunder når der er tale om besiddelse af særdeles farlige skydevåben, og når der er tale om gentagelsestilfælde.

Den foreslåede bestemmelse vedrører ikke forhold omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, hvor udgangspunktet for straffastsættelsen i førstegangstilfælde fortsat vil være fængsel i mindst 1 år og 8 måneder til fængsel i 2 år, uanset om de pågældende våben og eksplosivstoffer besiddes på et offentligt eller ikke offentligt tilgængeligt sted, jf. pkt. 3.2.7 i lovforslag nr. L 211 fremsat den 29. april 2009. Under hensyn til mangfoldigheden af de typer af våben og eksplosivstoffer, som kan falde ind under denne bestemmelse, finder Justitsministeriet således, at det må overlades til domstolene at vurdere fra sag til sag, om det ved straffastsættelsen bør indgå som en skærpende omstændighed, at besiddelsen sker på offentligt tilgængeligt sted.

Dette hænger sammen med, at den ovennævnte antagelse om, at det ud fra en generel betragtning er farligere og dermed mere strafværdigt at besidde et skydevåben på offentligt tilgængeligt sted end på bopælen mv. ikke nødvendigvis gør sig gældende, når der er tale om våben og eksplosivstoffer omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2. F.eks. kan en bombe efter omstændighederne udgøre en større fare i en bolig i et lejlighedskompleks end på et offentligt tilgængeligt sted.

Der er med den foreslåede bestemmelse ikke tilsigtet nogen ændring i strafniveauet for så vidt angår besiddelse mv. af skydevåben (med eller uden ammunition) på bopælen eller andet ikke offentligt tilgængeligt sted.

Det forudsættes, at der ved strafudmålingen efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, fremover tages udgangspunkt i nedenstående strafniveauer.

Ulovlig besiddelse af skydevåben *uden ammunition, der kan affyres med skydevåbnet* på offentligt tilgængeligt sted forudsættes i *førstegangstilfælde* som udgangspunkt straffet med ubetinget fængsel i 1 år og 3 måneder. I *gentagelsestilfælde* forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 1 år og 8 måneder og 2 år.

Ulovlig besiddelse af skydevåben *med ammunition, der kan affyres med skydevåbnet* på offentligt tilgængeligt sted forudsættes i *førstegangstilfælde* som udgangspunkt straffet med ubetinget fængsel i 1 år og 6 måneder. I *gentagelsestilfælde* forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 2 år og 2 år og 6 måneder.

Hvis der er tale om ulovlig besiddelse af *særdeles farlige skydevåben* på offentligt tilgængeligt sted, forudsættes straffen i *førstegangstilfælde* som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 2 år og 2 år og 6 måneder, når våbnet besiddes uden tilhørende ammunition, og ubetinget fængsel mellem 2 år og 6 måneder og 3 år, når våbnet besiddes med tilhørende ammunition. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

Fastsættelsen af straffen vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 13 (forslag til straffelovens § 192 a, stk. 3), og bemærkningerne hertil.

4. Skærpelse af straffen for ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder mv.

4.1. Gældende ret

4.1.1. Ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder mv.

Efter våbenlovens § 4, stk. 1, er det forbudt på offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende at bære eller besidde kniv eller dolk, medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål. Det er dog i alle tilfælde lovligt efter våbenloven at bære en foldekniv med en klinge på højst 7 cm, der ikke kan fastlåses i udfoldet position.

Bestemmelsen i § 4, stk. 1, blev oprindelig indsat i våbenloven ved lov nr. 861 af 23. december 1987 om ændring af våbenloven (knive, slangebøsser m.v.). Det fremgår bl.a. af lovens forarbejder (pkt. 3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 92 fremsat den 18. november 1987, jf. Folketingstidende 1987-1988, Tillæg A, spalte 1782), at det efter bestemmelsen er forbudt at gå med kniv, hvis den bæres blot til pynt eller lignende, eller den ikke skal bruges til noget bestemt. Det er heller ikke tilladt at bære kniv f.eks. med henblik på at forsvare sig selv eller andre, hvis der eventuelt skulle opstå en truende situation.

Skal kniven derimod anvendes som værktøj i (lovligt) erhverv eller bruges i forbindelse med jagt, lystfiskeri og sportsudøvelse, er det tilladt at bære den på offentligt sted mv. Opregningen i lovteksten er ikke udtømmende, jf. ordene »eller andet lignende anerkendelsesværdigt formål«. Det er derfor også tilladt at bære knive, der anvendes i forbindelse med anden lovlig fritidsaktivitet. Dette omfatter f.eks. spejdere og andre, der dyrker friluftsvirksomhed, herunder vandreture, skovture og lignende. Det vil endvidere f.eks. være lovligt at medbringe bestikknive og andre husholdningsknive (f.eks. brødknive og urteknive) i en køkkenskuffe i en autocamper, når knivene medbringes til brug for forberedelse eller indtagelse af et måltid.

Herudover er der en række andre tilfælde, hvor det ud fra formålet med bestemmelsen er tilladt at bære kniv på offentligt sted mv. Her tænkes navnlig på situationer, hvor det i forbindelse med transport af en kniv fra ét sted til et andet ikke kan undgås, at kniven medbringes på (passerer) offentligt område. Dette omfatter f.eks. det tilfælde, hvor en kniv er købt i en forretning og skal bringes hjem til bopælen, eller hvor en køkkenkniv skal repareres eller slibes uden for hjemmet. Det vil på samme måde være lovligt for en person at bære en kniv på vej direkte til eller fra den pågældende lovlige aktivitet, f.eks. i forbindelse med en fisketur, en skovtur eller en spejderlejr.

Der vil endvidere kunne foretages ophold eller ærinder undervejs, når dette ud fra en samlet vurdering af omstændighederne må anses for rimeligt. I denne vurdering vil bl.a. indgå formålet med og stedet for opholdet eller ærindet, varigheden heraf og knivens placering. F.eks. vil et ophold med henblik på at tanke benzin eller foretage indkøb på vej i sin bil til eller fra den aktivitet, hvor kniven skal anvendes, ikke udgøre en overtrædelse af våbenloven, hvis kniven forbliver i bilen. Det samme gør sig gældende, hvis en netop indkøbt husholdningskniv medbringes på den videre indkøbstur i en taske eller lignende eller ligger i bilen, mens der foretages andre ærinder.

Efter våbenlovens § 4, stk. 2, kan justitsministeren udstede regler om et (generelt) forbud mod bl.a. at besidde eller bære visse knive. I henhold hertil er der i § 15 i våbenbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 997 af 19. oktober 2009, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 690 af 27. juni 2012) fastsat et forbud mod bl.a. at besidde eller bære en række særligt farlige knive uden tilladelse fra politiet.

Forbuddet – der gælder generelt og således ikke er begrænset til offentligt tilgængelige steder mv. – omfatter blandt andet knive, hvis klinge overstiger 12 cm, medmindre de er udformet til og bæres eller besiddes med henblik på anvendelse i erhverv, til husholdningsbrug eller ved jagt, lystfiskeri eller sportsdykning, jf. våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3. Herudover omfatter forbuddet en række andre knive, der har en særligt farlig konstruktion, herunder springknive og enhåndsbetjente foldeknive, jf. våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 2-8.

4.1.2. Sanktionsniveauet

Ifølge våbenlovens § 10, stk. 2, som fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 274 af 27. marts 2012 om ændring af våbenloven (Straf for overtrædelse af knivforbuddet), straffes overtrædelse af § 4, stk. 1, som udgangspunkt med bøde, men under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 2 år.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 274 af 27. marts 2012 (pkt. 3.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 61 fremsat den 21. december 2011), at indholdet af udtrykket »*skærpende omstændigheder*» vil bero på domstolens vurdering af de konkrete forhold i den enkelte sag, idet der dog som den almindelige regel kun vil foreligge skærpende omstændigheder, hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situatio-

ner af potentielt voldelig karakter. Dette vil i praksis først og fremmest omfatte tilfælde, hvor en person bærer kniv i aften- og nattetimerne i restaurationsmiljøet mv. Der vil dog også i andre tilfælde – f.eks. ved visse fodboldkampe, byfester og koncerter – kunne være en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentielt voldelig karakter. Der må i den forbindelse lægges vægt på, om medbragte knive ved den pågældende type af begivenhed erfaringsmæssigt bidrager til at skabe farlige situationer. Det ligger i det anførte – jf. udtrykket »bærer« – at der ikke vil foreligge skærpende omstændigheder, hvis overtrædelsen af knivforbuddet består i, at en person blot ”besidder” kniven, f.eks. fordi den pågældende kniv ligger i en bils bagagerum.

I overensstemmelse med det anførte har Folketinget i vedtagelsen af V 35 fra folketingssamlingen 2012-2013 lagt til grund, at der kan foreligge en risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter som følge af f.eks. en bandekonflikt.

Der er i forarbejderne til lov nr. 274 af 27. marts 2012 (pkt. 3.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 61 fremsat den 21. december 2011) fastsat nærmere retningslinjer for straffniveauet ved overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1.

I *førstegangstilfælde* forudsættes der for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, uden samtidig overtrædelse af forbuddet mod at besidde eller bære visse særligt farlige knive i våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1, som udgangspunkt fastsat en bøde på 3.000 kr. Ved samtidig overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1, forudsættes der som udgangspunkt fastsat en bøde på 5.000 kr. Hvis der foreligger skærpende omstændigheder, forudsættes der – både for lovovertrædere over og under 18 år – fastsat en ubetinget frihedsstraf på fængsel i 7 dage. Straffen kan dog gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

I *andengangstilfælde* forudsættes der – både for lovovertrædere over og under 18 år – som udgangspunkt fastsat en ubetinget frihedsstraf på fængsel i 7 dage. Straffen kan dog gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Der kan endvidere forekomme tilfælde, hvor ubetinget frihedsstraf i andengangstilfælde vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt, og i sådanne tilfælde er der mulighed for at idømme en bøde. Er der imidlertid tidligere idømt en frihedsstraf på 7 dages fængsel for en førstegangsovertrædelse, forudsættes straffen i andengangstilfælde som ud-

gangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 14 dage. Hvis der i førstegangstilfælde er idømt en frihedsstraf på 7 dages fængsel efter den tidligere gældende våbenlov (lov nr. 500 af 17. juni 2008), forudsættes straffen efter de nugældende regler i andengangstilfælde dog fastsat til fængsel i 7 dage.

I *tredjegangstilfælde* forudsættes der – både for lovovertrædere over og under 18 år – som udgangspunkt fastsat en ubetinget frihedsstraf på fængsel i 14 dage. Straffen kan dog gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Er der imidlertid tidligere idømt en frihedsstraf på 14 dages fængsel for en andengangsovertrædelse, forudsættes straffen i tredjegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til fængsel i 20 dage. Hvis der i andengangstilfældet er idømt en frihedsstraf på 14 dages fængsel efter den tidligere gældende våbenlov (lov nr. 500 af 17. juni 2008), forudsættes straffen efter de nugældende regler i tredjegangstilfældet fastsat til fængsel i 14 dage. En ubetinget fængselsstraf på 14 dage vil således alene tælle som en fængselsstraf på 7 dage i forbindelse med pådømmelsen af tredjegangstilfældet.

I *fjerdegangstilfælde* og derover vil det være op til domstolene på baggrund af de konkrete forhold i den enkelte sag at beslutte, hvorledes straffen bør fastsættes.

Der vil i tredjegangstilfælde og derover kun i helt sjældne tilfælde kunne tænkes at foreligge sådanne særligt formildende omstændigheder, at udgangspunktet om frihedsstraf kan fraviges.

4.2. Lovforslagets udformning

Rigspolitiet har på baggrund af oplysninger fra navnlig Københavns Politi oplyst, at personer med tilknytning til rocker- og bandegrupperinger i stigende grad bærer eller besidder bl.a. knive i stedet for skydevåben. Rigspolitiet har i den forbindelse oplyst, at det forekommer, at en person i forbindelse med en igangværende konflikt gentagne gange sigtes for overtrædelse af våbenlovgivningen vedrørende besiddelse mv. af bl.a. knive. Københavns Politi har endvidere oplyst, at man de seneste år har oplevet gentagne tilfælde af overfald med kniv foretaget af personer, der tidligere er dømt for overtrædelse af knivforbuddet i våbenlovgivningen.

Rigspolitiet har nærmere oplyst, at i alt 7.272 personer er blevet sigtet for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, i perioden fra den 1. januar 2009

til den 30. juni 2013. Heraf er 1.804 personer, svarende til ca. 25 pct., blevet sigtet mere end en gang.

Særligt for så vidt angår medlemmer af rocker- og bandegrupperinger har Rigspolitiet oplyst, at 496 personer i perioden fra den 1. januar 2009 til den 30. juni 2013 er blevet sigtet for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1. Heraf er 359 personer, svarende til ca. 72 pct., blevet sigtet mere end en gang.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at den beskrevne udvikling i rocker- og bandemiljøet giver grund til at skærpe straffen for ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder mv.

Det er i den forbindelse Justitsministeriets opfattelse, at strafskærpelsen bør gælde for tredjegangstilfælde eller derover, da en sådan strafskærpelse vil ramme personer, som har udvist en betydelig uvilje til at overholde knivforbuddet.

Det foreslås på den baggrund, at der i våbenlovens § 10, stk. 2, om straffen for overtrædelse af § 4, stk. 1, indsættes et nyt 2. pkt., hvorefter det ved fastsættelse af straffen særligt skal anses for skærpende, at gerningsmanden flere gange tidligere er straffet for overtrædelse af § 4, stk. 1.

Det følger af udtrykket *»flere gange tidligere er straffet«*, at der mindst skal være tale om et tredjegangstilfælde. Det er således ikke hensigten at regulere det gældende sanktionsniveau for så vidt angår overtrædelser i første- og andengangstilfælde.

Det følger endvidere af henvisningen til våbenlovens § 4, stk. 1, at der skal være tale om tidligere overtrædelser af netop denne bestemmelse. Det er således ikke hensigten at regulere det gældende sanktionsniveau i sager, hvor der er tale om tidligere overtrædelser af andre bestemmelser i våbenlovgivningen.

Det er i øvrigt ikke hensigten med forslaget at ændre på praksis for, hvornår der foreligger sådanne skærpende omstændigheder, at der ifølge våbenlovens § 10, stk. 2, 1. pkt., skal udmåles en frihedsstraf i stedet for en bøde for overtrædelse af lovens § 4, stk. 1.

Det forudsættes, at der ved strafudmålingen for ulovlig besiddelse af knive efter våbenlovens § 10, stk. 2, jf. § 4, stk. 1, fremover i *tredjegangstilfælde*

(det vil sige tilfælde, hvor der to gange tidligere er sket domfældelse) – både for lovovertrædere over og under 18 år – som udgangspunkt fastsættes en ubetinget frihedsstraf på fængsel i 40 dage. Straffen kan dog gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Det bemærkes, at den nævnte straf forudsættes anvendt, når der er idømt frihedsstraf i andengangstilfældet uanset længden heraf. Der er tale om en markant skærpelse i forhold til det gældende sanktionsniveau i tredje gangstilfælde på som udgangspunkt 14 dages fængsel (20 dages fængsel, hvis der er idømt 14 dages fængsel i andengangstilfældet).

I *fjerdegangstilfælde* og derover vil det være op til domstolene på baggrund af de konkrete forhold i den enkelte sag at beslutte, hvorledes straffen bør fastsættes. Det forudsættes dog, at der som udgangspunkt fastsættes en passende skærpet straf i forhold til ovennævnte strafpositioner.

Der vil i tredje gangstilfælde og derover kun i helt sjældne tilfælde kunne tænkes at foreligge sådanne særligt formildende omstændigheder, at udgangspunktet om frihedsstraf kan fraviges.

Det bemærkes, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og at det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Skærpelsen af sanktionsniveauet for tredje gangstilfælde vil i øvrigt have den afledte effekt, at det i sådanne sager vil blive muligt at varetægtsfængsle gerningsmanden, hvis betingelserne for varetægtsfængsling i øvrigt er opfyldt. Det er således bl.a. en betingelse for at anvende varetægtsfængsling, at lovovertrædelsen kan ventes at ville medføre en højere straf end 30 dages fængsel, jf. retsplejelovens § 762, stk. 3, modsætningsvis.

Det bemærkes i øvrigt, at selv om der foreligger statistiske oplysninger om, at en lang række personer, herunder rocker- og banderelaterede personer, har mere end én sigtelse for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, så er det ikke muligt ud fra de foreliggende oplysninger at konstatere, i hvor mange tilfælde de pågældende er dømt i tredje gangstilfælde eller derover. Det kan således ikke udelukkes, at en række af de personer, der har flere sigtelser for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, har fået sigtelserne

på dømt under samme sag, således at der for disse personers vedkommende kun er tale om et første- eller andengangstilfælde.

Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 4 (forslag til våbenlovens § 10, stk. 2, 2. pkt.), og bemærkningerne hertil.

5. Zoneforbud

5.1. Gældende ret

5.1.1. Generelt

Efter § 6, stk. 4, i ordensbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 511 af 20. juni 2005 med senere ændringer) kan politiet meddele personer, der har udvist en særligt utryghedsskabende adfærd, forbud imod at færdes frem og tilbage eller tage ophold inden for en radius af 500 meter fra det sted, hvor adfærden har fundet sted, hvis der er grund til at tro, at den pågældende ellers vil gentage adfærden (zoneforbud).

Bestemmelsen i § 6, stk. 4, blev indføjet i ordensbekendtgørelsen ved ændringsbekendtgørelse nr. 540 af 11. juni 2009, som trådte i kraft den 15. juni 2009. I forlængelse heraf har Justitsministeriet udstedt vejledning nr. 9312 af 18. juni 2009 om meddelelse af zoneforbud efter ordensbekendtgørelsens § 6, stk. 4 (vejledningen om zoneforbud).

Baggrunden for indførelsen af en adgang til at meddele zoneforbud var, at der var set flere eksempler på, at såkaldte bandevagter standsede beboere og tilfældige forbipasserende på Nørrebro i København og udspurgte eller visiterede dem. Den blotte tilstedeværelse af sådanne bandevagter spreder utryghed i lokalområdet og kan give borgerne en oplevelse af ikke at kunne færdes frit i de berørte områder.

Ordensbekendtgørelsens § 6, stk. 4, er således fastsat for at sikre politiet et effektivt redskab til at forhindre disse såkaldte bandevagter i at skabe frygt og chikanere folk.

Det er en betingelse for, at politiet kan meddele et zoneforbud, at der foreligger særlige omstændigheder. Ved den konkrete vurdering af, om en person har udvist en særligt utryghedsskabende adfærd, forudsættes den generelle situation i området inddraget – herunder navnlig om adfærden formo-

des at have tilknytning til et verserende opgør mellem kriminelle grupper eller til en aktuel kriminalitetsbølge i området.

Med en særligt utryghedsskabende adfærd tænkes navnlig på såkaldte bandevagter, der, jf. ovenfor, ved deres tilstedeværelse og adfærd optræder intimiderende over for beboere og forbipasserende – f.eks. ved at tage opstilling iført skudsikre veste og medbringende metalscannere eller ved at udspørge, kontrollere og visitere andre personer, der færdes i området. Bestemmelsen kan dog også anvendes i andre særlige tilfælde, hvor enkeltpersoner eller grupper udviser en særligt utryghedsskabende adfærd i et lokalområde.

5.1.2. Forbuddets geografiske og tidsmæssige udstrækning

Et zoneforbud indebærer et forbud mod at færdes frem og tilbage eller tage ophold i et bestemt område med en radius på 500 meter fra det sted, hvor den særligt utryghedsskabende adfærd, der har givet anledning til forbuddet, har fundet sted. Forbuddet omfatter veje eller andre steder, hvortil der er almindelig adgang, jf. ordensbekendtgørelsens § 2.

Et zoneforbud meddeles for en bestemt periode. Det skal have så kort tidsmæssig udstrækning som muligt og maksimalt 3 måneder. Et zoneforbud kan dog forlænges i op til 3 måneder ad gangen, hvis der er grundlag for at tro, at den pågældende ellers vil gentage den særligt utryghedsskabende adfærd i det pågældende område.

Det fremgår af bemærkningerne til lov nr. 501 af 12. juni 2009 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven, lov om politiets virksomhed, lov om fuldbyrdelse af straf mv. og forvaltningsloven (pkt. 7.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. 211 af 29. april 2009, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8088), at en person, der bor eller arbejder inden for det område, der er omfattet af forbuddet, naturligvis vil kunne bevæge sig frit til og fra sin bopæl eller arbejdsplads og ud i sit lokalområde, men at den pågældende ikke ellers vil kunne opholde sig i området.

Et zoneforbud omfatter den pågældendes færden frem og tilbage eller ophold i det omfattede område, jf. bl.a. vejledningen om zoneforbud, pkt. 3.3.

Det fremgår i den forbindelse af vejledningen om zoneforbud, a.st., at den pågældendes blotte passage af et område i lighed med forbud efter ordensbekendtgørelsens § 6, stk. 2 og 3, ikke vil være omfattet af zoneforbuddet. Det vil sige, at en person, der er blevet meddelt et zoneforbud, gerne må passere gennem det område, der er omfattet af forbuddet, så længe passagen ikke kan siges at have karakter af en færden frem og tilbage eller egentligt ophold i området.

Herudover fremgår det i overensstemmelse med ovennævnte bemærkninger til lovforslag nr. L 211 af 29. april 2009, at hvis en person bor eller arbejder inden for det område, der er omfattet af forbuddet, vil den pågældende i øvrigt kunne bevæge sig frit til og fra sin bopæl eller arbejdsplads og ud i sit lokalområde, men vil ikke ellers kunne opholde sig i området.

Endelig fremgår det, at det i praksis vil betyde, at den pågældende – trods zoneforbuddet – vil kunne færdes i området med henblik på at foretage almindelige dagligdags gøremål, herunder f.eks. indkøb, lægebesøg, biblioteksbesøg m.v.

5.1.3. Sanktionsniveauet

Det følger af ordensbekendtgørelsens § 18, stk. 2, at manglende efterkommelse af forbud udstedt i medfør af § 6, stk. 4, straffes med fængsel indtil 6 måneder, under særligt formildende omstændigheder dog med bøde.

Bestemmelsen om straf er fastsat med hjemmel i politilovens § 23, stk. 3, hvorefter justitsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om, at overtrædelse af reglerne i ordensbekendtgørelsen eller overtrædelse eller manglende efterkommelse af påbud eller forbud udstedt i medfør heraf straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Politilovens § 23, stk. 3, fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 501 af 12. juni 2009 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven, lov om politiets virksomhed, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og forvaltningsloven.

Tidligere var der alene hjemmel til at fastsætte bødestraf, men med ændringen blev hjemmelen udvidet til også at omfatte fængselsstraf indtil 6 måneder.

Det fremgår af forarbejderne (pkt. 7.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. 211 af 29. april 2009, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8088), at det med ændringen af politilovens § 23, stk. 3, forudsættes, at overtrædelse af et zoneforbud i førstegangstilfælde normalt straffes med 7 dages ubetinget fængsel.

Rigsadvokaten har oplyst, at straffen for overtrædelse af et meddelt zoneforbud i førstegangstilfælde – og hvor der kun er et forhold til pådømmelse – typisk vil være 7 dage, som forudsat i bemærkningerne til ændringen af politilovens § 23, stk. 3. Det er imidlertid Rigsadvokatens erfaring, at der typisk vil være flere forhold om overtrædelse af zoneforbud til samtidig pådømmelse. Efter straffelovens § 88 udmåles der i disse tilfælde en fællesstraf, der efter omstændighederne rummer en modereret kumulation.

Fra praksis kan der henvises til Københavns Byrets dom af 10. november 2010 (SS 2-22637/2010), hvor en mand blev idømt 30 dages fængsel for i 8 tilfælde at have overtrådt et meddelt zoneforbud.

Endvidere kan der henvises til Københavns Byrets dom af 6. januar 2011 (SS 3-27538/2010), hvor en mand blev idømt 60 dages fængsel for i 8 tilfælde at have overtrådt et zoneforbud. T var tidligere straffet med fængsel i 30 dage for overtrædelse af et meddelt zoneforbud.

5.2. Lovforslagets udformning

5.2.1. Efter Justitsministeriets opfattelse vil det nuværende sanktionsniveau i mange tilfælde afspejle en passende straf for overtrædelse af zoneforbud. Det gælder navnlig i første- og andengangstilfælde.

Rigspolitiet har imidlertid oplyst, at det er ofte forekommende, at en person gentagne gange og inden for ganske kort tid sigtes for overtrædelse af et zoneforbud. I den forbindelse har Rigspolitiet oplyst, at der i perioden september 2009 til 31. august 2013 er blevet rejst 623 sigtelser for overtrædelse af et meddelt zoneforbud.

Det er endvidere Rigspolitiets erfaring, at udsigten til at blive idømt en kortere frihedsstraf selv i grove gentagelsestilfælde ikke afholder de pågældende fra at fortsætte med at overtræde et meddelt zoneforbud.

På den baggrund finder Justitsministeriet, at der i almindelighed bør idømmes hårdere straffe i tredjegangstilfælde og derover ved overtrædelse

af zoneforbud. En sådan strafskærpe vil omfatte personer, som har demonstreret en betydelig uvilje til at overholde et zoneforbud.

Det foreslås derfor, at bemyndigelsen i politilovens § 23, stk. 3, udvides således, at det i regler udstedt i medfør af politilovens § 23, stk. 1 og 2, kan fastsættes, at overtrædelse af reglerne eller overtrædelse eller manglende efterkommelse af påbud eller forbud udstedt i medfør af sådanne regler straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Hvis den foreslåede ændring af § 23, stk. 3, vedtages, vil Justitsministeriet fastsætte regler i ordensbekendtgørelsen om, at overtrædelse af et zoneforbud kan straffes med fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Straffen for overtrædelse af et zoneforbud i *førstegangstilfælde*, og hvor der alene er et forhold til pådømmelse, forudsættes stadigvæk fastsat til ubetinget fængsel i 7 dage.

I *andengangstilfælde* (det vil sige tilfælde, hvor der én gang tidligere er sket domfældelse), hvor der alene er et forhold til pådømmelse, forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 14 dage.

I *tredjegangstilfælde*, hvor der alene er et forhold til pådømmelse, forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 40 dage.

I *fjerdegangstilfælde* og derover vil det være op til domstolene på baggrund af de konkrete forhold i de enkelte sager at beslutte, hvorledes straffen bør fastsættes. Det forudsættes dog, at der som udgangspunkt fastsættes en passende skærpet straf i forhold til ovennævnte strafpositioner.

I sager, hvor der er flere forhold til samtidig pådømmelse, forudsættes der ligeledes idømt en passende højere samlet straf (med udgangspunkt i ovennævnte strafpositioner).

Fastsættelsen af straffen vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Den foreslåede forhøjelse af strafferammen til fængsel i 1 år og 6 måneder og den foreslåede skærpelse af sanktionsniveauet i tredjegangstilfælde vil i øvrigt medføre, at der efter retsplejelovens regler vil kunne ske varetægtsfængsling i sådanne sager, hvis betingelserne for varetægtsfængsling i øvrigt er opfyldt, herunder f.eks. hvis der er grund til at frygte, at den pågældende på fri fod vil begå nye lovovertrædelser, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2.

Selv om der foreligger oplysninger om, at en lang række personer har mere end én sigtelse for overtrædelse af zoneforbud, så er det ikke muligt ud fra de foreliggende statistiske oplysninger at konstatere, i hvor mange tilfælde de pågældende er dømt i tredjegangstilfælde eller derover. Det kan således ikke udelukkes, at en række af de personer, der har flere sigtelser for overtrædelse af zoneforbud, har fået sigtelserne pådømt under samme sag, således at der for disse personers vedkommende kun er tale om et første- eller andengangstilfælde.

Der henvises til lovforslagets § 4, nr. 1 (forslag til politilovens § 23, stk. 3), og bemærkningerne hertil.

5.2.2. Rigspolitiet har oplyst, at den nuværende geografiske udstrækning af et zoneforbud på 500 meter i de fleste tilfælde vil være tilstrækkelig. Imidlertid kan det ikke udelukkes, at der i visse områder i konkrete situationer kan være behov for en større geografisk udstrækning, f.eks. fordi grupperinger kan "arbejde" og have deres gang i et større område, eksempelvis et samlet boligområde.

Rigspolitiet har derfor oplyst, at det ud fra en politifaglig vurdering kan være hensigtsmæssigt i visse situationer efter en konkret vurdering at kunne fastsætte en forbudszone med større radius end 500 meter.

Justitsministeriet vil på den baggrund i medfør af den gældende politilovs § 23, stk. 1 og 2, indsætte en ny bestemmelse i ordensbekendtgørelsen, hvorefter politiet efter en konkret vurdering vil få adgang til at udstede zoneforbud med en radius på op til 1.000 meter, når geografiske eller andre hensyn tilsiger det.

Et zoneforbud vil som udgangspunkt fortsat indebære et forbud mod at færdes frem og tilbage eller tage ophold i et bestemt område med en radius på 500 meter fra det sted, hvor den særligt utryghedsskabende adfærd, der

har givet anledning til forbuddet har fundet sted, jf. ordensbekendtgørelsens § 6, stk. 4.

Politiet vil i medfør af den nye bestemmelse imidlertid efter en konkret vurdering, når geografiske eller andre hensyn tilsiger det, kunne udstrække zonen op til 1.000 meter, forudsat at de øvrige betingelser for at meddele et zoneforbud er til stede.

Et sådant udvidet zoneforbud vil – i lighed med et almindeligt zoneforbud efter ordensbekendtgørelsens § 6, stk. 4 – omfatte den pågældendes færd frem og tilbage eller ophold i det omfattede område.

5.2.3. Det kan i øvrigt oplyses, at der for tiden pågår drøftelser mellem Rigsadvokaten, Rigspolitiet og Københavns Politi om ordensbekendtgørelsens regler om meddelelse af zoneforbud, og at det i den forbindelse bl.a. drøftes, om zoneforbud bør kunne gives i flere tilfælde, end det er muligt efter de gældende regler, herunder f.eks. i forhold til personer, der deltager i åbenlys hashhandel.

6. Ændrede regler om prøveløsladelse og udgang mv.

6.1. Gældende ret

6.1.1. Prøveløsladelse

6.1.1.1. Prøveløsladelse efter straffelovens § 38

6.1.1.1.1. Efter straffelovens § 38, stk. 1, afgør justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, om den dømte skal løslades på prøve, når to tredjedele af straffetiden, dog mindst 2 måneder, er udstået. Prøveløsladelse efter denne bestemmelse forudsætter alene, at den dømtes forhold ikke gør prøveløsladelsen utilrådelig, at der er sikret den pågældende passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at den pågældende erklærer at ville overholde de vilkår, der i medfør af § 39, stk. 2, fastsættes for løsladelsen, jf. § 38, stk. 5.

Efter straffelovens § 38, stk. 2, kan løsladelse på prøve ske tidligere, når særlige omstændigheder taler derfor, og den dømte har udstået halvdelen af straffetiden, dog mindst 2 måneder. Bestemmelse herom træffes af justitsministeren eller den, som med hensyn til bestemte grupper af sager bemyndiges dertil. Som det fremgår af bestemmelsens ordlyd, er det en be-

tingelse for prøveløsladelse efter udståelse af halvdelen af straffetiden, at »særlige omstændigheder« taler herfor. Det kan bl.a. være tilfældet, hvis der foreligger en særlig gunstig arbejdsmæssig placering, eller hvor prøveløsladelse af hensyn til alvorlig sygdom hos den indsatte eller dennes pårørende ikke findes at burde afvente, at den pågældende har afsonet to tredjedele af straffetiden. Bestemmelsen anvendes desuden bl.a. i forbindelse med prøveløsladelse efter halvdelen af straffetiden af udenlandske strafafsonere, der skal udvises efter løsladelsen.

Prøveløsladelse kan ifølge § 38, stk. 3, ikke ske med hensyn til den ubetingede del af en såkaldt kombinationsdom efter § 58, stk. 1.

Straffelovens bestemmelser om prøveløsladelse suppleres af en række administrative forskrifter, som findes i bekendtgørelse nr. 756 af 24. juni 2013 om løsladelse af dømte, der udstår fængselsstraf (løsladelsesbekendtgørelsen) og vejledning nr. 9304 af 26. juni 2013 om løsladelse af dømte, der udstår fængselsstraf (løsladelsesvejledningen).

Herunder er der i løsladelsesvejledningens pkt. 6-12 fastsat nærmere retningslinjer for den utilrådelighedsvurdering, som kriminalforsorgen i medfør af straffelovens § 38, stk. 5, skal foretage, jf. ovenfor. Det fremgår i den forbindelse, at prøveløsladelse skal nægtes, hvis der foreligger en væsentlig risiko for recidiv til ikke-bagatelagtig kriminalitet, som ikke formodes at kunne begrænses ved tilsyn og eventuelle særvilkår.

Herudover skal prøveløsladelse som anført ovenfor nægtes, hvis der ikke er sikret den dømte passende ophold og arbejde eller andet underhold, eller hvis den dømte nægter at overholde de vilkår, som kriminalforsorgen har fastsat, jf. straffelovens § 38, stk. 5.

Afgørelsen om prøveløsladelse træffes i øvrigt ud fra en samlet afvejning af alle omstændigheder, som taler enten for eller imod prøveløsladelse.

6.1.1.1.2. Efter straffelovens § 39, stk. 1, 1. pkt., skal prøveløsladelse efter § 38, stk. 1 og 2, som *fast vilkår* betinges af, at den pågældende ikke i prøvetiden begår strafbart forhold. Prøvetiden kan ikke overstige 3 år. Hvis den resterende straffetid overstiger 3 år, kan der dog fastsættes en prøvetid på indtil 5 år.

Der kan herudover fastsættes *tillægsvilkår* i form af tilsyn og særvilkår, jf. § 39, stk. 2. Det kan således fastsættes som vilkår for prøveløsladelsen, at

den pågældende i hele prøvetiden eller en del af denne undergives tilsyn. Der kan yderligere fastsættes vilkår efter reglerne i straffelovens § 57, som omhandler betingede domme. Bestemmelsen giver mulighed for at fastsætte de vilkår, som findes formålstjenlige, herunder at den dømte overholder særlige bestemmelser vedrørende opholdssted, arbejde, uddannelse, anvendelse af fritid eller samkvem med bestemte personer, tager ophold i eget hjem eller institution eller underkaster sig afvænningsbehandling for misbrug af alkohol, narkotika eller lignende medikamenter, om fornødent på hospital eller i særlig institution. Vilkår om ophold i hjem, hospital eller anden institution har ikke gyldighed for længere tidsrum end den resterende straffetid, jf. § 39, stk. 2, 3. pkt.

6.1.1.1.3. Afgørelse om, hvorvidt indsatte skal løslades på prøve efter straffelovens § 38, stk. 1, træffes som udgangspunkt af fængslet eller arresthuset, jf. § 25, stk. 1 (løsladelsesbekendtgørelsen). I visse nærmere angivne tilfælde, herunder hvis den indsatte udstår fængsel i 8 år eller derover, træffes afgørelsen dog af Direktoratet for Kriminalforsorgen efter indstilling fra fængslet eller arresthuset, jf. bekendtgørelsens § 26.

En endelig administrativ afgørelse om at nægte prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1, kan inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den dømte, kræves indbragt til prøvelse for retten, jf. straffuldbyrdeslovens § 112, nr. 6.

Afgørelse om, hvorvidt indsatte skal løslades på prøve efter straffelovens § 38, stk. 2, træffes som udgangspunkt af Direktoratet for Kriminalforsorgen efter indstilling fra fængslet eller arresthuset, jf. § 28 i løsladelsesbekendtgørelsen. I visse nærmere angivne tilfælde, herunder hvis der er tale om udenlandske indsatte, der udstår fængselsstraf i indtil 8 år, og som efter udståelse af straffen skal udvises med indrejseforbud, træffes afgørelsen dog af fængslet eller arresthuset, jf. bekendtgørelsens § 29.

6.1.1.2. Prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a

6.1.1.2.1. Ved lov nr. 219 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf mv. (Tidlig prøveløsladelse af dømte) blev der indsat en særlig bestemmelse i straffelovens § 40 a om prøveløsladelse efter udståelse af halvdelen af straffetiden (noget for noget-ordningen). Ordningen er efterfølgende blevet ændret to gange, henholdsvis ved lov nr. 611 af 14. juni 2011 om ændring af straffeloven (Udvidelse af »noget for noget-ordningen« om tidlig prøveløsladelse af dømte m.v.) og ved lov nr.

628 af 12. juni 2013 om ændring af straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og lov om statens uddannelsesstøtte (Udvidet mulighed for prøveløsladelse og faglærkeafsoning, SU i skoleperioder under uddannelsen til fængselsbetjent m.v.).

Noget for noget-ordningen indebærer, at justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, kan beslutte, at dømte efter en konkret vurdering kan prøveløslades, når halvdelen af straffetiden, dog mindst 2 måneder, er udstået, hvis hensynet til retshåndhævelsen ikke skønnes at tale imod det, og betingelserne i § 40 a, stk. 1, nr. 1 eller nr. 2, er opfyldt, jf. straks nedenfor.

Efter § 40 a, stk. 1, nr. 1, kan der for det første ske prøveløsladelse efter halvdelen af straffetiden af dømte, der har ydet en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet, herunder ved at deltage i behandlingsforløb, uddannelsesforløb, arbejdsstræning eller arbejde i forbindelse med afsoningen.

Efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, kan der for det andet ske prøveløsladelse efter halvdelen af straffetiden, hvis den dømtes forhold taler derfor. Efter lovens forarbejder er bestemmelsen møntet på indsatte, hvis forhold samlet set taler for, at det er unødvendigt, at den pågældende afsoner resten af straffen i fængsel, hvis der i stedet fastsættes vilkår om samfundstjeneste.

Efter § 40 a, stk. 1, er prøveløsladelse efter halvdelen af straffetiden i alle tilfælde betinget af, at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod det. Dette indebærer efter lovens forarbejder, at der skal udvises meget betydelig varsomhed med at anvende bestemmelserne om prøveløsladelse efter halv tid i forhold til personer, der afsoner straf for visse meget alvorlige forbrydelser, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4447.

Prøveløsladelsen efter § 40 a forudsætter endvidere, at den dømtes forhold ikke gør prøveløsladelsen utilrådelig, at der er sikret den pågældende passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at den pågældende er egnet til og erklærer sig villig til overholde de vilkår, der i medfør af § 40 a, stk. 3 og 4, jf. nedenfor, fastsættes for løsladelsen, jf. § 40 a, stk. 6. Det svarer – bortset fra kravet om, at den dømte skal være egnet til at overholde vilkårene for løsladelsen – til, hvad der i medfør af § 38, stk. 5, gælder for prøveløsladelse efter § 38, stk. 1 og 2.

6.1.1.2.3. Prøveløsladelse efter § 40 a skal som fast vilkår betinges af, at den pågældende ikke i prøvetiden begår strafbart forhold. Prøvetiden kan ikke overstige 3 år. Hvis den resterende straffetid overstiger 3 år, kan der dog fastsættes en prøvetid på indtil 5 år, jf. § 40 a, stk. 7, jf. § 39, stk. 1.

Herudover skal prøveløsladelse efter § 40 a som fast vilkår betinges af, at den dømte undergives tilsyn indtil det tidspunkt, hvor der er forløbet to tredjedele af straffetiden. Efter dette tidspunkt kan der fastsættes vilkår om, at den pågældende fortsat undergives tilsyn, jf. § 40 a, stk. 2.

Endvidere kan der fastsættes tillægsvilkår efter reglerne i straffelovens § 57, jf. § 40 a, stk. 3, 2. led, og stk. 4, 2. pkt.

Desuden kan prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 (om særlig indsats), betinges af, at den dømte udfører ulønnet samfundstjeneste, jf. § 40 a, stk. 3, 1. led. Prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2 (om den dømtes forhold), skal som fast vilkår betinges af, at den dømte udfører ulønnet samfundstjeneste, jf. § 40 a, stk. 4, 1. pkt.

6.1.1.2.4. Afgørelse om, hvorvidt indsatte skal løslades på prøve efter straffelovens § 40 a, træffes af afsoningsinstitutionen, hvis den dømte afsoner en dom på mindre end 8 måneder fængsel. Ellers træffes afgørelsen af Direktoratet for Kriminalforsorgen efter indstilling fra fængslet eller arresthuset, jf. § 30 i løsladelsesbekendtgørelsen.

6.1.1.3. Overtrædelse af vilkår for prøveløsladelse

6.1.1.3.1. Hvis en prøveløsladt *begår et nyt strafbart forhold i prøvetiden*, og der foretages rettergangsskridt inden prøvetidens udløb, hvorved den pågældende sigtes for forholdet, fastsætter retten i medfør af straffelovens § 40, stk. 1, 1. pkt., jf. § 61, stk. 2, som udgangspunkt en ubetinget fællesstraf for det nye strafbare forhold og reststraffen for den tidligere pådømte lovovertrædelse. Har prøveløsladelse i medfør af § 40 a, stk. 3 eller 4, været forbundet med vilkår om samfundstjeneste, skal der ved fastsættelsen af en fællesstraf tages hensyn til omfanget af den udførte samfundstjeneste, jf. § 40, stk. 1, 2. pkt.

Det følger af § 40, stk. 1, 1. pkt., at reststraffen efter prøveløsladelse ligestilles med en betinget dom, og de samme reaktionsmuligheder, som efter § 61, stk. 2, kan anvendes ved strafbart forhold begået i prøvetiden for en betinget dom, finder anvendelse, når en lovovertrædelse er begået i prøve-

tiden for en prøveløsladelse. Når omstændighederne taler derfor, kan retten således i stedet for en fællesstraf 1) idømme ubetinget straf alene for det nye forhold, eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene for prøveløsladelsen, eller 2) afsige betinget dom vedrørende begge lovovertrædelser eller alene for det nye forhold i overensstemmelse med reglerne i straffelovens kapitel 7 om betingede domme eller kapitel 8 om samfundstjeneste.

6.1.1.3.2. Hvis en prøveløsladt *overtræder de fastsatte tillægsvilkår*, kan justitsministeren i medfør af straffelovens § 40, stk. 2, 1) tildele den pågældende en advarsel, 2) ændre vilkårene og forlænge prøvetiden inden for den i § 39 fastsatte længstetid eller 3) under særlige omstændigheder bestemme, at den pågældende skal indsættes til udståelse af reststraffen.

Det samme gælder efter § 40, stk. 3, hvis den prøveløsladte begår strafbart forhold i prøvetiden, uden at der rejses tiltale herfor, eller hvis den prøveløsladte i udlandet dømmes for strafbart forhold begået i prøvetiden, uden at der i forbindelse med dommen er taget stilling til spørgsmålet om fuldbyrdelse af reststraffen.

Hvis der ikke træffes bestemmelse om fuldbyrdelse af reststraffen efter § 40, stk. 1 eller 2, jf. stk. 3, anses straffen i medfør af § 40, stk. 5, for udstået på det tidspunkt, da prøveløsladelsen fandt sted.

Hvis genindsættelse er bestemt i medfør af § 40, stk. 2, jf. stk. 3, kan fornyet prøveløsladelse ifølge § 40, stk. 6, ske, selv om de tidsmæssige betingelser i § 38, stk. 1 og 2, eller § 40 a, stk. 1, ikke er opfyldt med hensyn til reststraffen. Ved afgørelse om fornyet prøveløsladelse i sådanne tilfælde skal der tages hensyn til omfanget af samfundstjeneste, som den pågældende har udført i medfør af § 40 a, stk. 3 eller 4. Med hensyn til prøvetid efter sådan prøveløsladelse gælder de i § 39 fastsatte tider med fradrag af den tid, i hvilken den pågældende tidligere har været prøveløsladt.

Bestemmelsen i stk. 6 åbner således mulighed for en kortvarig tilbageføring til afsoning efterfulgt af ny prøveløsladelse, når en vilkårsovertrædelse har ført til beslutning om genindsættelse.

6.1.1.4. *Prøveløsladelse af livstidsdømte*

Når 12 år af en straf af fængsel på livstid er udstået, afgør justitsministeren i medfør af straffelovens § 41, stk. 1, om den dømte skal prøveløslades.

Prøveløsladelsen forudsætter i medfør af § 41, stk. 2, at den livstidsdømtes forhold ikke gør løsladelse utilrådelig, at der er sikret den pågældende passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at den pågældende erklærer at ville overholde de vilkår for løsladelsen, som fastsættes efter § 41, stk. 3, 3. pkt.

Af § 41, stk. 3, 3. pkt., fremgår, at straffelovens § 57 om fastsættelse af vilkår ved betingede domme finder tilsvarende anvendelse ved prøveløsladelse af livstidsdømte. Om de pågældende vilkår henvises nærmere til pkt. 6.1.1.1.2 ovenfor.

Det fremgår herudover af § 41, stk. 3, 1. pkt., at løsladelsen betinges af, at den livstidsdømte ikke i prøvetiden begår strafbart forhold, og at den pågældende overholder de vilkår, som måtte være fastsat. I medfør af § 41, stk. 3, 2. pkt., kan prøvetiden ikke overstige 5 år.

Hvis den livstidsdømte begår nyt strafbart forhold i prøvetiden, og foretages der inden prøvetidens udløb rettergangsskridt, hvorved de pågældende sigtes for forholdet, kan retten ved dom træffe afgørelse om, at den pågældende skal genindsættes til udståelse af livstidsstraffen, jf. straffelovens § 42, stk. 1. Når omstændighederne taler derfor, kan retten dog i stedet idømme en straf alene for det nye forhold, eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene for prøveløsladelsen.

Overtræder den livstidsdømte i øvrigt vilkårene for prøveløsladelsen, følger det af straffelovens § 42, stk. 2, at bestemmelserne i § 40, stk. 2-5, finder tilsvarende anvendelse. Om disse bestemmelser henvises til pkt. 6.1.1.3.2 ovenfor.

En endelig administrativ afgørelse om at nægte prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 41 kan, når 14 år af straffen på livstid er udstået, inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den dømte, kræves indbragt til prøvelse for retten, jf. straffuldbydelseslovens § 112, nr. 6.

6.1.2. Udgang

6.1.2.1. Almindelige bestemmelser om udgang

Reglerne om fuldbyrdelse af ubetingede fængselsstraffe, betingede domme, samfundstjeneste, bødestrafte og forvaring findes i straffuldbydelses-

loven. I lovens afsnit II findes en række bestemmelser, der særligt tager sigte på fuldbyrdelse af fængselsstraffe.

I straffuldbyrdelseslovens § 3 findes en almindelig bestemmelse om fuldbyrdelse af straf, som fastslår, at fuldbyrdelsen skal ske med fornøden hensyntagen såvel til straffens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den dømte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

En gradvis forøgelse af frihedsgraderne under straffuldbyrdelsen betragtes i den forbindelse som et almindeligt led i resocialiseringen, idet den dømte derved kan vænnes til en tilværelse i frihed uden kriminalitet. I overensstemmelse hermed findes der i straffuldbyrdelseslovens §§ 46-50 bestemmelser om såkaldt udgang.

Ved udgang forstås et under straffuldbyrdelsen tilladt fravær fra institutionen i et bestemt tidsrum, der medregnes i straffetiden.

Det følger af straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 1, at en indsat, hvis hensynet til retshåndhævelsen ikke taler derimod, kan få tilladelse til udgang, når udgangsformålet er rimeligt begrundet i uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige, behandlingsmæssige, familiemæssige eller andre personlige hensyn, og der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgangen vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen.

I lovens § 46, stk. 2, er opregnet en række momenter, som i givet fald skal tillægges særlig vægt ved vurderingen af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen.

Efter lovens § 47 gives tilladelse til udgang for et bestemt tidsrum, der medregnes til straffetiden.

Tilladelse til udgang betinges i medfør af lovens § 48, stk. 1, af, at den indsatte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen.

Det fremgår af § 48, stk. 2, at udgangstilladelsen endvidere kan betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug, herunder f.eks. at den indsatte under udgangen ledsages af personale fra institutionen, eller at den indsatte overnatter i arresthus, fængsel eller en af kriminalforsorgens pensioner.

Ved lov nr. 628 af 12. juni 2013 om ændring af straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og lov om statens uddannelsesstøtte (Udvidet mulighed for prøveløsladelse og fodlænkeafsoning, SU i skoleperioder under uddannelsen til fængselsbetjent m.v.) er der endvidere med virkning fra den 1. juli 2013 indført mulighed for at fastsætte vilkår om, at den dømte under udgangen undergiver sig intensiv overvågning og kontrol på bopælen (afsoning i fodlænke), jf. straffuldbyrdelseslovens § 48, stk. 2, nr. 3. Herom henvises i øvrigt nærmere til pkt. 6.1.2.3 nedenfor.

Det følger af straffuldbyrdelseslovens § 49, at en udgangstilladelse kan tilbagekaldes, eller vilkårene for tilladelsen ændres, hvis den indsatte udebliver fra udgang eller i øvrigt ikke overholder de fastsatte vilkår, eller hvis nye oplysninger om den indsatte forhold giver bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil misbruge den meddelte udgangstilladelse.

Der er i bekendtgørelse nr. 758 af 24. juni 2013 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen) bl.a. fastsat nærmere bestemmelser om betingelser for udgang og bestemmelser om de forskellige udgangsformer. Det fremgår i den forbindelse af bekendtgørelsens afsnit II om udgangsformer, at indsatte ud over udgang til særlige formål, udgang med henblik på besøg hos bestemte personer mv. og udgang til udflugter mv. kan opnå tilladelse til udgang i form af frigang og udgang i form af udstationering.

6.1.2.2. Frigang

Ved frigang forstås udgang – typisk daglig – til navnlig arbejde eller undervisning. Ved frigang skal den dømte opholde sig i fængsel eller arresthus i fritiden, herunder om natten.

Reglerne om frigang, herunder en række nærmere tidsmæssige betingelser, findes i udgangsbekendtgørelsens §§ 44-49.

Det følger af udgangsbekendtgørelsens § 44, stk. 1, at frigang generelt kan gives med henblik på beskæftigelse hos arbejdsgiver eller deltagelse i undervisning.

Det følger af udgangsbekendtgørelsens § 45, stk. 1, at frigang til beskæftigelse efter § 44, stk. 1, normalt skal ske i den sidste del af opholdstiden og som udgangspunkt ikke kan gives for længere tid end 3 måneder.

Frigængere skal i medfør af udgangsbekendtgørelsens § 46, stk. 1, som udgangspunkt tilbringe fritiden i institutionen eller i det arresthus (Københavns Fængsler), som ligger nærmest ved arbejds- eller kursusstedet mv.

6.1.2.3. Udstationering

Ved udgang i form af udstationering forstås ophold uden for fængsel og arresthus ikke blot i den normale arbejds- eller undervisningstid, men også i fritiden, herunder om natten.

Reglerne om udstationering, herunder en række nærmere tidsmæssige betingelser, findes i udgangsbekendtgørelsens §§ 50-54.

Udgang i form af udstationering kan i medfør af udgangsbekendtgørelsens § 50, stk. 1, gives i de tilfælde, hvor der ville kunne gives frigang i medfør af § 44, stk. 1, 2 eller 4, men hvor udgangen af praktiske grunde ikke kan gennemføres som frigang, eller det undtagelsesvis skønnes særlig formålstjenligt, at frigang gennemføres som udstationering.

Det følger af udgangsbekendtgørelsens § 51, stk. 1, at udstationering normalt skal ske i den sidste del af opholdstiden og som udgangspunkt kan gives i indtil 4 uger eller, når særlige omstændigheder taler derfor, indtil 3 måneder, jf. dog bemærkningerne nedenfor om udstationering til egen bopæl i fodlænke.

Udstationering sker i praksis ofte til en af kriminalforsorgens pensioner som det sidste led i udslusningen forud for prøveløsladelse.

Som nævnt ovenfor under pkt. 6.1.2.1 er der endvidere med virkning fra den 1. juli 2013 skabt mulighed for at tillade udgang på betingelse af, at den dømte under udgangen undergiver sig intensiv overvågning og kontrol på bopælen (afsoning i fodlænke), jf. straffuldbyrdeleslovens § 48, stk. 2, nr. 3.

Denne mulighed blev indført ved lov nr. 628 af 12. juni 2013 om ændring af straffeloven, lov om fuldbyrkelse af straf m.v. og lov om statens uddannelsesstøtte (Udvidet mulighed for prøveløsladelse og fodlænkeafsoning, SU i skoleperioder under uddannelsen til fængselsbetjent m.v.).

Det er i bemærkningerne til det pågældende lovforslag forudsat, at udgang i givet fald skal ske i form af udstationering, og at udstationering til fodlænkeafsoning på egen bopæl kan finde sted i et tidsrum af maksimalt 6 måneder op til løsladelsestidspunktet.

Det følger af udgangsbekendtgørelsens § 55, stk. 1, at indsatte kan få udgang i form af udstationering til egen bopæl med fodlænke, når det findes formålstjenligt af hensyn til den indsatte familieforhold, afsoningsforløb eller resocialisering. Indsatte, der udstår straf på under et års fængsel, kan dog kun helt undtagelsesvis udstationeres til egen bopæl med fodlænke.

Udstationering til egen bopæl med fodlænke kan i medfør af § 55, stk. 2, som udgangspunkt tidligst gives, når en tredjedel af straffetiden er udstået, og kan gives i et tidsrum af højst 6 måneder op til løsladelsestidspunktet.

Herudover kan en indsat i medfør af udgangsbekendtgørelsens § 56, stk. 1, få tilladelse til udstationering til egen bopæl med fodlænke i de tilfælde, hvor der ville kunne gives frigang i medfør af § 44, stk. 1, 2 og 4, men hvor den pågældende af geografiske årsager ikke kan gennemføre frigangen, fordi det ikke er muligt at tilbringe fritiden i en institution tæt ved arbejds- eller kursusstedet.

Udstationering efter bekendtgørelsens § 56, stk. 1, følger de tidsmæssige betingelser for frigang og kan gives i et tidsrum af højst 6 måneder op til løsladelsestidspunktet, jf. § 56, stk. 2.

6.1.2.4. Rocker- og bandevilkår

For indsatte med tilknytning til rocker- og bandegrupper, der meddeles tilladelse til udgang, kan der i dag fastsættes såkaldte rocker- og bandevilkår. Vilkårene indebærer en række begrænsninger i adgangen til at opholde sig sammen med og have kontakt med andre med tilknytning til rocker- eller bandegrupper under udgangen.

Sådanne vilkår fastsættes med hjemmel i udgangsbekendtgørelsens § 12, stk. 2. Efter denne bestemmelse skal der, hvor lovovertrædelsens grovhed og karakter eller hensynet til den forurettede taler derfor, fastsættes vilkår om, at den indsatte ikke må besøge bestemte steder eller opsøge bestemte personer. Fastsættelse af et sådant vilkår kan dog undlades, hvis tungtvægende hensyn taler herimod.

I praksis fastsættes rocker- og bandevilkår ved tilladelse til udgang til visse personer med en tættere tilknytning til en bande eller en rockergruppe. Vilkårene anvendes i praksis ikke over for personer med en løsere tilknytning til rocker- eller bandemiljøet.

6.1.3. Overførsel af negativt stærke indsatte

6.1.3.1. Anbringelse af dømte i kriminalforsorgens institutioner

I straffuldbyrdeleslovens afsnit II findes en række bestemmelser, der særligt tager sigte på fuldbyrdelse af fængselsstraffe. Herunder fremgår det af § 20, stk. 1, at fængselsstraf som hovedregel fuldbyrdes i fængsel eller i arresthus.

I medfør af § 20, stk. 2, kan fængselsstraf dog i særlige tilfælde fuldbyrdes i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen efter reglerne i lovens § 78.

I medfør af § 78, stk. 1, kan det således bestemmes, at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, f.eks. hvis den dømte har behov for særlig behandling eller pleje. Herudover følger det af § 78, stk. 2, at dømte, der er under 18 år, som udgangspunkt anbringes på hospital, i familiepleje eller i egnet hjem eller institution. Det er dog i begge tilfælde en forudsætning, at afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus.

Endelig følger det af straffuldbyrdeleslovens § 20, stk. 3, at fængselsstraf i særlige tilfælde kan fuldbyrdes på den dømtes bopæl under intensiv overvågning og kontrol (afsoning i fodlænke). Reglerne om denne afsoningsform findes i straffuldbyrdeleslovens §§ 78 a-78 f.

Frihedsstraffe, der ikke fuldbyrdes i kriminalforsorgens pensioner eller i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen, jf. § 78, eller i fodlænke, jf. §§ 78 a-78 f, fuldbyrdes normalt i fængsel, jf. straffuldbyrdeleslovens § 21, stk. 1.

Kortvarig frihedsstraf kan dog i medfør af lovens § 21, stk. 2, fuldbyrdes i arresthus, i det omfang det er nødvendigt af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner.

Endvidere kan frihedsstraf i medfør af lovens § 21, stk. 3, fuldbyrdes i arresthus i en række nærmere opregnede tilfælde, hvor særlige oplysninger om den dømte taler for det.

Frihedsstraf, der fuldbyrdes i et fængsel, udstås normalt i et åbent fængsel, jf. straffuldbyrdeleslovens § 22, stk. 1. Fuldbyrkelse af fængselsstraf kan dog ske i et lukket fængsel i en række nærmere opregnede tilfælde, hvor særlige oplysninger om den dømte eller karakteren af den pådømte kriminalitet taler for det, jf. lovens § 22, stk. 2-6.

Det følger herunder af § 21, stk. 1, nr. 3, og § 22, stk. 3, at en fængselsstraf kan fuldbyrdes i enten arresthus eller lukket fængsel, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Om forståelsen af udtrykket »overgreb« henvises i den forbindelse til pkt. 6.1.3.2. nedenfor.

I straffuldbyrdeleslovens §§ 24-29 findes der bestemmelser om overførsel af indsatte mellem forskellige afsoningsinstitutioner. Herunder indeholder § 24 regler om overførsel af indsatte fra lukket til åbent fængsel, mens § 25 indeholder regler om overførsel fra åbent til lukket fængsel. Lovens § 27 indeholder regler om overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel, mens § 28 indeholder regler om overførsel fra fængsel til arresthus.

Endelig findes der i § 26 bestemmelser om overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner.

Det fremgår af bestemmelsen, at indsatte kan overføres mellem åbne fængsler, mellem lukkede fængsler eller mellem arresthuse

- 1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner,
- 2) for at beskytte den indsatte mod overgreb,
- 3) for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,
- 4) for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen,
- 5) hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte har udøvet overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen,
- 6) hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil undvige, forvolde brand eller indsmugle eller handle med euforiserende

stoffer og det må anses for nødvendigt for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter,

- 7) hvis den indsatte selv ønsker det og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det, eller
- 8) for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsattes nærstående gør tjeneste.

6.1.3.2. Negativt stærke indsatte

Et af de hensyn, som varetages af straffuldbyrddelseslovens bestemmelser om valg af afsoningssted eller overførsel, er hensynet til at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Som det fremgår ovenfor under pkt. 6.1.3.1., kan en fængselsstraf således efter straffuldbyrddelseslovens § 21, stk. 1, nr. 3, og § 22, stk. 3, fuldbyrdes i arresthus eller lukket fængsel, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Som det endvidere fremgår, kan der derudover i medfør af straffuldbyrddelseslovens § 26, nr. 4, ske overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Med udtrykket »overgreb« sigtes ikke alene til fysiske overgreb eller trusler herom, men tillige til f.eks. økonomisk udnyttelse og overgreb på medindsattes handlefrihed inden for fængslets lovlige rammer, herunder til at afsone i fællesskab og til at vælge mellem fængslets tilbud om beskæftigelse, herunder skolegang, fritidsaktiviteter m.v. Risiko for overgreb kan også foreligge, når den indsatte gennem sin magtposition forsøger at påvirke personalet til at gøre eller undlade noget, herunder undlade at foretage de nødvendige sikkerheds- og kontrolforanstaltninger.

Med de pågældende bestemmelser sigtes bl.a. til tilfælde, hvor der ved anmeldelsen til afsoning foreligger eller under indsættelsen opstår kendskab til, at den dømte hører til gruppen af negativt stærke indsatte.

Ved negativt stærke indsatte forstås indsatte, som ved brug af vold, trusler, økonomisk udnyttelse eller anden form for udnyttelse er en styrende faktor i forhold til medindsatte, eller på samme måde søger at få personalet til at foretage eller undlade handlinger. Udtrykkes anvendes navnlig (men ikke udelukkende) om klart afgrænsede grupper af indsatte, herunder bande-

medlemmer og rockere og deres støttegrupper, som erfaringsmæssigt på den nævnte måde individuelt eller som gruppe skaber sig en magtposition i fængslet, og som ved hjælp af gruppemedlemmer uden for fængslet kan udstrække deres magt til trusler og pres på de indsatte eller personalets familier mv.

Med henblik på at begrænse risikoen for overgreb afsoner negativt stærke indsatte i almindelighed på særlige afdelinger. Et antal arresthuse og fængselsafdelinger er således udpeget til anbringelse af indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Muligheden for at kunne anbringe negativt stærke indsatte på sådanne særlige afdelinger er en afgørende forudsætning for at kunne håndtere de sikkerhedsmæssige udfordringer, som særligt rockere og bandemedlemmer giver.

Overførsel af negativt stærke indsatte mellem de pågældende afdelinger kan ske efter reglerne i straffuldbyrdelseslovens § 26, jf. ovenfor, herunder for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre på afdelingen.

Heri ligger bl.a., at overførsel kan ske alene med henvisning til den negativt stærke indsatte blotte fremtræden kombineret med institutionens eller de medindsatte kendskab til et eventuelt gruppetilhørsforhold og det forhold, at der er risiko for, at der af den pågældende gruppe vil blive begået overgreb mod f.eks. medindsatte.

6.2. Lovforslagets udformning

Udgang er et almindeligt led i den gradvise forøgelse af frihedsgraderne, der som et led i resocialiseringen af dømte finder sted under straffuldbyrdelsen.

Tilsvarende er prøveløsladelse forudsat som et regelmæssigt led i fuldbyrdelse af fængselsstraffe.

Kriminalforsorgen har imidlertid i dag en række muligheder for at nægte udgang eller afslå prøveløsladelse, hvis der er risiko for ny kriminalitet. Endvidere har kriminalforsorgen mulighed for at knytte vilkår til udgang

eller prøveløsladelse med det formål at modvirke tilbagefald til ny kriminal adfærd. Der henvises herom nærmere til pkt. 6.1.1 og 6.1.2.

Kriminalforsorgen kan således nægte tilladelse til udgang, hvis hensynet til retshåndhævelsen taler imod udgangen, eller hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgangen vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen.

Meddeles der tilladelse til udgang, vil tilladelsen betinges af, at den indsatte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen. Derudover kan tilladelsen betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug, herunder at den pågældende ikke under udgang må have samvær med personer, som har tilknytning til rocker- eller bandemiljøet.

Kriminalforsorgen har også mulighed for at give afslag på prøveløsladelse, hvis der foreligger en vis risiko for tilbagefald til ikke-bagatelagtig kriminalitet (utilrådelighedsvurdering).

Derudover har kriminalforsorgen mulighed for at knytte vilkår med kriminalitetsforebyggende sigte til prøveløsladelsen. På denne måde kan tilpasningen til en tilværelse i frihed understøttes i en overgangsperiode efter afsoningens afslutning.

I en række tilfælde vil det – ud fra en vurdering af risikoen for ny kriminalitet – være oplagt, at der ikke kan gives tilladelse til udgang eller ske prøveløsladelse af f.eks. personer, der tilhører rocker- eller bandemiljøet. Endvidere vil det gennem anvendelse af vilkår ved prøveløsladelse være muligt at støtte den dømtes indsats for en kriminalitetsfri tilværelse og imødegå uønsket adfærd.

Det er imidlertid ikke efter de gældende regler muligt at give afslag på prøveløsladelse eller udgang alene under henvisning til en konflikt i f.eks. rocker- og bandemiljøet og den pågældendes tilknytning til en gruppe, som deltager i konflikten. Endvidere fastsættes der ved prøveløsladelse ikke vilkår om, at f.eks. en rocker eller et bandemedlem ikke må opsøge den rocker- eller bandegruppe, som den pågældende er knyttet til.

Der er således ikke i dag noget til hinder for, at f.eks. indsatte rocker- eller bandemedlemmer, som opfylder de almindelige betingelser for prøveløsla-

delse, og som har tilknytning til rocker- og bandemiljøet, straks efter prøveløsladelsen kan søge tilbage til den rockergruppe eller den bande, som de er knyttet til. Det gælder også i tilfælde, hvor den pågældende rocker- eller bandegruppe deltager aktivt i en voldelig konflikt med en eller flere andre grupper i miljøet.

En effektiv indsats mod kriminalitet i særligt rocker- og bandemiljøet og voldelige konflikter af den karakter, som har udspillet sig den seneste tid, kræver efter Justitsministeriets opfattelse, at det i videst muligt omfang søges modvirket, at indsatte med tilknytning til en gruppe i forbindelse med prøveløsladelse eller udgang søger tilbage til den pågældende gruppe.

Det bemærkes i den forbindelse, at risikoen for, at en person begår ny kriminalitet efter afsoning (recidiverer), hænger sammen med det miljø, som den pågældende færdes i. Hvis den pågældende kommer ud af dette miljø, vil det antageligt medføre et fald i pågældendes kriminalitet. Der vil således være en præventiv effekt forbundet med at begrænse dømte kriminelles mulighed for at søge tilbage til det kriminelle miljø efter afsoning.

Det bemærkes endvidere, at der gennem de senere år er blevet taget adskillige initiativer med henblik på at få flere til at forlade det kriminelle rocker- og bandemiljø, at modvirke, at nye kommer til og i øvrigt at begrænse kriminalitet begået af personer med tilknytning til dette miljø. Det omfatter både socialpræventive initiativer, strafferetlige initiativer og særlige initiativer rettet mod dømte i form af f.eks. bandeexit-programmer mv.

Det må imidlertid konstateres, at der fortsat er en alt for stor tilslutning til grupper af personer, som befinder sig i eller omkring et kriminelt miljø, og hvor samvær med de pågældende personer må antages at virke som katalysator for kriminalitet.

Dertil kommer, at der som beskrevet under pkt. 1.1.2 fortsat opstår meget voldsomme uroligheder i rocker- og bandemiljøet, hvorunder der bl.a. anvendes skydevåben. Disse uroligheder har ikke alene alvorlige konsekvenser for de personer, der er involveret i konflikten, men udgør også en alvorlig trussel mod det normale samfundsliv, da urolighederne i meget vidt omfang udspiller sig i det offentlige rum og dermed indebærer en fare for tilfældige menneskers liv og legeme.

De voldsomme uroligheder har endvidere ført til øget anvendelse af knive mv.

Det må endelig konstateres, at mange dømte med tilknytning til navnlig rocker- og bandemiljøet efter endt afsoning hurtigt vender tilbage til miljøet og dermed desværre for ofte ender i ny kriminalitet eller bliver involveret i de voldelige konflikter, som har kendetegnet dette miljø.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det på denne baggrund nødvendigt at gå endnu videre i bestræbelserne på at modvirke, at dømte, der er tilknyttet en gruppe af kriminelle, udnytter en udgang eller prøveløsladelse til hurtigt at søge tilbage til det kriminelle miljø. Som nævnt i pkt. 1.1.4 er der grund til at træffe meget skrappe foranstaltninger, som klart viser, at samfundet ikke kan acceptere og derfor vil bekæmpe konflikter af den karakter, som f.eks. udspandt sig i første halvår af 2013.

Justitsministeriet finder i det lys, at der bør ske en markant skærpelse af reglerne om udgang til og prøveløsladelse af indsatte med tilknytning til sådanne miljøer.

Det gælder efter Justitsministeriets opfattelse i tilfælde, hvor en dømt står til at blive prøveløsladt på et tidspunkt, hvor der *verserer en aktuelt voldelig konflikt*, og hvor den pågældende *har tilknytning til en gruppe, der deltagere i konflikten*. I sådanne tilfælde vil der være en særlig negativ løsladelsessituation, hvor prøveløsladelse af den indsatte kan medvirke til, at en konflikt videreføres eller ligefrem optrappes med deraf følgende fare for det almindelige samfundsliv.

På den baggrund foreslås det, at der ikke skal kunne ske prøveløsladelse, hvis politiet oplyser, at den dømte skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Justitsministeriet finder endvidere, at muligheden for at komme på udgang bør begrænses under tilsvarende betingelser. Det foreslås derfor samtidig, at begrænsningen i adgangen til prøveløsladelse skal finde tilsvarende anvendelse på muligheden for at komme på udgang.

Der henvises nærmere til pkt. 6.2.1 nedenfor.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør der endvidere ske en væsentlig skærpelse af vilkårene ved prøveløsladelse af personer, der har begået visse alvorlige forbrydelser, og som i øvrigt har tilknytning til en gruppe af personer, hvor de pågældende personer tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet. Hermed tænkes på tilfælde, hvor der ikke er grundlag for at afslå prøveløsladelse, men hvor den pågældende *er knyttet til f.eks. rocker- eller bandemiljøet og afsoner en længerevarende frihedsstraf for visse grovere forbrydelser*. I sådanne tilfælde er der efter Justitsministeriets opfattelse behov for at skærpe vilkårene ved prøveløsladelse med henblik på at modvirke, at den pågældende straks søger tilbage til sit hidtidige kriminelle miljø, og således at den enkeltes muligheder for at genetablere en normal tilværelse i stedet understøttes bedst muligt.

Det foreslås på den baggrund, at kriminalforsorgen ved prøveløsladelse af personer med tilknytning til sådanne persongrupper fremover i almindelighed vil skulle fastsætte som vilkår, at den dømte i prøvetiden ikke opholder sig sammen med eller på anden måde har kontakt med andre med tilknytning til samme gruppering som den pågældende.

Der henvises i den forbindelse nærmere til pkt. 6.2.2 nedenfor.

Desuden finder Justitsministeriet, at *anvendelse af såkaldte rocker- og bandevilkår* ved meddelelse af tilladelse til udgang *bør udvides til også at finde anvendelse på personer med en løsere tilknytning til en rocker- eller bandegruppe*.

Formålet med ændringen, der kan gennemføres administrativt, er at dæmme op for, at f.eks. unge, som føler sig tiltrukket af rockere og bandemedlemmer og derfor bevæger sig i kanten af dette miljø, sluses ind i kriminelle aktiviteter inden for rocker- og bandemiljøet.

Der henvises nærmere til pkt. 6.2.3 nedenfor.

Med lovforslaget foreslås adgangen til at fastsætte vilkår om dømtes ophold og færden i forbindelse med prøveløsladelse og udgang skærpet, jf. ovenfor.

Elektronisk overvågning af dømtes færd, f.eks. ved hjælp af en såkaldt GPS-fodlænke, må antages at kunne bidrage til at sikre overholdelsen af vilkår for prøveløsladelse eller udgangstilladelse, som indebærer begræns-

ninger i den dømtes adgang til færden eller kontakt med andre personer, herunder ved at give mulighed for hurtig indgriben ved vilkårsovertrædelse.

Dette vil kunne være særligt relevant for personer, der undergives skærpede vilkår for prøveløsladelse efter de foreslåede regler herom, og personer, som undergives rocker- og bandevilkår ved udgangstilladelse.

Elektronisk overvågning vil imidlertid også i andre tilfælde kunne være relevant, f.eks. hvis der som vilkår for prøveløsladelse af eller udgangstilladelse til en person, som er dømt for vold, fastsættes vilkår om, at den pågældende ikke må opsøge den forurettede for forbrydelsen.

Foruden at tjene kontrolformål må elektronisk overvågning antages at kunne have en forebyggende virkning, fordi den dømte vil være bevidst om at være under overvågning. En ordning med elektronisk overvågning må således forventes at kunne støtte den pågældendes ønske om ikke at overtræde vilkårene for prøveløsladelsen eller udgangstilladelsen.

Anvendelse af elektronisk overvågning forudsætter bl.a., at det er teknologisk og praktisk muligt at etablere en sådan ordning. Der blev derfor i aftalen om kriminalforsorgens økonomi i 2013-2016 afsat 2,5 mio. kr. til udvikling og afprøvning af GPS-fodlænker.

Det foreslås på denne baggrund, at der etableres hjemmel til iværksættelse af en forsøgsordning, hvor det som vilkår for prøveløsladelse eller udgangstilladelse kan fastsættes, at den pågældende skal undergive sig elektronisk overvågning af sin færden.

Der henvises nærmere til pkt. 6.2.4 nedenfor.

Endelig indeholder lovforslaget herudover et tiltag, der har til formål at forebygge konflikter og kriminalitet og styrke sikkerheden i fængselsafdelinger og arresthuse udpeget til anbringelse af indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen. Der lægges således med forslaget op til, at personer indsat i sådanne fængselsafdelinger eller arresthuse skal kunne overføres til andre tilsvarende fængselsafdelinger eller arresthuse, når hensynet til at forebygge konflikter, styrke sikkerheden eller modvirke ny kriminalitet taler herfor, uanset at de nugældende betingelser for overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner ikke er til stede.

Der henvises nærmere til pkt. 6.2.5 nedenfor.

6.2.1. Afskæring af prøveløsladelse og udgang under verserende voldelige konflikter

6.2.1.1. Formålet med forslaget er at begrænse adgangen til udgang og prøveløsladelse for indsatte, der skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, der på tidspunktet for udgang eller prøveløsladelse er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, når der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben mv. Forslaget vil navnlig have betydning for indsatte med tilknytning til rocker- eller bandemiljøet.

Efter Justitsministeriets opfattelse indebærer tilknytning til f.eks. en rocker- eller bandegruppe, der aktivt deltager i en verserende voldelig konflikt, i sig selv en risiko for, at den dømte på fri fod vil blive inddraget i aktiviteter, som strider imod formålet med udgangen eller prøveløsladelsen. Meddelelse af tilladelse til udgang eller prøveløsladelse vil således kunne bidrage til, at en verserende voldelig konflikt fortsættes og eventuelt optrappes med deraf følgende øget utryghed og fare for det almindelige samfundsliv. Med henblik på at tilgodese hensynet til politiets forebyggende virksomhed finder Justitsministeriet, at der ikke i en sådan situation bør meddeles udgang til eller ske prøveløsladelse af den pågældende.

Forslaget indebærer, at der fremover ved afgørelse af spørgsmålet om udgang og prøveløsladelse af dømte, som skønnes at have tilknytning til en sådan persongruppe, vil skulle tages særskilt højde for, om denne gruppe er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt, og om der inden for den pågældende gruppe er anvendt skydevåben mv. som led i konflikten.

Hvis disse betingelser er til stede, vil dette fremover skulle føre til, at udgang og prøveløsladelse nægtes. Det gælder, uanset at de almindelige betingelser herfor i øvrigt måtte være opfyldt.

Den foreslåede bestemmelse vil begrænse prøveløsladelse, uanset om den pågældende står til prøveløsladelse efter reglerne om ordinær prøveløsladelse eller efter andre regler om prøveløsladelse, herunder reglerne om prøveløsladelse efter noget for noget-ordningen eller reglerne om prøveløsladelse af livstidsdømte.

Det er en betingelse for at begrænse udgang og prøveløsladelse efter de foreslåede bestemmelser, at den indsatte skønnes at have tilknytning til *en gruppe af personer*, og at denne gruppe har indladt sig i en voldelig konflikt med en eller flere andre grupper af personer.

»*Gruppe af personer*« skal forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i straffelovens § 81 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11. Som grupper anses således ikke kun mere formaliserede grupper med en mere fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilhørsforhold og med fast navn og lignende. Også mere løse grupperinger kan være omfattet af bestemmelsen, hvis gruppen dog virker med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer.

Det er endvidere en betingelse for at anvende de foreslåede bestemmelser, at den indsatte har *tilknytning* til den pågældende gruppe af personer. Der må foreligge en antagelse om en stærk tilknytning til gruppen som sådan.

Forslaget omfatter således ikke personer med en løsere tilknytning til den pågældende persongruppe. Det blotte bekendtskab med enkeltpersoner fra den pågældende gruppe falder således uden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde.

Det afgørende for at bringe de foreslåede bestemmelser i anvendelse er på det punkt alene, at den indsatte ifølge politiets skøn har en sådan tilstrækkelig tilknytning til den pågældende persongruppe.

Det forhold, at en indsat på tidspunktet for afsoningens påbegyndelse har haft tilknytning til rocker- og bandemiljøet mv., men under afsoningen har forladt dette miljø, vil som udgangspunkt indebære, at den pågældende ikke længere har den fornødne tilknytning til gruppen. I tilfælde hvor den pågældende, f.eks. kort tid før der træffes afgørelse om prøveløsladelse, tilkendegiver, at denne ønsker at komme ud af rocker- og bandemiljøet, må det dog konkret vurderes, om der er tale om et reelt ønske om at forlade gruppen, eller om der alene er tale om, at den pågældende på skrømt giver udtryk herfor med det formål at opnå udgang eller prøveløsladelse.

En tilknytning til en rocker- eller bandegruppe mv., der først er opstået under afsoningen, vil kunne medføre, at udgang eller prøveløsladelse begrænses efter de foreslåede bestemmelser.

Den foreslåede betingelse indebærer desuden, at den *gruppe*, som den indsatte skønnes at have tilknytning til *skal være aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt*. Her tænkes eksempelvis på voldelige konflikter inden for rocker- og bandemiljøet.

Det er i den forbindelse ikke en betingelse, at den dømte afsoner en straf for f.eks. rocker- eller banderelateret kriminalitet, ligesom det ikke er en betingelse, at den dømte selv har deltaget i den voldelige konflikt eller selv har udvist eller udviser et adfærdsmønster præget af voldelig kriminalitet. Endvidere er det uden betydning, om den pågældende afsoner på en afdeling for negativt stærke indsatte.

»Konflikt« skal forstås i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11. Dette indebærer, at enhver uoverensstemmelse eller uenighed mellem to eller flere grupper vil kunne udgøre en konflikt i de foreslåede bestemmelsers forstand. Det er i den forbindelse uden betydning, hvad årsagen til konflikten er, og hvad konflikten drejer sig om.

En konflikt kan f.eks. vedrøre kontrollen over et kriminelt marked, et ideologisk modsætningsforhold eller tidligere hændelser, som af en af grupperne anses for ærekrænkende. Der kan også være tale om, at personlige uoverensstemmelser, f.eks. et sammenstød mellem to personer om en kæreste, udvikler sig til en konflikt mellem grupper af personer.

Det vil bero på et konkret, politifagligt skøn, om der kan siges at være en konflikt.

De foreslåede bestemmelser om udgang og prøveløsladelse forudsætter desuden, at konflikten på tidspunktet for udgangen eller prøveløsladelsen må anses for at være *voldelig*.

Heri ligger for det første, at konflikten må have givet sig udslag i mindst én hændelse, der kan karakteriseres som voldelig. Hermed sigtes navnlig til voldelige angreb, hvor en eller flere personer med tilknytning til en persongruppe har overfaldet en eller flere personer med tilknytning til en anden gruppe. Også situationer, hvor en eller flere personer fra de involverede grupper er stødt sammen efter aftale eller indbyrdes forståelse, og hvor der derfor ikke kan siges at være tale om et egentligt angreb, er omfattet, hvis sammenstødet har indebåret en voldelig konfrontation.

For at en konflikt kan anses for voldelig, må der dog være tale om et voldeligt præg af en vis styrke. Handlinger, som alene må anses for omfattet af straffelovens § 244 om simpel vold, vil således ikke i sig selv kunne føre til, at en konflikt skal betragtes som voldelig. Det omfatter eksempelvis i almindelighed slag og spark og lignende. De foreslåede bestemmelser tager derimod navnlig sigte på tilfælde, hvor der som led i konflikten er sket angreb eller sammenstød under anvendelse af stik- eller slagvåben eller lignende. Anvendelse af skydevåben mv. vil også medføre, at konflikten skal betragtes som voldelig. Som udgangspunkt må der således som led i konflikten være begået handlinger, der som minimum kan karakteriseres som kvalificeret vold, jf. straffelovens § 245.

Det er ikke en betingelse, at der er tale om en gensidigt voldelig konflikt. Der vil også være tale om en verserende voldelig konflikt i de foreslåede bestemmelsers forstand i tilfælde, hvor en gruppe af personer ensidigt forfølger en anden gruppe af personer. I sådanne tilfælde vil konflikten dog alene have konsekvenser for adgangen til udgang eller prøveløsladelse for personer med tilknytning til den gruppe i konflikten, der udfører angrebene.

For det andet må konfliktens voldelige præg være *verserende*. Heri ligger, at der på tidspunktet for udgang eller prøveløsladelse må være en aktuel risiko for yderligere hændelser af den ovenfor nævnte karakter. Det gælder, uanset om prøveløsladelsen eller udgangen kan frygtes at virke som katalysator for yderligere hændelser eller ej.

Det vil bero på et politifagligt skøn, om der er tale om en verserende voldelig konflikt. Det vil i den forbindelse i almindelighed kunne lægges til grund, at der vil være en aktuel risiko for yderligere voldelige hændelser, og at den voldelige konflikt således fortsat er verserende, hvis konflikten inden for de seneste tre måneder er kommet til udtryk i en eller flere voldelige hændelser. Finder der en ny voldelig hændelse sted i denne periode, vil konflikten i almindelighed fortsat skulle anses for at være aktuelt voldelig i yderligere en periode på tre måneder.

Der kan imidlertid også være tale om en verserende voldelig konflikt, selv om der er forløbet mere end tre måneder, uden at der har fundet voldelige hændelser sted. En sådan længere periode uden angreb kan efter Justitsministeriets opfattelse således ikke i sig selv tages som udtryk for, at risikoen for nye voldelige hændelser er drevet over.

Der kan således være flere grunde til, at en konflikt i en periode ikke konkret har givet sig udslag i voldelige angreb eller sammenstød. Der kan f.eks. være tale om, at de grupper, der er involveret i konflikten, har haft behov for at bruge tid på at planlægge et nyt angreb eller for at skaffe våben. Endvidere kan der f.eks. være tale om, at flere af en gruppes medlemmer har været frihedsberøvet. Den eller de pågældende grupper kan derfor have ønsket at afvente f.eks. prøveløsladelse af en eller flere af de frihedsberøvede medlemmer, således at den enkelte gruppe vil stå stærkere ved et senere angreb. Også mere tilfældige omstændigheder kan have betydet, at de stridende grupper ikke fysisk er stødt sammen, ligesom der kan være tale om, at de pågældende grupper nok har haft sammenstød, men at disse ikke har haft en voldelig karakter.

I det politifaglige skøn af, om der er en aktuel risiko for nye voldelige hændelser mv., kan der indgå andre momenter. Politiet vil således – ud over den forløbne tid siden seneste voldelige hændelse – eksempelvis kunne lægge vægt på, om personer med tilknytning til de involverede persongrupper er eller har været i besiddelse af våben som led i konflikten, eller om der som led i konflikten anvendes eller har været anvendt skud- eller stiksikre veste eller lignende, ligesom episoder med utryghedsskabende adfærd i øvrigt vil kunne tillægges betydning.

Sådanne handlinger vil kunne tale for, at der fortsat er en aktuel risiko for voldelige hændelser, uanset om der har været tale om en forberedelse af eller en forholdsregel mod et voldeligt angreb eller sammenstød.

Det vil i den forbindelse tillige kunne tillægges betydning, om konflikten har ført til oprettelse af visitationszoner.

Herudover vil også andre momenter af relevans kunne indgå i den politifaglige vurdering af risikosituationen.

Omvendt vil der også kunne forekomme særlige tilfælde, hvor der ikke kan siges at være en aktuel risikosituation, selv om der har fundet en voldelig hændelse sted inden for de seneste tre måneder. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis der er et klart grundlag for at anse den voldelige konflikt som afsluttet, f.eks. hvis den ene gruppe i konflikten må anses for opløst.

Afskæring af muligheden for udgang og prøveløsladelse vil alene ramme personer med tilknytning til en gruppe af personer, som er *aktivt involveret* i den verserende voldelige konflikt. Denne betingelse indebærer, at mindst

én af de handlinger, som medfører, at konflikten anses for verserende voldelig, jf. herom ovenfor, skal være begået inden for den gruppe, som den dømte er knyttet til. Det er i den forbindelse uden betydning, om der er tale om et (første) angreb, eller om handlingen er begået som eksempelvis et modangreb eller en hævnaktion. Det er heller ikke nogen betingelse, at den dømte eller gruppen som helhed står bag voldshandlingen. Det er imidlertid en betingelse, at voldsudøvelsen er begået som led i konflikten.

Dette indebærer eksempelvis, at et enkelt voldeligt angreb vil kunne begrænse muligheden for udgang og prøveløsladelse for personer knyttet til den angribende gruppe, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Hvis der senere udføres en hævnaktion, vil også medlemmer mv. af den gruppe, som tager hævn, herved blive afskåret fra udgang og prøveløsladelse, forudsat at betingelserne i øvrigt er til stede.

Det er endvidere en betingelse, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes knyttet til, som led i konflikten er *anvendt skydevåben* eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse efter straffelovens § 180. Betingelsen svarer til betingelsen efter straffelovens § 81 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11. De våbentyper, der er omfattet af de foreslåede bestemmelser, svarer således til de våbentyper, der er omfattet af § 192 a, stk. 1, i straffeloven, jf. pkt. 3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Denne betingelse skal ses i lyset af, at hvis en part i en konflikt mellem forskellige grupper på et tidspunkt i konflikten har anvendt et så alvorligt våben mv., som de omfattede, må konflikten i almindelighed antages at have en sådan grad af alvor, at den vil kunne udvikle sig til en trussel mod det normale samfundsliv.

Den foreslåede betingelse indebærer, at udgang og prøveløsladelse skal afslås, hvis en person, som er knyttet til den samme gruppe som den dømte, har anvendt skydevåben mv. som led i konflikten. Det er ikke nogen betingelse, at den dømte eller gruppen som helhed står bag anvendelsen af skydevåben mv. Det er imidlertid en betingelse, at skydevåbnet mv. er anvendt som led i konflikten. Er der således anvendt skydevåben mv. en enkelt gang, uden at der i øvrigt foreligger en konflikt, vil bestemmelsen ikke kunne finde anvendelse.

Det er ikke nogen betingelse, at anvendelsen af skydevåben mv. er sket som led i den voldsudøvelse, som gør, at konflikten betragtes som verserende voldelig, jf. herom ovenfor. Også i tilfælde, hvor der ikke aktuelt har været anvendt skydevåben, men hvor konflikten ikke desto mindre må karakteriseres som verserende voldelig, vil udgang og prøveløsladelse blive afskåret, hvis der én gang tidligere har været anvendt skydevåben mv. som led i konflikten. Det gælder, uanset hvor lang tid der måtte være gået siden anvendelsen af skydevåbnet mv.

Eksempelvis vil udgang og prøveløsladelse i almindelighed være afskåret for personer med tilknytning til en gruppe, der flere år tidligere har anvendt et skydevåben som led i en konflikt med en anden persongruppe, og som nu har begået et knivoverfald mod den anden gruppe som led i samme konflikt. I dette tilfælde vil betingelsen om anvendelse af skydevåben mv. være opfyldt, ligesom betingelsen om, at konflikten skal være verserende voldelig, vil være opfyldt i kraft af knivoverfaldet.

Omvendt vil anvendelsen af et skydevåben mv. også i sig selv kunne udgøre den begivenhed, som medfører, at en konflikt nu må betegnes som verserende voldelig. Anvendelsen af et skydevåben mv. vil således i sig selv kunne være den udløsende begivenhed, som har suspensiv virkning på adgangen til udgang eller prøveløsladelse, uanset at der ikke herudover er begået voldshandlinger inden for den pågældende gruppe.

Eksempelvis vil udgang og prøveløsladelse være afskåret for personer med tilknytning til en gruppe, der nu har anvendt et skydevåben som led i en konflikt med en anden persongruppe, uanset at der aldrig tidligere har været begået voldshandlinger eller har været anvendt skydevåben som led i konflikten. Her vil den aktuelle anvendelse af skydevåbnet således i sig selv opfylde både betingelsen om, at der skal være anvendt skydevåben mv., og betingelsen om, at konflikten skal være verserende voldelig.

I begge tilfælde vil udgang og prøveløsladelse kun blive afskåret for dømte, der skønnes at have tilknytning til den samme gruppe som den eller de personer, der har anvendt skydevåbnet mv.

6.2.1.2. Forslaget indebærer som nævnt, at udgang og prøveløsladelse ikke kan finde sted, hvis politiet oplyser, at den dømte skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og at der inden for den

gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben mv.

Efter de foreslåede bestemmelser vil der derfor under de angivne betingelser ikke kunne træffes afgørelse om at tillade udgang eller løslade den dømte på prøve, og en tidligere truffet afgørelse herom vil ikke kunne effektueres.

I tilfælde, hvor der allerede er truffet en afgørelse om at tillade udgang eller løslade den dømte på prøve, fører bestemmelsen således til, at udgangen eller prøveløsladelsen må udsættes, indtil betingelserne herfor ikke længere er opfyldt.

De foreslåede bestemmelser skal på dette punkt bl.a. ses i sammenhæng med løsladelsesbekendtgørelsens § 1, hvorefter afgørelse om løsladelse på prøve efter straffelovens § 38 stk. 1, eller § 41, stk. 1, skal træffes 4 uger inden prøveløsladelsesdatoen, medmindre det ikke kan lade sig gøre af helt særlige grunde.

Der vil således kunne forekomme tilfælde, hvor der i overensstemmelse med denne tidsfrist er truffet afgørelse om et prøveløsladestidspunkt, men hvor der efterfølgende tilgår generelle oplysninger fra politiet, som kan være til hinder for prøveløsladelsen. Det kan f.eks. være oplysninger om, at en voldelig konflikt er brudt ud, efter at afgørelsen om prøveløsladelse blev truffet, eller lignende generelle oplysninger om det aktuelle konfliktbillede.

I sådanne tilfælde vil prøveløsladestidspunktet således skulle udskydes, indtil politiet oplyser, at hindringen for prøveløsladelsen ikke længere er til stede.

Tilsvarende vil der kunne forekomme tilfælde, hvor der er meddelt tilladelse til udgang med henblik på deltagelse i en bestemt begivenhed, men hvor oplysninger fra politiet efterfølgende begrænser muligheden for at gennemføre udgangen. I sådanne tilfælde fører de foreslåede bestemmelser til, at udgangstilladelsen bortfalder.

Også i tilfælde, hvor udgangsformålet fortsat må antages at være til stede på et senere tidspunkt, vil oplysningerne fra politiet føre til, at udgangstilladelsen bortfalder. I så fald må der således – hvis betingelserne herfor i

øvrigt er opfyldt – gives en ny udgangstilladelse, når udgangshindringen ikke længere er til stede.

Det bemærkes, at de foreslåede bestemmelser ikke vil få virkning for personer, som allerede er blevet prøveløsladt, og som udgangspunkt heller ikke for personer, som allerede er på udgang.

For personer, som har tilladelse til at afvikle et fast udgangsforløb med f.eks. en række udgange med visse faste intervaller (weekendudgang), vil de foreslåede bestemmelser dog medføre, at udgangsforløbet afbrydes, således at forestående udgange ikke kan afvikles, så længe udgangshindringen er til stede. Muligheden for at gennemføre disse udgange bortfalder således. Når udgangshindringen er ophørt, vil udgangsforløbet kunne genoptages, såfremt tilladelsen omfatter yderligere udgange.

For personer, som afvikler et frigangs- eller udstationeringsforløb, fører bestemmelserne tilsvarende til, at forløbet afbrydes, således at den pågældende genindsættes i en institution, indtil udgangshindringen er ophørt. Herefter vil frigangs- eller udstationeringsforløbet kunne genoptages, hvis betingelserne herfor i øvrigt fortsat er til stede.

6.2.1.3. Afgørelser om udgang og prøveløsladelse træffes af kriminalforsorgen.

Det foreslås, at kriminalforsorgen også skal træffe afgørelse om, hvorvidt udgang eller prøveløsladelse skal begrænses som følge af de foreslåede bestemmelser.

Som det fremgår af forslaget, er det oplysninger fra politiet, som vil skulle danne grundlag for kriminalforsorgens afgørelse i de pågældende sager.

Det fremgår i den forbindelse af § 8, stk. 2, i løsladelsesbekendtgørelsen, at kriminalforsorgen inden en afgørelse om prøveløsladelse skal indhente en udtalelse fra den politidirektør, der har behandlet straffesagen, hvis politidirektøren i forbindelse med underretningen af kriminalforsorgen om, at den dømte skal udstå fængselsstraf mv., har oplyst, at den pågældende har tilknytning til rocker- og bandemiljøet.

Derudover vil kriminalforsorgen i tilfælde, hvor den pågældende er tilknyttet en anden slags kriminel gruppe, kunne indhente en udtalelse fra politiet.

Politiet får således i disse tilfælde lejlighed til at udtale sig om prøveløsladelsesspørgsmålet, og politiets udtalelse vil i givet fald indgå i kriminalforsorgens vurdering af, om prøveløsladelse må anses for utilrådeligt.

Under tilsvarende betingelser skal kriminalforsorgen i medfør af udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 5, indhente en udtalelse fra politidirektøren inden en afgørelse om udgang.

Kriminalforsorgens formodning om et muligt tilhørsforhold til rocker- eller bandemiljøet mv. vil normalt basere sig på, at politiet i forbindelse med underretningen om, at den pågældende skal udstå fængselsstraf, har oplyst, at den dømte har tilknytning til dette miljø.

Men kriminalforsorgen vil også kunne have en formodning om et særligt gruppetilhørsforhold på baggrund af eksempelvis oplysninger fra retsbogen eller fra tidligere ophold i kriminalforsorgens institutioner mv. Endelig kan kriminalforsorgen i særlige tilfælde selv have opnået viden om den pågældendes tilknytning til en rocker- eller bandegruppe mv. under den pågældendes afsoning af den aktuelle straf, herunder hvis den pågældende selv har gjort opmærksom herpå over for kriminalforsorgen.

Det er en forudsætning bag lovforslaget, at høringspligten udvides, således at kriminalforsorgen ved behandlingen af spørgsmål om udgang og prøveløsladelse skal indhente en udtalelse fra politiet i alle tilfælde, hvor kriminalforsorgen under den pågældendes afsoning har en formodning om, at den pågældende indsatte har tilknytning til rocker- eller bandemiljøet.

Tilsvarende vil kriminalforsorgen, hvis kriminalforsorgen har kendskab til, at den dømte har tilknytning til en anden slags kriminel gruppe end en rockergruppe eller bande, skulle indhente en udtalelse fra politiet.

Hvis lovforslaget vedtages, vil høringspligten derfor administrativt blive udvidet i overensstemmelse hermed.

Det forudsættes i den forbindelse med forslaget, at kriminalforsorgen ved høringen af politiet vil skulle give politiet oplysninger om den dømtes afsoningsforhold, som skønnes at kunne have relevans for politiets vurdering af sagen.

Det kan f.eks. være oplysninger om, at den pågældende under afsoningen muligvis har frasagt sig sit medlemskab eller på anden måde kan være udtådt af den pågældende gruppering.

De nærmere regler om høringen af politiet, herunder kriminalforsorgens oplysningspligt, vil blive fastsat ved en ændring af henholdsvis løsladelsesbekendtgørelsen og udgangsbekendtgørelsen.

For så vidt angår spørgsmål om prøveløsladelse vil de administrative regler blive fastsat således, at kriminalforsorgen som hidtil først vil skulle anmode politiet om en udtalelse til brug for den almindelige utilrådelighedsvurdering, og kun hvis de nugældende regler herefter ikke er til hinder for prøveløsladelsen, vil der skulle indhentes en særskilt udtalelse vedrørende afskæringsgrundene i den foreslåede bestemmelse. I tilfælde, hvor prøveløsladelse må afvises allerede på grundlag af en utilrådelighedsvurdering efter de gældende regler, vil kriminalforsorgen således ikke skulle anmode politiet om at udtale sig om de omstændigheder, der efter de foreslåede bestemmelser begrænser adgangen til prøveløsladelse. Tilsvarende vil kriminalforsorgen i forbindelse med meddelelse af tilladelse til udgang alene skulle høre politiet, hvis der ikke efter de almindelige betingelser er noget til hinder for udgang.

6.2.1.4. Politiet vil i forbindelse med den foreslåede høring i givet fald få mulighed for at udtale sig om de forhold, som har betydning for spørgsmålet om udgang eller prøveløsladelse i henhold til de foreslåede bestemmelser. Det gælder spørgsmålet om den pågældendes gruppetilknytning og spørgsmålet om, hvorvidt den pågældende gruppe er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt, og om der inden for gruppen har været anvendt skydevåben mv. som led i konflikten.

Forslaget indebærer ikke, at der indføres en pligt for politiet til at udtale sig. Der vil således kunne forekomme tilfælde, hvor politiet skønner, at det af politimæssige eller efterforskningsmæssige grunde er mere hensigtsmæssigt at undlade at afgive en udtalelse. Tilsvarende vil der kunne forekomme tilfælde, hvor politimæssige eller efterforskningsmæssige hensyn vil have indvirkning på omfanget og detaljeringsgraden af den udtalelse, som politiet afgiver.

Afskæring af adgangen til udgang og prøveløsladelse efter de foreslåede bestemmelser vil bero på en politifaglig vurdering. Det afgørende for, om udgang og prøveløsladelse vil skulle nægtes efter de foreslåede bestem-

melser, er alene, om der foreligger sådanne oplysninger fra politiet som nævnt i bestemmelsen. Kriminalforsorgen vil ikke skulle foretage en prøvelse eller vurdering af politiets oplysninger.

Det forudsættes således med lovforslaget, at politiets oplysninger lægges uprøvet til grund af kriminalforsorgen ved afgørelsen af spørgsmålet om udgang eller prøveløsladelse.

Det bemærkes endvidere, at en endelig administrativ afgørelse om at nægte prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, og § 41 som hidtil vil kunne kræves indbragt for domstolene efter reglerne i straffuldbyrdelseslovens § 112, nr. 6, inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den dømte.

6.2.1.5. Med de foreslåede bestemmelser indføres en særlig skærpet adgang til at nægte udgang eller prøveløsladelse for visse kategorier af indsatte.

Anvendelsen af bestemmelserne vil i praksis have selvstændig betydning i tilfælde, hvor kriminalforsorgen ikke har fundet anledning til at afslå udgang eller prøveløsladelse efter de almindelige regler herom.

I situationer, hvor de foreslåede bestemmelser fører til, at prøveløsladelse ikke kan ske, selv om de almindelige betingelser herfor er opfyldt, vil prøveløsladelsestidspunktet som nævnt skulle udskydes, indtil politiet oplyser, at hindringen er ophørt.

En afgørelse om at nægte prøveløsladelse efter den foreslåede bestemmelse vil således have virkning indtil videre. For at sikre, at spørgsmålet bliver taget op til fornyet overvejelse med jævne mellemrum, forudsættes det dog, at der senest tre måneder efter et afslag på prøveløsladelse vil skulle træffes en ny afgørelse om, hvorvidt der er grundlag for at ændre afgørelsen om at nægte prøveløsladelse. Er betingelserne fortsat opfyldt, vil der skulle træffes en ny afgørelse inden tre måneder og herefter løbende hver tredje måned.

Det vil således løbende blive vurderet, om hindringen for prøveløsladelse fortsat er til stede. Til brug for kriminalforsorgens afgørelse af dette spørgsmål vil der skulle indhentes en ny udtalelse fra politiet om, hvorvidt der fortsat er grundlag for at nægte prøveløsladelse.

Endvidere vil kriminalforsorgen efter de almindelige regler om prøveløsladelse skulle tage spørgsmålet op, hvis det, efter at afslag er meddelt, må antages, at betingelserne for prøveløsladelse er til stede. Det kan være tilfældet, hvis politiet af egen drift giver kriminalforsorgen generelle oplysninger om, at der ikke længere skønnes at være en aktuel risikosituation, således at hindringen for at tillade prøveløsladelse nu må anses for ophørt.

Det forudsættes dog i sådanne tilfælde, at kriminalforsorgen inden prøveløsladelsen foretager en ny vurdering af, om den pågældende indsatte fortsat opfylder de almindelige betingelser for prøveløsladelse. Er der sket sådanne ændringer i den pågældendes forhold, at denne ikke længere opfylder betingelserne, vil prøveløsladelse skulle afslås.

På samme måde vil kriminalforsorgen skulle tage spørgsmålet om meddelelse af udgangstilladelse op til fornyet vurdering senest efter tre måneder, hvis spørgsmålet om udgang fortsat er aktuelt på dette tidspunkt.

Hvis lovforslaget vedtages, vil løsladelsesbekendtgørelsen og udgangsbekendtgørelsen blive ændret i overensstemmelse med ovenstående.

6.2.2. Skærpede vilkår for prøveløsladelse

6.2.2.1. Som det andet led i den foreslåede skærpelse af reglerne om prøveløsladelse og udgang indeholder lovforslaget forslag om skærpelse af vilkårene for prøveløsladelse for visse grupper af dømte med tilknytning til en gruppe af personer, hvor disse personer tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet.

Forslaget indebærer, at det fremover ved prøveløsladelse af sådanne personer i en række tilfælde vil skulle fastsættes som vilkår, at den dømte i prøvetiden ikke uden anerkendelsesværdigt formål må opholde sig sammen med eller på anden måde have kontakt med andre med tilknytning til den samme gruppe.

Målgruppen for forslaget er navnlig indsatte med tilknytning til rocker- eller bandegrupperinger mv., som samlet står bag omfattende og alvorlig kriminalitet. Forslaget er udtryk for, at samvær eller kontakt mellem personer med tilknytning til samme rocker- eller bandegruppering mv. i sig selv indebærer en risiko for, at den dømte vil blive inddraget i aktiviteter, som strider imod formålet med prøveløsladelsen.

Det er hensigten, at forslaget skal finde anvendelse i alle sager om prøveløsladelse, herunder både ordinær prøveløsladelse, prøveløsladelse efter noget for noget-ordningen og prøveløsladelse af livstidsdømte.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at de skærpede vilkår vil gælde i hele prøvetiden. Mens særvilkår efter de gældende regler kan fastsættes for hele prøvetiden eller for en del af denne, vil den foreslåede bestemmelse således ikke give mulighed for at begrænse de skærpede vilkår til kun at gælde i en del af prøvetiden.

Det forudsættes dog med forslaget, at de skærpede vilkår vil skulle ophæves, hvis betingelserne for vilkårene i løbet af prøvetiden ophører med at være til stede.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om at begrænse adgangen til prøveløsladelse for indsatte, der har tilknytning til f.eks. en rocker- eller bandegruppe, hvis der på tidspunktet for prøveløsladelse verserer en voldelig konflikt i rocker- og bandemiljøet mv. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne ovenfor vedrørende lovforslagets § 1, nr. 2, 6 og 8.

De skærpede vilkår vil i praksis kunne finde anvendelse i de tilfælde, hvor de nævnte foreslåede bestemmelser ikke har været til hinder for at meddele prøveløsladelse, f.eks. fordi der ikke på tidspunktet for prøveløsladelse er en verserende voldelig konflikt, jf. herom ovenfor afsnit 6.2.1. Opfylder den pågældende i øvrigt betingelserne for prøveløsladelse, vil der efter den foreslåede bestemmelse kunne knyttes skærpede vilkår til løsladelsen.

De foreslåede betingelser for at anvende skærpede vilkår ved prøveløsladelse svarer på visse punkter til betingelserne for at begrænse adgangen til prøveløsladelse. Det gælder kravet om, at den pågældende dømte skal være knyttet til en særlig gruppe af personer, og at der skal være tale om en stærk tilknytning.

Derudover foreslås anvendelsen af skærpede vilkår ved prøveløsladelse betinget af, at den pågældende afsoner en straf af en vis varighed for en række nærmere bestemte grovere kriminalitetstyper, ligesom de skærpede betingelser foreslås betinget af, at den gruppe af personer, som den pågældende er tilknyttet, omfatter personer, der samlet set står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, jf. herom straks nedenfor.

6.2.2.2. Anvendelsen af de foreslåede skærpede vilkår forudsætter, at den indsatte er *idømt fængsel i 1 år eller derover*.

For så vidt angår indsatte, som er idømt en tidsbestemt straf, er det endvidere en betingelse, at den pågældende er dømt for overtrædelse af straffelovens § 191 (grov narkokriminalitet), § 192 a (besiddelse af skydevåben mv. under særligt skærpende omstændigheder) eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold eller trusler, eksempelvis vidnetrusler, røveri eller afpresning.

Det er ikke en betingelse, at 1 år af den idømte fængselsstraf hidrører fra en af de nævnte overtrædelser. Tilfælde, hvor en indsat er idømt eksempelvis 1 års fængsel for bedrageri og vold, falder således inden for, selv om voldsforholdet kun kan antages at udgøre en mindre del af den samlede straf.

Kendetegnende for de opregnede overtrædelser er, at der er tale om kriminalitetsformer, som har en særlig relevans i forbindelse med bekæmpelsen af rocker- og banderelateret kriminalitet. De pågældende kriminalitetstyper omfatter således bl.a. grov narkokriminalitet, besiddelse af skydevåben under særligt skærpende omstændigheder, drab og drabsforsøg, vold, røveri, afpresning, trusler mv.

Anvendelsen af de skærpede vilkår forudsætter imidlertid ikke, at den pådømte kriminalitet konkret kan karakteriseres som rocker- eller banderelateret. Også kriminalitet af den nævnte karakter, som ikke kan antages at have særlig sammenhæng med den pågældendes gruppetilknytning, vil således være omfattet.

For så vidt angår livstidsdømte vil den begåede kriminalitet altid være af en sådan karakter, at de foreslåede bestemmelser om skærpede vilkår bør finde anvendelse uanset kriminalitetsarten.

Anvendelsen af de foreslåede skærpede vilkår forudsætter endvidere, at den dømte efter politiets oplysninger skønnes at have tilknytning til *en gruppe af personer*, som *tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet*.

»Gruppe af personer« skal forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i straffelovens § 81 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11, og i overensstemmelse med de foreslåede bestemmelser om nægtelse af udgang

og prøveløsladelse, jf. pkt. 6.2.1.1 ovenfor. Som grupper anses således ikke kun mere formaliserede grupper med en mere fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilhørsforhold og med fast navn og lignende. Også mere løse grupperinger kan være omfattet af bestemmelsen, hvis gruppen dog virker med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer.

Personerne knyttet til den pågældende gruppe skal *samlet set stå bag omfattende og alvorlig kriminalitet*.

Spørgsmålet om, hvorvidt en gruppe af personer *tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet*, vil bero på en politifaglig vurdering.

Den foreslåede betingelse vil omfatte tilfælde, hvor gruppens medlemmer står bag organiseret eller systematisk kriminalitet. Også situationer, hvor (nogle af) de enkeltpersoner, som har tilknytning til gruppen, hver især har begået lovovertrædelser af en sådan grovhed og i et sådant omfang eller antal, at den samlede kriminalitet inden for gruppen må anses for omfattende og alvorlig, falder ind under bestemmelsen. Det er således ikke et krav, at alle de personer, der har en fastere tilknytning til gruppen, er dømt for kriminalitet, men det kræves, at andelen af personer, som er dømt, i sammenhæng med antallet og grovheden af de kriminelle forhold gør, at den samlede kriminalitet inden for gruppen må anses for omfattende og alvorlig. Vurderingen heraf forudsættes at være baseret på fældende strafferetlige afgørelser.

Ved vurderingen af, om personerne knyttet til gruppen samlet set står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, vil der endvidere skulle lægges vægt på, om de pådømte forhold er overtrædelser af straffeloven, og om overtrædelserne har ført til idømmelse af ubetingede fængselsstraffe. Det vil ligeledes skulle tillægges betydning, hvor lang tid der er gået, siden forholdene blev begået. Hvis forholdene er begået af personer, der må anses for ledende eller toneangivende figurer inden for gruppen, vil dette ligeledes skulle tillægges betydelig vægt.

Som nævnt tænkes der med den foreslåede betingelse særligt, men ikke udelukkende, på rocker- og bandegrupper mv.

Det er som nævnt ikke en betingelse, at den dømte afsoner en straf for rocker- eller banderelateret kriminalitet, ligesom det ikke er en betingelse, at den dømte selv har begået kriminalitet, der kan karakteriseres som om-

fattende og alvorlig. Endvidere er det uden betydning, om den pågældende afsoner på en afdeling for negativt stærke indsatte.

Det er herudover – svarende til, hvad der gælder ved den foreslåede adgang til afslag på udgang og prøveløsladelse, jf. pkt. 6.2.1.1 ovenfor – en betingelse for at anvende de foreslåede bestemmelser, at den indsatte har *tilknytning* til den pågældende gruppe af personer. Der må foreligge en antagelse om en stærk tilknytning til gruppen som sådan.

Forslaget omfatter således ikke personer med en løsere tilknytning til den pågældende persongruppe. Det blotte bekendtskab med enkeltpersoner fra den pågældende gruppe falder således uden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde.

Det afgørende for at bringe de foreslåede bestemmelser i anvendelse er på det punkt alene, at den indsatte ifølge politiets skøn har en sådan tilstrækkelig tilknytning til den pågældende persongruppe.

De foreslåede skærpede vilkår indebærer, at den pågældende i prøvetiden som udgangspunkt *ikke må opholde sig sammen med eller på anden måde have kontakt med andre med tilknytning til samme persongruppe.*

Det indebærer, at den pågældende ikke må pleje omgang med eller være i selskab med andre fra samme gruppe. Heri ligger også, at den pågældende ikke må deltage i fester, sammenkomster, arrangementer eller lignende begivenheder, hvor andre fra samme gruppe deltager. Dette vil f.eks. afskære et medlem af en rockergruppe fra at komme i vedkommende gruppes klubhus mv. Det vil endvidere forhindre et bandemedlem i at komme i vedkommende bandes eventuelle faste tilholdssted.

Vilkåret pålægger således den pågældende at afholde sig fra at deltage i sådanne begivenheder, ligesom den pågældende straks vil skulle forlade en sådan begivenhed, hvis det viser sig, at andre fra samme gruppe deltager. Deltagelsen i begivenheden vil således i sig selv skulle betragtes som en vilkårsovertrædelse, også selv om den pågældende ikke under begivenheden opsøger direkte kontakt med andre fra samme gruppe.

Vilkåret vil dog ikke være til hinder for deltagelse i større arrangementer, eksempelvis koncerter, sportsbegivenheder eller lignende, med en vis bredere offentlig deltagelse, selv om andre medlemmer fra samme gruppe og-

så måtte vise sig at være blandt publikum, så længe den pågældende ikke på nogen måde opsøger eller mødes med de andre medlemmer.

Forslaget indebærer endvidere, at den pågældende ikke i øvrigt må have nogen form for fysisk, mundtlig eller skriftlig kontakt med andre fra samme gruppe.

Hvis den pågældende eksempelvis taler i telefon med, skriver en sms-besked eller en e-mail til eller på anden lignende måde indlader sig i kontakt med en anden fra samme gruppe, vil der således være tale om en overtrædelse af vilkåret. Det samme gælder, hvis den pågældende kommunikerer med en anden fra samme gruppe gennem tredjemand eller på anden indirekte måde.

Bestemmelsen vil dog ikke være til hinder for, at den pågældende – eksempelvis gennem tredjemand – retter henvendelse til en anden fra samme gruppe, når formålet med kontakten reelt er at undgå en vilkårsovertrædelse. Det vil f.eks. være tilladt for den pågældende at undersøge, om en anden person fra samme gruppe vil indfinde sig til et bestemt arrangement, og om det dermed vil udgøre en vilkårsovertrædelse for den pågældende selv at deltage i arrangementet.

Helt tilfældige møder med andre fra samme gruppe – f.eks. ved at de pågældende passerer hinanden på gaden – vil heller ikke i sig selv indebære en vilkårsovertrædelse, ligesom der ikke vil være tale om en vilkårsovertrædelse, alene fordi den pågældende befinder sig i nærheden af andre fra samme gruppering.

I tilfælde, hvor den pågældende i prøvetiden bliver kontaktet eller opsøgt af andre med tilknytning til samme gruppe, må den pågældende imidlertid for at overholde vilkåret straks afvise henvendelsen og om nødvendigt afbryde samtalen eller forlade stedet. Det gælder også ved deltagelse i større arrangementer som koncerter, sportsbegivenheder eller lignende.

Det vil ikke skulle betragtes som en vilkårsovertrædelse, hvis den pågældende i prøvetiden opholder sig sammen med eller har kontakt med andre med tilknytning til samme gruppe som led i varetagelsen af et anerkendelsesværdigt formål.

Med anerkendelsesværdigt formål tænkes i denne forbindelse på kontakt, der sker som led i forsamlingsvirksomhed med et politisk eller andet meningsbefordrende øjemed.

Der er således tale om en samværs- og kontaktmulighed, der skal fortolkes meget snævert.

Hvorvidt opholdet eller kontakten har et (sådan) anerkendelsesværdigt formål, vil bero på en konkret vurdering. Det forhold, at f.eks. en rocker- eller bandegruppe måtte begynde at kalde sig en politisk forening eller lignende, vil ikke indebære, at det skal lægges til grund, at der er tale om forsamlingsvirksomhed med et politisk eller andet meningsbefordrende øjemed. Det samme vil være tilfældet, hvis en rocker- eller bandegruppe f.eks. forud for møder mellem personer med tilknytning til gruppen udsender mødeindkaldelser, dags-ordener eller lignende, der alene har til formål at omgå prøveløsladelsesvilkår, som er fastsat efter den foreslåede ordning.

Det afgørende vil således efter den foreslåede bestemmelse være, om der reelt er tale om forsamlingsvirksomhed med et politisk eller andet meningsbefordrende øjemed.

Hvis ikke kontakten sker som led i forsamlingsvirksomhed med et politisk eller andet meningsbefordrende øjemed, vil der ikke være tale om et anerkendelsesværdigt formål.

De foreslåede skærpede vilkår vil ikke begrænse den dømtes muligheder for at have kontakt til sine *nærstående*.

Med nærstående forstås i den forbindelse den dømtes ægtefælle eller samlever, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den dømte har en sådan tilknytning, at denne kan sidestilles med de nævnte familiebånd.

Kontakt med slægtninge, som er fjernere end ovenfor nævnt, vil derimod ikke være omfattet af undtagelsen. Det gælder eksempelvis fætre og kusiner, onkler og tanter mv., og kontakten vil således i disse tilfælde som udgangspunkt indebære en vilkårsovertrædelse, forudsat at den pårørende er knyttet til samme persongruppe som den dømte.

6.2.2.3. De foreslåede skærpede vilkår vil som nævnt skulle anvendes på personer, som er idømt mindst 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, § 192 a eller for en forbrydelse forbundet med forsætlig vold eller trusler, herunder eksempelvis vidnetrusler, røveri eller afpresning, og som af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende kriminalitet.

Vilkårene fastsættes af kriminalforsorgen, som træffer afgørelse i sager om prøveløsladelse.

Det vil dog være politiet, der skal foretage vurderingen af den pågældendes gruppetilknnytning, som er en betingelse for, at de foreslåede vilkår vil kunne anvendes.

Forslaget skal i den forbindelse ses i sammenhæng med reglerne om høring af politiet i visse sager om prøveløsladelse.

Det fremgår således af § 8, stk. 2, i løsladelsesbekendtgørelsen, at kriminalforsorgen inden en afgørelse om prøveløsladelse skal indhente en udtalelse fra den politidirektør, der har behandlet straffesagen, hvis politidirektøren i forbindelse med underretningen af kriminalforsorgen om, at den dømte skal udstå fængselsstraf mv., har oplyst, at den pågældende har tilknytning til rocker- og bandemiljøet.

Politiet får således i disse tilfælde lejlighed til at udtale sig om prøveløsladelsesspørgsmålet.

Kriminalforsorgens formodning om et muligt tilhørsforhold til rocker- eller bandemiljøet mv. vil – som det er beskrevet ovenfor i pkt. 6.2.1.3 – normalt basere sig på, at politiet i forbindelse med underretningen om, at den pågældende skal udstå fængselsstraf, har oplyst, at den dømte har tilknytning til dette miljø. Derudover kan kriminalforsorgen på anden vis have kendskab til den pågældendes tilknytning til en bestemt rocker- eller bandegruppe, herunder viden opnået under den pågældendes afsoning, jf. nærmere herom ovenfor pkt. 6.2.1.3.

Det er en forudsætning bag lovforslaget, at høringspligten udvides, således at kriminalforsorgen ved behandlingen af spørgsmål om prøveløsladelse skal indhente en udtalelse fra politiet i alle tilfælde, hvor kriminalforsorgen har en formodning om, at den pågældende indsatte er omfattet af anvendelsesområdet for de skærpede vilkår.

Hvis lovforslaget vedtages, vil høringspligten derfor administrativt blive udvidet i overensstemmelse hermed.

Det forudsættes i den forbindelse med forslaget, at kriminalforsorgen ved høringen af politiet vil skulle give politiet oplysninger om den dømtes afsoningsforhold, som skønnes at kunne have relevans for politiets vurdering af sagen. Det kan f.eks. være oplysninger om, at den pågældende under afsoningen muligvis har frasagt sig sit medlemskab eller på anden måde kan være udtrådt af den pågældende gruppering.

De nærmere regler om høringen af politiet, herunder kriminalforsorgens oplysningspligt, vil blive fastsat ved en ændring af løsladelsesbekendtgørelsen.

6.2.2.4. I forbindelse med høringen vil politiet få mulighed for at udtale sig om den pågældendes gruppetilknytning mv.

Der følger ikke af forslaget en pligt for politiet til at udtale sig om et eventuelt gruppetilhørsforhold. Der vil således kunne forekomme tilfælde, hvor politiet skønner, at det af politimæssige eller efterforskningsmæssige grunde er mest hensigtsmæssigt at undlade at udtale sig om spørgsmålet om den pågældendes gruppetilknytning.

I lighed med, hvad der foreslås at gælde ved afslag på prøveløsladelse, vil kriminalforsorgen ikke skulle foretage en nærmere prøvelse eller vurdering af politiets oplysninger. Politiets oplysninger om den pågældendes eventuelle gruppetilknytning mv. skal lægges uprøvet til grund af kriminalforsorgen ved afgørelsen af spørgsmålet om prøveløsladelse og fastsættelsen af vilkår herfor.

6.2.2.5. Det foreslås, at de skærpede vilkår i almindelighed vil skulle anvendes, når betingelserne herfor er til stede.

Kun hvis særlige omstændigheder taler imod vilkårsfastsættelsen, vil kriminalforsorgen således kunne undlade at anvende de foreslåede vilkår. Der tænkes her på situationer, hvor samvær eller kontakt med personer med tilknytning til samme rocker- eller bandegruppering mv. undtagelsesvis ikke skønnes at indebære en risiko for, at den dømte vil blive inddraget i aktiviteter, som strider imod formålet med prøveløsladelsen.

Det vil navnlig kunne overvejes at fravige udgangspunktet i tilfælde, hvor den pådømte kriminalitet med sikkerhed ikke har nogen sammenhæng med den dømtes gruppetilknytning, og hvor den dømtes særlige personlige forhold, herunder eksempelvis alder eller helbredstilstand, samtidig taler afgørende for, at der ikke er en risiko for sådanne uønskede aktiviteter.

Det vil som hidtil være en forudsætning for prøveløsladelsen, at den dømte erklærer at ville overholde de vilkår, der fastsættes. Dette gælder også de foreslåede skærpede vilkår. Hvis den dømte nægter at ville overholde vilkårene, vil prøveløsladelse således ikke kunne finde sted.

Hvis en prøveløsladt overtræder de foreslåede vilkår, vil kriminalforsorgen som i dag kunne 1) tildele den pågældende en advarsel, 2) ændre vilkårene og forlænge prøvetiden eller 3) under særlige omstændigheder bestemme, at den pågældende skal indsættes til udståelse af reststraffen.

Det forudsættes i den forbindelse med lovforslaget, at det klare udgangspunkt i sager om overtrædelse af de skærpede vilkår vil være, at den pågældende genindsættes til fortsat strafafsoning.

Der vil efter omstændighederne eksempelvis kunne reageres ved at tildele en advarsel, herunder hvis en enkeltstående vilkårsovertrædelse er begået umiddelbart inden prøvetidens udløb. For at sikre overholdelsen af vilkårene finder Justitsministeriet det imidlertid nødvendigt, at vilkårsovertrædelser som det altovervejende udgangspunkt medfører en mærkbar og konsekvent reaktion i form af genindsættelse, og det forudsættes således, at en advarsel kun undtagelsesvis vil være en tilstrækkelig reaktion.

I tilfælde, hvor den dømte som følge af en vilkårsovertrædelse er blevet genindsat til fortsat afsoning, vil spørgsmålet om prøveløsladelse eventuelt kunne tages op igen på et senere tidspunkt.

Det bemærkes i den forbindelse, at når en prøveløsladt er genindsat til udståelse af reststraffen, skal spørgsmålet om prøveløsladelse ifølge løsladelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 3, jf. § 3, tages op til overvejelse igen, hvis det på et senere tidspunkt må antages, at betingelserne for prøveløsladelse er til stede. For indsatte med tidsbestemte straffe skal spørgsmålet senest tages op til overvejelse, når den indsatte har udstået yderligere 3 måneder (hvis straffen er under 8 år) eller 6 måneder (hvis straffen er 8 år eller derover), jf. løsladelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 3, jf. stk. 1. For indsatte med livstidsdomme skal spørgsmålet om prøveløsladelse tages op til over-

vejelse igen, således at der kan tages stilling til spørgsmålet senest 1 år efter genindsættelsen, jf. § 4, stk. 3, jf. stk. 2.

6.2.3. Udvidet brug af rocker- og bandevilkår ved udgang

For indsatte med tilknytning til rocker- og bandegrupper, der meddeles tilladelse til udgang, fastsættes der i dag såkaldte rocker- og bandevilkår. Vilkårene indebærer en række begrænsninger i adgangen til at opholde sig sammen med og have kontakt med andre med tilknytning til rocker- eller bandegrupperinger under udgangen.

I praksis fastsættes rocker- og bandevilkår ved tilladelse til udgang til visse personer med en tættere tilknytning til en bande eller en rockergruppe. Vilkårene anvendes i praksis ikke over for personer med en løsere tilknytning til rocker- eller bandemiljøet.

Det forudsættes med lovforslaget, at der vil ske en vis skærpelse af praksis vedrørende fastsættelse af vilkår i forbindelse med udgangstilladelser til visse kategorier af dømte. Hvis lovforslaget vedtages, vil de udgangsvilkår, som i dag anvendes i praksis over for personer med tilknytning til rocker- og bandemiljøet, således blive udvidet til også at omfatte visse dømte, som har en løsere tilknytning til rocker- eller bandemiljøet, og som derfor i dag ikke rammes af de pågældende vilkår.

Praksisændringen vil blive gennemført inden for kriminalforsorgen og vil således ikke basere sig på en udvidet høring af politiet. Spørgsmålet om, hvorvidt en person har en løsere tilknytning til rocker- eller bandemiljøet, vil således alene bero på kriminalforsorgens vurdering heraf, og ændringen retter sig dermed mod de særlige tilfælde, hvor kriminalforsorgen selv er i besiddelse af viden om en løsere tilknytning til rocker- eller bandemiljøet.

Der henvises til pkt. 6.1.2.4 ovenfor.

6.2.4. Forsøgsordning med elektronisk overvågning (GPS-fodlænker mv.)

6.2.4.1. Formålet med denne del af lovforslaget er at etablere hjemmel til iværksættelse af en forsøgsordning med anvendelse af elektronisk overvågning af den dømtes færden ved prøveløsladelse og udgang.

Som et element i aftalen om kriminalforsorgens økonomi i 2013-2016 blev der afsat 2,5 mio. kr. til udvikling og afprøvning af GPS-fodlænker som en zonemodel.

En GPS-fodlænke er en elektronisk fodlænke, der indeholder en GPS-modtager og en sender. GPS-modtageren registrerer løbende, hvor den pågældende befinder sig, og senderen sender herefter oplysningerne herom til den, der foretager overvågningen.

Kriminalforsorgen har som opfølgning på aftalen igangsat et pilotprojekt, der skal vise, hvordan en ordning med GPS-fodlænker kan indføres, således at den dømtes færden kan registreres, og således at der sker alarmering ved afvigelse fra tilladte tidspunkter og steder, herunder bestemte boligområder og arbejdssteder.

Som led i pilotprojektet ønsker kriminalforsorgen i løbet af 2014 at iværksætte en forsøgsordning med anvendelse af GPS-fodlænker i 1-2 institutioner med henblik på bl.a. at afprøve GPS-fodlænkens tekniske muligheder og begrænsninger. Til brug herfor har kriminalforsorgen indkøbt 25 GPS-fodlænker.

I forsøgsordningen vil der også kunne blive tale om at anvende fodlænker af den type, der i dag anvendes ved fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter straffuldbyrdelseslovens kapitel 13 a. Sådanne elektroniske fodlænker indeholder ikke GPS, men en sender, der afgiver signaler, som kan opfanges af en modtager, der kan installeres i den pågældendes bopæl eller et andet sted. Hvis personen ikke i bestemte tidsrum befinder sig det sted, hvor modtageren er installeret, underrettes den, der foretager overvågningen. Det er ikke med disse fodlænker teknisk muligt at spore personen, når den pågældende opholder sig uden for det sted, hvor modtageren er installeret, og dermed uden for modtagerens rækkevidde.

De gældende regler i straffeloven og straffuldbyrdelsesloven indeholder efter Justitsministeriets opfattelse ikke den fornødne hjemmel til at iværksætte en forsøgsordning som beskrevet med elektronisk overvågning af personers færden i forbindelse med prøveløsladelse og udgang. Med lovforslaget indføres derfor en sådan hjemmel.

Når der er forløbet ca. et år efter iværksættelsen af forsøgsordningen, vil forsøget blive evalueret.

6.2.4.2. Det foreslås på denne baggrund, at der indføres hjemmel til iværksættelse af en forsøgsordning, hvor det som vilkår for prøveløsladelse eller udgangstilladelse fra en eller flere institutioner kan fastsættes, at personen skal undergive sig elektronisk overvågning af sin færd.

Det foreslås, at de nærmere regler om gennemførelsen af forsøget fastsættes i en bekendtgørelse om forsøgsordningen.

I bekendtgørelsen om forsøgsordningen vil det bl.a. blive fastsat, hvilke institutioner der omfattes af forsøgsordningen. Det vil også blive fastsat, ved hvilke former for prøveløsladelse og udgang forsøgsordningen skal gælde. Forsøget vil således kunne gennemføres på den eller de institutioner, som findes mest egnede til at indgå i forsøget, ligesom adgangen til at fastsætte vilkår om elektronisk overvågning vil kunne begrænses til de prøveløsladelses- og udgangsformer, som findes mest egnede til at indgå i forsøget.

Vilkår om elektronisk overvågning vil udgøre et selvstændigt vilkår ved prøveløsladelse og udgangstilladelse. I bekendtgørelsen vil det i den forbindelse blive fastsat, i hvilket omfang de almindelige regler i straffeloven og straffuldbyrdsloven om vilkår for prøveløsladelse og udgangstilladelse skal finde anvendelse på vilkår om elektronisk overvågning. Udgangspunktet vil være, at de almindelige regler om vilkår for prøveløsladelse og udgang skal gælde for vilkår om elektronisk overvågning, dog således at der f.eks. med hensyn til reaktioner ved vilkårsovertrædelse eventuelt kan være behov for at give mulighed for at tage hensyn til, at der er tale om en forsøgsordning.

Det bemærkes, at en persons deltagelse i forsøgsordningen med vilkår om elektronisk overvågning ikke i øvrigt vil have betydning for prøveløsladelsen eller udgangen, herunder for, om prøveløsladelse skal ske, eller om tilladelse til udgang skal gives. Den pågældende vil herunder bl.a. skulle overholde de øvrige vilkår, der fastsættes for prøveløsladelsen eller udgangstilladelsen, herunder det vilkår, som den elektroniske overvågning skal sikre overholdelsen af.

6.2.4.3. Der vil i bekendtgørelsen om forsøgsordningen blive fastsat regler om, i hvilke tilfælde vilkår om elektronisk overvågning kan fastsættes.

Det er hensigten, at vilkår om elektronisk overvågning skal kunne fastsættes, hvis det findes formålstjenligt for at sikre overholdelsen af et andet vilkår, der fastsættes for prøveløsladelsen eller udgangen.

Dette andet vilkår vil skulle være et vilkår, der indebære begrænsninger i den dømtes adgang til færden eller kontakt med andre personer. Der vil f.eks. kunne være tale om vilkår om, at den dømte ikke må indfinde sig bestemte steder eller omvendt skal opholde sig bestemte steder på bestemte tidspunkter. Der vil også kunne være tale om vilkår om, at den dømte ikke må opsøge den forurettede eller andre nærmere bestemte personer.

Det er derimod ikke hensigten, at vilkår om elektronisk overvågning skal kunne fastsættes med henblik på at sikre, at den dømte overholder det faste vilkår ved prøveløsladelse om ikke at begå strafbart forhold i prøvetiden eller et vilkår om, at den pågældende undergives tilsyn. Tilsvarende er det ikke hensigten, at vilkår om elektronisk overvågning ved udgangstilladelse skal kunne fastsættes med henblik på at sikre, at den indsatte ikke begår strafbart forhold under udgangen.

Det er herudover hensigten, at det skal bero på en konkret vurdering, hvilke personer der inddrages i forsøget.

I den forbindelse vil der på den ene side kunne lægges vægt på hensynet til at opnå brugbare resultater af forsøget, herunder hensynet til, at det fornødne antal personer deltager, og at elektronisk overvågning afprøves i forhold til de forskellige typer af vilkår, som elektronisk overvågning kan anvendes til at sikre overholdelsen af.

På den anden side vil det skulle indgå, at et vilkår om elektronisk overvågning udgør et ikke uvæsentlig indgreb over for den dømte. Det forudsættes derfor, at vilkår om elektronisk overvågning ikke fastsættes, hvis den herved forvoldte forstyrrelse af den dømtes forhold, ville stå i misforhold til den kriminalitet, som den pågældende har begået, og hensynet bag det vilkår, som den elektroniske overvågning skal sikre overholdelsen af.

Som eksempel på, hvor vilkår om elektronisk overvågning som led i forsøget kan fastsættes, kan nævnes tilfælde, hvor der fastsættes skærpede vilkår for prøveløsladelse efter de foreslåede regler herom, jf. pkt. 6.2.2, eller hvor der med hjemmel i § 12, stk. 2, i bekendtgørelse om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen), fastsættes såkaldte rocker- og bande-

vilkår. Det bemærkes i den forbindelse, at det vil være muligt at fastsætte vilkåret om elektronisk overvågning for et kortere tidsrum end de(t) øvrige vilkår.

6.2.4.4. Der vil i bekendtgørelsen om forsøgsordningen blive fastsat regler om, hvordan den elektroniske overvågning som led i forsøget skal foregå.

Forsøgsordningen forudsættes tilrettelagt således, at den elektroniske overvågning i forhold til den dømte gennemføres på den mindst muligt indgribende måde, der er tilstrækkelig til at opnå formålet.

Det forudsættes endvidere, at der som led i forsøget indføres procedurer, der sikrer, at registrerede oplysninger om den dømtes færden løbende slettes, når kontrollen med overholdelsen af det vilkår, som den elektroniske overvågning skal sikre overholdelsen af, er gennemført.

Forsøgsordningen vil skulle administreres inden for rammerne af persondataloven. I forbindelse med udarbejdelsen af bekendtgørelsen om forsøgsordningen vil der blive indhentet en udtalelse fra Datatilsynet.

Det bemærkes i øvrigt, at hvis tilsynsmyndigheden bliver opmærksom på, at formålet med et vilkår om elektronisk overvågning ikke længere er til stede, vil tilsynet skulle indstille til den myndighed, der har fastsat vilkåret, at det ophæves.

Der henvises til lovforslagets § 5, nr. 4 (forslag til straffuldbyrdelseslovens kapitel 15 a), og bemærkningerne hertil.

6.2.5. Udvidet adgang til at overføre visse indsatte

Justitsministeriet finder, at der er behov for at udvide mulighederne for at overføre indsatte fra et arresthus eller en fængselsafdeling udpeget til anbringelse af indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, til et tilsvarende arresthus eller en tilsvarende fængselsafdeling et andet sted.

Formålet med forslaget er således at skabe mulighed for, at indsatte kan overføres mellem sådanne arresthuse eller fængselsafdelinger, uanset at de nugældende betingelser for overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner ikke er til stede.

Baggrunden er, at sammensætningen af indsatte i sådanne arresthuse og fængselsafdelinger medfører helt særlige sikkerhedsmæssige udfordringer, som kræver, at der kan sættes ind med den fornødne hurtighed og effektivitet. Det gælder ikke mindst for indsatte med tilknytning til rocker- eller bandegrupperinger, som derfor særligt udgør målgruppen for den foreslåede ændring.

I de fængselsafdelinger og arresthuse, som er udpeget til anbringelse af indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb, er der en særlig risiko for, at de indsatte søger at øve en negativ indflydelse på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Der er således på de pågældende afdelinger bl.a. en særlig risiko for, at de indsatte fastholder eller over tid opbygger en negativ magtstruktur, som giver sikkerhedsmæssige problemer, og som bl.a. kan have til formål at lægge pres på personalet på afdelingen.

Hertil kommer, at konflikter mellem rocker- og bandemedlemmer kan betyde, at der hurtigt kan opstå uønskede konstellationer i de pågældende afdelinger eller arresthuse, som skaber behov for, at indsatte fra én gruppe hurtigt kan flyttes til en tilsvarende afdeling eller et tilsvarende arresthus et andet sted.

Det er i den forbindelse kriminalforsorgens erfaring, at en aktuel konflikt mellem forskellige rocker- eller bandegrupperinger uden for fængslet i praksis kan forplante sig til de indsatte på de ovennævnte afdelinger for negativt stærke indsatte. Dette kan have en skadelig virkning på afsoningsmiljøet og indebære en sikkerhedsmæssig risiko, der skaber behov for at kunne reagere hurtigt og effektivt over for de pågældende indsatte.

Muligheden for at overføre indsatte mellem de nævnte afdelinger og/eller arresthuse har således til formål dels at sikre sig imod, at der opstår uønskede magtstrukturer på den enkelte afdeling, dels at afværge, at en aktuel konflikt uden for fængslet forplanter sig til de indsatte på den enkelte afdeling, og dermed mere generelt at forebygge konflikter i fængslet, styrke sikkerheden og modvirke ny kriminalitet.

Den foreslåede bestemmelse omfatter alene negativt stærke indsatte, som er placeret på en afdeling udpeget til anbringelse af indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb.

Overførsel af indsatte efter den foreslåede bestemmelse vil derudover forudsætte, at hensynet til at forebygge konflikter, styrke sikkerheden eller modvirke ny kriminalitet taler herfor.

Det forhold, at en indsat er overført efter den foreslåede bestemmelse, er ikke til hinder for, at de pågældende efterfølgende overføres igen eller eventuelt overføres efter de gældende regler i bestemmelsen i stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at enkelte indsatte eller grupper af indsatte med visse intervaller kan overføres til anden tilsvarende afdeling for at imødegå den særlige risiko for negativ indflydelse eller opbygning af yderligere negative magtstrukturer. Dette gælder også, selv om der ikke konkret kan påvises en øget risiko ved tilstedeværelsen af den eller de indsatte, der overføres.

Det forudsættes i den forbindelse med forslaget, at flere overførsler af samme indsatte – hvor overførslerne alene er begrundet i hensynet til at forhindre den pågældende i at opbygge eller fastholde negative magtstrukturer – i givet fald skal ske med intervaller, der i videst mulige omfang tilgodeser hensynet til den dømtes forhold og resocialisering. Bestemmelsen giver således ikke mulighed for at foretage overførsler i så nær tidsmæssig sammenhæng med en tidligere overførsel, at den dømtes tilstedeværelse ikke kan være forbundet med en reel risiko for en uønsket magtstruktur, som kan give sikkerhedsmæssige problemer.

I tilfælde, hvor en overførsel helt eller delvis er et udslag af en aktuel konfliktsituation uden for fængslet, vil der derimod kunne gennemføres yderligere overførsler, så snart konfliktbilledet uden for fængslet ændrer sig på en måde, der nødvendiggør en ny overførsel.

Bestemmelsen vil endvidere kunne anvendes såvel over for en enkelt indsat som over for flere indsatte eller alle indsatte på afdelingen eller i arresthuset.

Det bemærkes i øvrigt, at det forud for en afgørelse om overførsel efter den foreslåede bestemmelse bør være overvejet, om formålet med overførslen vil kunne tilgodeses ved mindre indgribende foranstaltninger.

6.3. Forholdet til grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

6.3.1. Efter grundlovens § 79 har borgerne ret til uden forudgående tilladelse at forsamle sig ubevæbnede.

Den samtidige tilstedeværelse af flere personer med tilknytning til en gruppe som omhandlet i lovforslaget vil kunne have karakter af en forsamling, som er omfattet af grundlovens beskyttelse af forsamlingsfriheden.

Grundlovens § 79 er ikke til hinder for, at lovgivningsmagten fastsætter regler om begrænsning af forsamlingsfriheden.

I Højesterets dom af 16. august 1999 om den såkaldte rockerlov (lov nr. 907 af 15. oktober 1996 om forbud mod ophold i bestemte ejendomme), jf. Ugeskrift for Retsvæsen 1999, side 1798 ff., udtalte Højesteret bl.a., at bestemmelsen i grundlovens § 79 ikke hindrer, at der ved lov fastsættes regler, som – uden at være rettet mod en forsamlings meningstilkendegivelser – begrænser forsamlingsfriheden, når dette sker til beskyttelse af andre væsentlige interesser, herunder andres liv og velfærd. Det hedder i dommen bl.a., at sådanne begrænsninger ikke må gå videre end, hvad der er nødvendigt for en sådan beskyttelse, jf. herved også Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 11.

Lovforslaget (pkt. 6.2.2) indebærer, at der indføres en ordning med skærpede vilkår ved løsladelse på prøve af en dømt, der skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, hvor de pågældende personer tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, hvis den dømte selv har begået visse former for grovere kriminalitet og er idømt en længere fængselsstraf.

Som anført i pkt. 6.2.2 er formålet med den foreslåede ordning at forebygge, at personer, der er idømt fængselsstraf og løslades på prøve inden at have udstået hele straffen, falder tilbage til kriminalitet, herunder kriminalitet som planlægges og udføres i organiserede kriminelle miljøer. En effektiv indsats mod kriminalitet af den karakter, som har udspillet sig, kræver, at det i videst muligt omfang søges modvirket, at indsatte med tilknytning til en gruppe i forbindelse med prøveløsladelse søger tilbage til den pågældende gruppe. Risikoen for, at en person begår ny kriminalitet efter afsoning (recidiverer), hænger således sammen med det miljø, som den pågældende færdes i.

Hertil kommer, at politiets, anklagemyndighedens og kriminalforsorgens løbende – og gennem årene øgede – indsats mod personer med tilknytning

til grupper, hvor de pågældende personer tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, herunder navnlig rocker- og bandegrupper, ikke har kunnet stoppe den kriminalitet, der udspringer af de organiserede kriminelle miljøer.

De skærpede vilkår, som vil blive fastsat efter den foreslåede ordning, vil alene gælde i prøvetiden. De vil således ikke kunne udstrækkes til efter prøvetidens udløb. Vilkårene vil desuden ikke være til hinder for, at den pågældende i prøvetiden mødes med personer, der ikke har tilknytning til den pågældende gruppe af personer.

At den dømte i prøvetiden ikke må opholde sig sammen med eller på anden måde have kontakt med andre personer med tilknytning til den pågældende gruppe, indebærer, at den pågældende ikke må pleje omgang med eller være i selskab med andre fra samme gruppe. Det betyder bl.a., at den pågældende ikke må deltage i fester, sammenkomster, arrangementer eller lignende begivenheder, hvor andre fra samme gruppe deltager. Vilkårene vil dog ikke være til hinder for deltagelse i større arrangementer, eksempelvis koncerter, sportsbegivenheder eller lignende, med en vis bredere offentlig deltagelse, selv om andre medlemmer fra samme gruppe også måtte vise sig at være blandt publikum, så længe den pågældende ikke på nogen måde opsøger eller mødes med de andre medlemmer.

Vilkårene vil endvidere ikke omfatte den pågældendes nærstående, således som disse er defineret i lovforslaget.

En person, der er prøveløsladt på de nævnte vilkår, vil kunne opholde sig sammen med eller på anden måde have kontakt med andre personer med tilknytning til den pågældende gruppe, hvis opholdet eller kontakten har et anerkendelsesværdigt formål. Hermed sigtes til forsamlingsvirksomhed med et politisk eller andet meningsbefordrende øjemed.

Vilkårene vil alene gælde for den prøveløsladte og vil således ikke forhindre andre personer, som tilhører den pågældende gruppe, i at mødes.

Ordningen er således begrundet i væsentlige samfundsmæssige interesser og går ikke videre end nødvendigt for at opnå det tilsigtede formål.

Det er derfor Justitsministeriets opfattelse, at den foreslåede ordning med fastsættelse af skærpede vilkår i de omhandlede prøveløsladelsessager ikke er i strid med grundlovens § 79.

6.3.2. Den foreslåede ordning med fastsættelse af skærpede vilkår i de omhandlede prøveløsladelsessager vil efter omstændighederne kunne indebære et indgreb i de rettigheder, der er reguleret i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Der er navnlig tale om konventionens artikel 8 om retten til privatliv og artikel 11 om forsamlingsfriheden samt artikel 2 i 4. Tillægsprotokol om retten til at færdes frit og til frit at vælge opholdssted.

I tilfælde, hvor en medlemsstats lovgivning indrømmer myndighederne helt eller delvis skønsmæssige beføjelser, foretager Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol som udgangspunkt ikke en abstrakt prøvelse af, om lovgivningen er i overensstemmelse med konventionen. Det afgørende er, hvordan beføjelserne anvendes i praksis.

Artikel 11 beskytter forsamlinger, hvor deltagerne i forsamlingen har et fælles formål, som forudsætter eller nødvendiggør en kollektiv manifestation. Formålet behøver ikke at være fastsat på forhånd, og spontane forsamlinger er derfor også beskyttet efter bestemmelsen. Adgangen til at forsamles er efter artikel 11 beskyttet, uanset om formålet er politisk, religiøst, åndeligt, kulturelt eller socialt. Menneskerettighedsdomstolen har således udtalt, at den er rede til at anerkende, at anvendelsesområdet for artikel 11 kan udstrækkes til også at beskytte forsamlinger med i det væsentlige sociale formål, selv om bestemmelsens primære formål er at beskytte retten til fredelige demonstrationer og deltagelse i den demokratiske proces, jf. herved Menneskerettighedsdomstolens afgørelse i *Countryside Alliance m.fl. mod UK*, dom af 24. november 2009.

Artikel 8 om retten til respekt for privatliv er ikke begrænset til en indre sfære, men omfatter også i et vist omfang retten til at etablere og udvikle relationer til andre mennesker, jf. bl.a. Menneskerettighedsdomstolens afgørelse i *Niemitz mod Tyskland*, dom af 16. december 1992.

Efter Menneskerettighedsdomstolens praksis vedrørende artikel 2 i 4. Tillægsprotokol om retten til at færdes frit og til frit at vælge opholdssted omfatter denne bestemmelse også en myndigheds påbud til en person om ikke at måtte opholde sig på et bestemt sted, jf. f.eks. *Oliviera mod Nederlandene*, dom af 4. juni 2002. Det må på den baggrund antages, at et vilkår om, at en person ikke må opholde sig sammen med eller på anden måde have kontakt med andre personer med tilknytning til den pågældende gruppe, efter omstændighederne vil være omfattet af artikel 2 i 4. Tillægsprotokol, f.eks. hvis den nævnte gruppe i almindelighed mødes et bestemt sted.

Beskyttelsen efter disse bestemmelser er imidlertid ikke absolut. Der kan gøres indgreb i de nævnte rettigheder, hvis indgrebet er foreskrevet ved lov og er nødvendigt i et demokratisk samfund (dvs. opfylder kravet om proportionalitet) til varetagelse af nærmere bestemte anerkendelsesværdige formål, herunder den offentlige tryghed og forebyggelse af forbrydelser, jf. artikel 8, stk. 2, 11, stk. 2, og artikel 2, stk. 3, i 4. Tillægsprotokol.

Den foreslåede ordning med fastsættelse af skærpede vilkår i de omhandlede prøveløsladelsessager indføres i straffeloven, og som anført i lovforslagets almindelige bemærkninger (pkt. 6.2.2) er formålet med ordningen at forebygge, at personer, der er idømt fængselsstraf og løslades på prøve inden at have udstået hele straffen, falder tilbage til kriminalitet, herunder kriminalitet som planlægges og udføres i organiserede miljøer. Den foreslåede ordning opfylder endvidere efter Justitsministeriets opfattelse kravet om proportionalitet. Der kan i den forbindelse i det hele henvises til det ovenfor under pkt. 6.2.2.6.1 anførte om forslagets forhold til grundlovens § 79.

På den baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at den foreslåede ordning ikke er i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

7. Varetægtsfængsling efter dom

7.1. Gældende ret

7.1.1. Retsplejeloven indeholder i kapitel 70 regler om varetægtsfængsling. De almindelige materielle betingelser for varetægtsfængsling findes i retsplejelovens § 762 (bortset fra prøveløsladte m.fl., jf. retsplejelovens § 763).

Bestemmelse om varetægtsfængsling har kun virkning efter sagens afgørelse i retten, hvis retten efter afgørelsen særskilt bestemmer, at tiltalte under en eventuel appel, eller indtil fuldbyrdelse kan iværksættes, skal varetægtsfængsles eller forblive varetægtsfængslet, jf. retsplejelovens § 769, stk. 1. Betingelserne for varetægtsfængsling efter sagens afgørelse er som udgangspunkt de samme som før sagens afgørelse, medmindre tiltalte samtykker i at forblive varetægtsfængslet. Samtykker tiltalte, er dette i sig selv tilstrækkeligt til fortsat varetægtsfængsling.

Udover de anførte almindelige regler om varetægtsfængsling indeholder retsplejelovens § 769, stk. 2, en særlig regel om adgang til varetægtsfængsling *efter* fældende dom på grundlag af retshåndhævelsessenssyn, når der foregår et gensidigt opgør mellem grupper af personer, hvor der flere gange er anvendt skydevåben mv., og når den dømte har tilknytning til en af disse grupper.

Retsplejelovens § 769, stk. 2, blev indsat ved lov nr. 501 af 12. juni 2009 som led i en styrket indsats for at få sat en stopper for voldelige bandekonflikter med brug af skydevåben på åben gade mv., jf. pkt. 5.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag L 211 fremsat den 29. april 2009, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8075. Det fremgår af bestemmelsens forarbejder, at der i bestemmelsen ligger, at der med henblik på at fastholde en fornøden fasthed og konsekvens i retshåndhævelsen er behov for at varetægtsfængsle personer, som har aktiv tilknytning til grupper, der deltager i aktuelle væbnede konflikter af den omtalte ekstraordinære karakter, idet det vil kunne virke krænkende, at den pågældende er på fri fod, når der ved en fældende dom foreligger særlig bestyrket mistanke om, at den pågældende har begået kriminalitet af en sådan grovhed, som har kunnet medføre en ubetinget straf på mere end 30 dages fængsel, jf. pkt. 5.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag L 211, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8075.

Det fremgår endvidere af bestemmelsens forarbejder, at den er indsat som led i en række initiativer, der tager sigte på at varetægtsfængsle rocker- og bandemedlemmer mv., hvis der er grundlag for det, eller indsætte dem til afsoning hurtigst muligt efter endelig dom. Der henvises i den forbindelse til omfanget og karakteren af den kriminalitet, der udspringer af rocker- og bandemiljøet samt hensynet til retshåndhævelsen og hensynet til politiets virke for at forebygge strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, jf. pkt. 5.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslag L 211, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8075.

Det fremgår af § 769, stk. 2, at en tiltalt, der er idømt ubetinget fængsel i mere end 30 dage for en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, kan varetægtsfængsles, når hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at den tiltalte ikke er på fri fod under hensyntagen til, at der foregår et gensidigt opgør mellem grupper af personer, hvor der flere gange som led i opgøret enten er anvendt skydevåben, eller anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at

forvolde betydelig skade, eller begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180, og den tiltalte har tilknytning til en af disse grupper.

Det er således en betingelse for at anvende § 769, stk. 2, at den tiltalte er idømt ubetinget fængsel i mere end 30 dage for en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale. Strafferammen for den pådømte forbrydelse har derimod ikke betydning. Det er i øvrigt ikke en betingelse, at det pådømte forhold har baggrund i det gensidige voldelige opgør med brug af skydevåben mv.

Det er ifølge § 769, stk. 2, endvidere en betingelse for varetægtsfængsling, at hensynet til retshåndhævelsen efter en konkret vurdering skønnes at kræve, at den pågældende ikke er på fri fod efter den fældende dom.

Hensynet til retshåndhævelsen skal vurderes under hensyntagen til den pågældendes tilknytning til en gruppe af personer, som deltager i et verserende gensidigt opgør, hvor der flere gange er anvendt skydevåben mv.

Betingelsen »*tilknytning til*«, jf. § 769, stk. 2, nr. 2, indebærer ikke, at der skal lægges vægt på formelt medlemskab eller lignende, men at den pågældende tager aktivt del i gruppens virke, jf. pkt. 5.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag L 211, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8078.

Betingelsen i § 769, stk. 2, nr. 1, om at »*der foregår et gensidigt opgør mellem grupper af personer, hvor der flere gange som led i opgøret er anvendt skydevåben eller anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180*«, er udformet i overensstemmelse med den gældende bestemmelse i straffelovens § 81 a, der ligeledes blev indsat ved lov nr. 501 af 12. juni 2009, jf. Folketingstidende 2008-2009, Tillæg A, side 8077.

De anvendte begreber, herunder »*gensidigt*«, »*opgør*« og »*grupper af personer*« skal således forstås på samme måde, som i straffelovens § 81 a. Der henvises nærmere om disse begreber til pkt. 2.1.

7.2. Lovforslagets udformning

Som det fremgår af pkt. 7.1, er retsplejelovens § 769, stk. 2, på visse punkter udformet i overensstemmelse med den gældende bestemmelse i straffe-

lovens § 81 a. Som det endvidere fremgår af pkt. 2.1 ovenfor, foreslås straffelovens § 81 a udvidet, så den kan finde anvendelse dels i en tidligere fase af en konflikt, dels uafhængigt af, om konflikten på gerningstidspunktet (fortsat) må anses for at være verserende. Justitsministeriet har derfor overvejet, om retsplejelovens § 769, stk. 2, bør ændres på tilsvarende vis.

Der er imidlertid ikke tilstrækkeligt sammenfald mellem på den ene side de hensyn, der ligger bag forslaget om at ændre straffelovens § 81 a og det heraf følgende udvidede anvendelsesområde og på den anden side de hensyn og det anvendelsesområde, der efter Justitsministeriets opfattelse også fremover bør gælde for den særlige varetægtsfængslingsbestemmelse i § 769, stk. 2.

Et sådant sammenfald foreligger imidlertid efter Justitsministeriets opfattelse i forhold til forslaget beskrevet under pkt. 6.2.1.1 om at begrænse adgangen til udgang og prøveløsladelse for indsatte, der skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, der på tidspunktet for udgang eller prøveløsladelse er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, når der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben mv.

Forslaget herom hviler på den opfattelse, at tilladelse til udgang eller prøveløsladelse vil kunne bidrage til, at en verserende voldelig konflikt fortsættes og eventuelt optrappes med deraf følgende øget utryghed og fare for det almindelige samfundsliv i øvrigt.

De foreslåede regler om afskæring af prøveløsladelse og udgang er således i vidt omfang båret af de samme hensyn som den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 769, stk. 2. Efter Justitsministeriets opfattelse fører de hensyn, der ligger bag de foreslåede regler om afskæring af prøveløsladelse og udgang, til, at retsplejelovens § 769, stk. 2, bør ændres, således at den både sprogligt og indholdsmæssigt bringes i overensstemmelse med de foreslåede regler om afskæring af prøveløsladelse og udgang under verserende voldelige konflikter.

Det foreslås på denne baggrund, at retsplejelovens § 769, stk. 2, ændres således, at en tiltalt, der er idømt ubetinget fængsel i mere end 30 dage for en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, kan varetægtsfængsles, når hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at den tiltalte ikke er på fri fod, under hensyntagen til, at den tiltalte har tilknytning til en

gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og at der inden for den gruppe, som den dømte har tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse i § 769, stk. 2, fortsat være en betingelse for varetægtsfængsling, at den tiltalte er idømt ubetinget fængsel i mere end 30 dage for en lovovertrædelse, *og* at hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at den tiltalte ikke er på fri fod.

Hensynet til retshåndhævelsen vil imidlertid fremover skulle vurderes under hensyntagen til de samme omstændigheder, som fremgår af de foreslåede bestemmelser i straffelovens § 38, stk. 5, og 41, stk. 3, og straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 3, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2 og 8 og § 5, nr. 2.

Det vil således ikke længere være et krav for at anvende bestemmelsen, at der mellem grupper af personer foregår en konflikt af betydelig intensitet, der igennem en vis periode har givet sig udslag i angreb fra begge grupper side (*»gensidigt opgør«*), og hvor der *mindst to gange* er anvendt skydevåben mv.

Hensynet til retshåndhævelsen vil derimod fremover skulle vurderes under hensyntagen til, at den tiltalte har *tilknytning* til en *gruppe af personer*, som er *aktivt involveret* i en *verserende voldelig konflikt* med en anden gruppe af personer, og at der inden for den gruppe, som den dømte har tilknytning til, som led i konflikten blot én gang *er anvendt skydevåben* eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Som det fremgår af pkt. 7.1 ovenfor, skal begrebet *»tilknytning«* i den gældende retsplejelovs § 769, stk. 2, forstås således, at den pågældende tager aktiv del i gruppens virke. Med den foreslåede ændring vil dette ikke længere være et krav, idet begrebet fremover vil skulle forstås i overensstemmelse med det tilsvarende begreb i de foreslåede bestemmelser i straffelovens § 38, stk. 5, og 41, stk. 3, og straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 3, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2 og 8 og § 5, nr. 2. Dette indebærer, at *»tilknytning«* omfatter personer med en stærk tilknytning til den pågæl-

dende gruppe som sådan. Det må dog antages, at dette i praksis vil omfatte personer, der tager aktivt del i gruppens virke.

For så vidt angår den nærmere forståelse af de øvrige begreber i bestemmelsen, herunder »*gruppe af personer*«, »*aktivt involveret*«, »*verserende voldelig konflikt*« og »*anvendt skydevåben mv.*«, henvises der ligeledes til pkt. 6.2.1.1.

Som efter gældende ret vil den foreslåede bestemmelse ikke have selvstændig betydning i tilfælde, hvor en eller flere af de øvrige fængslingsgrunde i retsplejelovens § 762, stk. 1 og 2, jf. § 769, kan anvendes. Det indebærer navnlig, at bestemmelsen ikke har betydning i tilfælde, hvor fængsling kan ske på grund af gentagelsesfare, jf. § 762, stk. 1, nr. 2, hvor der er idømt en så langvarig fængselsstraf, at den pågældende kan fængsles under hensyn til grovheden af den begåede kriminalitet, jf. § 762, stk. 2, nr. 1, eller hvor der foreligger et af de særlige tilfælde, som er omfattet af § 762, stk. 2, nr. 2.

Som det fremgår ovenfor, indebærer den foreslåede ændring af § 769, stk. 2, at bestemmelsens anvendelsesområde udvides. Det forudsættes dog fortsat, at den foreslåede bestemmelse alene påberåbes i klare tilfælde. Det vil med den foreslåede bestemmelse sige i tilfælde, hvor det skønnes, at der utvivlsomt foregår en verserende voldelig konflikt som nævnt i bestemmelsen, og hvor der skønnes ikke at være tvivl om, at den tiltalte har en tilknytning til en gruppe, som er aktivt involveret i denne konflikt.

Som hidtil vil politiet og anklagemyndigheder tilrettelægge hensigtsmæssige arbejdsgange med henblik på anvendelsen af den foreslåede bestemmelse, men det kan heller ikke fremover forventes, at der vil blive taget omfattende skridt til at efterforske f.eks. ethvert muligt rocker- og bandetilhørsforhold mv. i forbindelse med alle straffesager, hvor der kan forventes idømt en ubetinget fængselsstraf af mere end 30 dage. Det er bl.a. forudsat, at reglen alene vil blive påberåbt på grundlag af foreliggende viden og bevismateriale mv., der vil kunne fremlægges i retten.

Er den dømte varetægtsfængslet efter dommen i medfør af den foreslåede bestemmelse, følger det af retsplejelovens § 999, stk. 2 (som ikke foreslås ændret), at straffedommen skal fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 3 (forslag til retsplejelovens § 769, stk. 2), og bemærkningerne hertil.

8. Hurtigere gennemførelse af indenretlig afhøring

8.1. Gældende ret

Det følger af retsplejelovens § 747, stk. 2, at der efter anmodning afholdes retsmøde (inden hovedforhandlingen), når det er påkrævet for at sikre bevis, som det ellers må befrygtes vil gå tabt (nr. 1), ikke uden væsentlig ulempe eller forsinkelse vil kunne føres for den dømmende ret (nr. 2) eller må antages at være af betydning for efterforskningen eller af hensyn til en offentlig interesse (nr. 3).

Bestemmelsen i § 747, stk. 2, kan bl.a. anvendes, hvis der er risiko for, at det vil være faktisk umuligt at opnå en vidneforklaring senere under hovedforhandlingen, f.eks. fordi et vidne ligger for døden. Bestemmelsen kan også anvendes, hvor vidnet nok vil kunne afhøres senere, men hvor der er mulighed for, at den pågældende ikke vil være i stand til – eller ønske – at afgive en troværdig forklaring under hovedforhandlingen, f.eks. fordi vidnet kan tænkes at blive udsat for trusler.

Efter § 747, stk. 3, kan retsmøde med henblik på at sikre bevis endvidere afholdes efter anmodning, hvis sigtede er varetægtsfængslet, herunder i isolation, sikringen af bevis vil kunne få betydning for spørgsmålet om varetægtsfængslingens eller isolationens ophævelse og væsentlige praktiske hensyn ikke taler imod.

Retsplejelovens § 747, stk. 2-3, indebærer en fravigelse af det almindelige bevisumiddelbarhedsprincip, hvorefter beviser føres umiddelbart for den dømmende ret, og dette sker under hovedforhandlingen.

Hvis retten imødekommer en anmodning efter § 747, *stk. 3*, skal retsmødet ifølge § 747, stk. 4, afholdes snarest og så vidt muligt inden for 2 uger fra rettens modtagelse af anmodningen. Der gælder ikke en tilsvarende fristregel i en situation, hvor retten imødekommer en anmodning efter § 747, *stk. 2*. Fristreglen i stk. 4 finder således i dag kun anvendelse i sager, hvor sikringen af bevis iværksættes med henblik på at muliggøre ophævelse af en iværksat varetægtsfængsling eller isolation.

Der skal så vidt muligt beskikkes en forsvarer for sigtede, når der foretages en indenretlig afhøring af et vidne under efterforskningen, jf. retsplejelovens § 731, stk. 1, litra b. Forsvareren skal have lejlighed til at overvære afhøringen, medmindre retsmødet ikke kan udsættes, indtil forsvareren kan komme til stede, jf. retsplejelovens § 748, stk. 2.

Højesteret har i en afgørelse, der er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen fra 2005, side 1004, udtalt, at retten ikke blot skal underrette forsvareren om retsmødet, men skal udfolde betydelige bestræbelser med henblik på at sikre, at forsvareren kan være til stede med mulighed for at stille spørgsmål, hvis forsvareren ønsker det.

Det væsentligste indhold af den afgivne forklaring optages som udgangspunkt i retsbogen, jf. retsplejelovens § 710. Rettens formand kan dog bestemme, at der i stedet eller tillige sker lyd- og eventuelt billedoptagelse af forklaringen, jf. retsplejelovens § 711, stk. 3 og 4, og § 712.

Udgangspunktet er, at vidnet skal afhøres på ny under hovedforhandlingen. Under hovedforhandlingen kan forklaringen imidlertid i visse tilfælde dokumenteres (dvs. oplæses henholdsvis afspilles, hvis den er lyd- og eventuelt billedoptaget), jf. retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 3. Det gælder f.eks., når vidnet nægter at afgive forklaring på ny, eller når vidnets forklaring under hovedforhandlingen afviger fra den tidligere forklaring.

8.2. Lovforslagets udformning

Rigsadvokaten har over for Justitsministeriet tilkendegivet, at det i nogle sager er af afgørende betydning for at opnå formålet med bestemmelsen i retsplejelovens § 747, stk. 2, at den indenretlige afhøring finder sted hurtigt.

Bl.a. i sager om organiseret kriminalitet, herunder sager med tilknytning til rocker- og bandemiljøet, forekommer det, at vidner, herunder forurettede, udsættes for vold, trusler eller anden pressio, som får dem til at ændre forklaring eller nægte at afgive forklaring. Risikoen for sådan pressio og for, at vidner som følge af pressioen ændrer forklaring eller nægte at afgive forklaring, øges, jo længere tid der går fra gerningstidspunktet til hovedforhandlingen.

Endvidere er det i sager, hvor forurettede eller vidner ikke har lovligt ophold i Danmark, f.eks. i sager om overtrædelse af straffelovens § 125 a om

menneskesmugling eller straffelovens § 262 a om menneskehandel, af afgørende betydning for bevisførelsen under den senere straffesag, at forurettede eller vidner afhøres indenretligt, inden de udrejser af Danmark.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at retsplejelovens § 747, stk. 4, bør ændres, således at fristreglen i retsplejelovens § 747, stk. 4, fremover også vil gælde for anmodninger om anticiperet bevisførelse efter retsplejelovens § 747, stk. 2, som indeholder en begæring om anvendelse af stk. 4.

Den foreslåede ændring vil medføre, at retsmøder med henblik på at sikre bevis efter reglen i retsplejelovens § 747, stk. 2, fremover skal afholdes snarest og så vidt muligt inden for 2 uger fra rettens modtagelse af anmodningen, hvis der i anmodningen om afholdelse af retsmøde i medfør af § 747, stk. 2, er fremsat begæring om anvendelse af § 747, stk. 4.

I sager, hvor betingelserne for at afholde retsmøde efter retsplejelovens § 747, stk. 2, er til stede, vil der ofte være behov for en hurtig bevissikring, og det forventes på den baggrund, at anklagemyndigheden formentlig i vidt omfang vil benytte sig af muligheden for at fremsætte begæring om anvendelse af § 747, stk. 4.

Det vil fortsat være op til retten at vurdere, om betingelserne for at afholde retsmøde efter retsplejelovens § 747, stk. 2, er opfyldt. Den foreslåede ændring har således kun betydning, når en anmodning om at sikre bevis imødekommes af retten.

Som beskrevet ovenfor under pkt. 8.1 skal forsvareren som udgangspunkt have lejlighed til at overvære afhøringen, og der skal fra rettens side udfoldes betydelige bestræbelser for at sikre, at forsvareren har mulighed herfor. Det følger heraf, at retten om nødvendigt – dvs. afhængig af, i hvilket omfang forsvareren er lovligt forhindret – må udvise meget betydelig fleksibilitet med hensyn til placeringen af tidspunktet for retsmødet inden for 2 ugers-fristen.

Retten bør endvidere – hvis forsvareren er lovligt forhindret i at møde på samtlige mulige tidspunkter inden for 2 ugers-fristen – som udgangspunkt, hvis forsvareren anmoder herom, tillade forsvareren at give møde ved en anden advokat, jf. retsplejelovens § 136, stk. 1. I denne situation må princippet om, at en beskikket forsvarer som udgangspunkt skal møde personligt, således om nødvendigt vige for hensynet til, at afhøringen gennemføres hurtigt med mulighed for, at forsvareren er repræsenteret i retsmødet.

Derimod bør 2 ugers-fristen for afholdelse af retsmøde som udgangspunkt ikke overskrides, alene fordi forsvareren er lovligt forhindret i at møde på samtlige mulige tidspunkter inden for 2 ugers-fristen og ikke ønsker – eller ikke har mulighed for – i givet fald at lade sig repræsentere i retsmødet af en anden advokat. Hvis forsvareren har mulighed for at være til stede, hvis retsmødet holdes kort tid efter udløbet af 2 ugers-fristen, bør retten dog efter omstændighederne – afhængig af, hvor hastende det er at få gennemført afhøringen hurtigt – kunne overskride 2 ugers-fristen alene af hensyn til at give forsvareren mulighed for at være til stede.

Det bemærkes i den forbindelse også, at retten i medfør af retsplejelovens § 733, stk. 2, og § 736, stk. 2, kan nægte at beskikke (eller nægte opretholdelsen af beskikkelsen af) en forsvarer, hvis forsvarerens medvirken ud fra retsplejemæssige hensyn til sagens behørig fremme ikke kan anses for forsvarlig mv. Det er efter Justitsministeriets opfattelse muligt for retten med hjemmel i disse bestemmelser efter omstændighederne at afvise at beskikke en bestemt forsvarer, hvis det på forhånd står klart, at den pågældende forsvarer ikke vil kunne deltage i et retsmøde efter retsplejelovens § 747, stk. 2. På samme måde vil retten efter omstændighederne have mulighed for at nægte at opretholde en beskikkelse af en forsvarer i tilfælde, hvor det på grund af forsvarerens forhold ikke vil være muligt at afholde retsmødet inden for 2 ugers-fristen.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 2 (forslag til retsplejelovens § 747, stk. 4), og bemærkningerne hertil.

9. Udvidet adgang til at videregive oplysninger som led i kriminalitetsforebyggende indsatser

9.1. Gældende ret

9.1.1. Kriminalitetsforebyggende arbejde

9.1.1.1. Retsplejelovens §§ 114 og 115

9.1.1.1.1. Efter retsplejelovens § 114, stk. 1, skal politidirektøren virke for at etablere et kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet, kriminalforsorgen og hver kommune i politikredsen, herunder med inddragelse af skoler og sociale myndigheder (SSP-samarbejdet).

SSP-samarbejdet med deltagelse af skole, socialforvaltning og politi organiserer den væsentligste del af den lokale kriminalitetsforebyggende indsats over for børn og unge under 18 år. Målet med SSP-samarbejdet er at afklare, hvilke forebyggelsesmuligheder der findes lokalt, og koordinere indsatsen mellem de relevante lokale myndigheder og institutioner. Samarbejdspartnere kan ud over skole, socialvæsen og politi være kriminalforsorgen, institutioner, boligområder, fritidsområder og det kulturelle område. Inden for rammerne af SSP-samarbejdet tages der initiativ til projekter og specielle indsatser, som kan forhindre, at børn og unge udvikler en uhensigtsmæssig adfærd, der kan lede til kriminalitet.

Ud over det traditionelle SSP-samarbejde findes der også i nogle lokalområder et formaliseret SSP+, der organiserer den lokale kriminalitetsforebyggende indsats i forhold til personer over 18 år. Der er ikke som ved det traditionelle SSP-samarbejde faste rammer herfor, og derfor kan SSP+ variere i omfang og karakter fra lokalområde til lokalområde.

I arbejdet med de unge over 18 år tegner der sig imidlertid i kommunerne et billede af to hovedspor.

Det ene spor handler om de unge, som er eller har været involveret i gentagen alvorlig kriminalitet, samt de unge, der er eller har været involveret i personfarlig kriminalitet. Inden for dette spor findes bl.a. de grupperelaterede indsatser, herunder f.eks. exit-programmer for de unge, der selv ønsker at komme ud af et rocker- eller bandemiljø.

I relation til denne gruppe af unge er det tværfaglige samarbejde mellem SSP, herunder lokalpolitiet, og blandt andre jobcentret, kriminalforsorgen og boligforeningerne vigtigt. Dette gælder f.eks. i forhold til de unge, der skal udsluses fra fængsel. Det handler om at knytte den unge til en uddannelse eller et jobtilbud, introducere den unge til nye, ikke-kriminelle netværk og i det hele taget samarbejde med den unge om at få etableret et fodfæste i forhold til uddannelsessystemet eller arbejdsmarkedet.

Henvendelsen til SSP+ kan enten komme fra den unge selv, fra kommunale fagpersoner, der kender den unge, f.eks. de opsøgende SSP-medarbejdere på gadeplan, eller fra eksterne samarbejdspartnere.

Det andet spor handler om at etablere et kriminalitetsforebyggende netværk i relation til ungdomsuddannelserne. Udgangspunktet for dette arbejde er at tage hånd om f.eks. misbrugsproblemer og risikoen for frafald.

I den sammenhæng kan det være væsentligt at give de voksne, der i det daglige er tæt på de unge, en introduktion til de vigtigste forhold, der bør være opmærksomhed på, f.eks. igennem kurser eller temadage. Det er ligeledes vigtigt at inddrage ungdomsuddannelserne i et mere formaliseret netværk.

SSP+ indsatserne omfatter typisk unge mellem 18 og 25 år.

9.1.1.1.2. Efter retsplejelovens § 115, stk. 1, kan politiet videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen bl.a. må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet).

Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 115 (jf. pkt. 3.6 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 150 af 17. januar 1990, jf. Folketingstidende 1989-1990, Tillæg A, spalte 3853), at bestemmelsen tillige kan anvendes på andre former for kriminalitetsforebyggende samarbejde end SSP-samarbejdet, f.eks. udveksling af oplysninger med henblik på at forebygge hustruvold, børnemishandling mv. Bestemmelsen kan derfor også anvendes i forhold til det ovenfor nævnte SSP+-samarbejde.

Efter § 115, stk. 2, kan en myndighed i samme omfang som nævnt i stk. 1, videregive oplysninger om enkeltpersoner til politiet og andre myndigheder, der indgår i SSP-samarbejdet.

Det følger desuden af § 115, stk. 3, at der i samme omfang som nævnt i stk. 1 og 2, kan udveksles oplysninger mellem myndigheder og selvejende institutioner, der løser opgaver for det offentlige inden for social- og undervisningsområdet eller social- og behandlingspsykiatrien, hvis de nævnte institutioner inddrages i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1.

Efter retsplejelovens § 115, stk. 4, er de myndigheder og institutioner, der indgår i SSP-samarbejdet, ikke forpligtet til at videregive oplysninger efter stk. 1-3.

9.1.1.2. Sager mod unge mellem 15 og 18 år

Forældrene spiller en afgørende rolle og har det primære ansvar for deres barns udvikling. Det er derfor et naturligt led i udøvelse af forældremyndigheden, at forældremyndighedsindehaveren underrettes, hvis børn eller

unge frygtes at være på vej ud i kriminalitet. Familien som helhed vil typisk spille en mindre væsentlig rolle i forhold til et barns udvikling, men ofte vil også den øvrige familie have mulighed for at påvirke et barns udvikling.

Rigsadvokaten har ved meddelelse nr. 4/2007, (senest rettet december 2012), udstedt nærmere forskrifter for politiet og anklagemyndighedens behandling af sager om unge lovovertrædere (børn under 15 år og unge mellem 15 og 18 år).

Af meddelelsen fremgår, at den unges forældre (forældremyndighedens indehaver) snarest muligt underrettes, hvis den unge anholdes eller skal afhøres. Hvis den unge er anbragt uden for hjemmet, underrettes den unges opholdssted. Underretning kan undtagesvis udsættes, i det omfang efterforskningen nødvendiggør dette.

Ved afhøring af den unge afgør politiet, om den unges forældre kan være til stede under afhøringen.

Politiet bør kun nægte forældrene at overvære afhøringen, såfremt det er nødvendigt af hensyn til efterforskningen.

I andre sager – dvs. hvor den unge ikke anholdes, og der ikke gennemføres en egentlig afhøring – underrettes den unges forældre snarest muligt, og senest når efterforskningen er afsluttet, f.eks. samtidig med udsendelse af et bødeforelæg.

Underretning kan undlades, hvis kriminaliteten er af helt bagatelagtig karakter, eksempelvis ved mindre overtrædelser af færdselsloven og ordensbekendtgørelsen, og det skønnes, at det vil være tilstrækkeligt, at forholdet påtales mundtligt over for den unge. Hvis der findes grundlag for at meddele en advarsel eller pålægge en bøde, kan underretning ikke undlades.

Underretning kan aldrig undlades ved overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer og våbenloven.

Der findes ikke tilsvarende regler eller retningslinjer om underretning af forældre, når unge over 18 år anholdes, skal afhøres eller i øvrigt er indblandet i kriminalitet.

9.1.2. Videregivelse af oplysninger

9.1.2.1. Forvaltningsloven

I forvaltningslovens § 27 er der fastsat nærmere regler om tavshedspligt for personer, der virker i den offentlige forvaltning.

Det fremgår således af § 27, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, når en oplysning ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som fortrolig, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser. I forvaltningslovens § 27, stk. 1, er opregnet en række hensyn, der efter en konkret vurdering kan føre til, at en oplysning er fortrolig og dermed undergivet tavshedspligt.

Efter forvaltningslovens § 27, stk. 1, nr. 6, kan hensynet til enkeltpersoners eller private selskabers eller foreningers interesse i at beskytte oplysninger om deres personlige eller interne, herunder økonomiske, forhold begrunde tavshedspligt. Oplysninger om strafbare forhold vil være omfattet af tavshedspligten.

Det fremgår af straffelovens § 152, stk. 1, at den som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, hvortil den pågældende i den forbindelse har fået kendskab, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

En oplysning er ifølge straffelovens § 152, stk. 3, fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

Det følger af straffelovens § 152 e, at bl.a. bestemmelsen i § 152 ikke omfatter tilfælde, hvor den pågældende er forpligtet til at videregive en fortrolig oplysning eller handler i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv.

9.1.2.2. Persondataloven

9.1.2.2.1. Det følger af persondatalovens § 2, stk. 1, at regler om behandling af personoplysninger i anden lovgivning, som giver den registrerede en bedre retsstilling, går forud for reglerne i persondataloven.

Bestemmelsen indebærer, at persondataloven finder anvendelse, hvis regler om behandling af personoplysninger i anden lovgivning giver den registrerede en dårligere retsstilling. Det fremgår imidlertid af forarbejderne til persondataloven (jf. Folketingstidende 1999-2000, Tillæg A, side 4057 (lovforslag nr. L 147)), at dette ikke gælder, hvis den dårligere retsstilling har været tilsigtet.

9.1.2.2.2. Der er i persondatalovens § 5 fastsat en række grundlæggende principper for behandling af personoplysninger, herunder at behandling af personoplysninger skal ske i overensstemmelse med god databehandlings-skik, jf. § 5, stk. 1.

Persondatalovens § 6, stk. 1, indeholder de generelle betingelser for, hvornår behandling, herunder videregivelse, af personoplysninger, må finde sted. Af bestemmelsen følger, at behandling af personoplysninger kun må finde sted, hvis en af de i nr. 1-7 angivne betingelser er opfyldt, herunder hvis den registrerede har givet sit samtykke, hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave i samfundets interesse, eller hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave, der henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige eller en tredjemand, til hvem oplysningerne videregives, har fået pålagt, eller hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til en berettiget interesse, og hensynet til den registrerede ikke overstiger denne interesse.

Videregivelse og anden behandling af oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold er reguleret i persondatalovens §§ 7 og 8. Bestemmelsen i § 7 omfatter oplysninger om racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssige tilhørsforhold samt helbredsmæssige og seksuelle forhold.

Efter persondatalovens § 7, stk. 1, må der ikke behandles oplysninger om de rent private forhold, der er opregnet i bestemmelsen. Efter § 7, stk. 2, finder bestemmelsen i stk. 1 dog bl.a. ikke anvendelse, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til en sådan behandling, jf. § 7, stk. 2, nr. 1. Bestemmelsen i § 7, stk. 1, finder endvidere ikke anvendelse, hvis behandlingen er nødvendig for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, jf. § 7, stk. 2, nr. 4. Dette kan bl.a. være tilfældet med hensyn til offentlige myndigheders behandling af oplysninger som led i myndighedsudøvelse.

For så vidt angår oplysninger om strafbare forhold, væsentlige sociale problemer og andre rent private forhold end dem, der er nævnt i persondatalovens § 7, fremgår det af lovens § 8, stk. 2, at sådanne oplysninger ikke må videregives af offentlig myndighed. Videregivelse kan dog bl.a. finde sted, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til videregivelsen (nr. 1), hvis videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrundes hemmeligholdelse, herunder hensynet til den oplysningen angår (nr. 2), eller hvis videregivelsen er nødvendig for udførelsen af en myndigheds virksomhed eller påkrævet for en afgørelse, som myndigheden skal træffe (nr. 3).

9.2. Lovforslagets udformning

9.2.1. Rigspolitiet har over for Justitsministeriet peget på, at det særligt i forhold til visse unge personer med en løsere tilknytning til kriminelle grupperinger, i nogle tilfælde vil kunne være hensigtsmæssigt at inddrage disse personers forældre eller eventuelle andre ressourcepersoner, som har en tæt relation til den unge, i forbindelse med en kriminalpræventiv indsats. Dette vil bl.a. kunne nødvendiggøre, at de pågældende modtager oplysninger om den unges kriminelle adfærd eller tilknytning til kriminelle grupperinger.

Det er politiets erfaring med unge lovovertrædere over 18 år, der befinder i randen af de kriminelle grupperinger, at de ofte stadig er under betydelig indflydelse af deres forældre og på mange måder stadig er afhængige af forældrene. Politiet oplever mange af disse unge som umodne med en manglende konsekvensforståelse og med et fortsat behov for en vis ”voksen-involvering”. Politiet oplever ofte, at de unge er bekymrede for den fordømmelse og konsekvens, som vil følge, hvis deres forældre får kendskab til deres kriminelle adfærd eller tilknytning til kriminelle grupperinger. De unge ønsker således ofte ikke, at forældrene har viden om deres kriminalitet eller tilknytning til kriminelle grupperinger, og de forsøger derfor at forhindre, at forældrene opnår et sådant kendskab.

Det er derfor politiets opfattelse, at det vil kunne være nyttigt i visse tilfælde at kunne oplyse forældrene eller eventuelle andre ressourcepersoner, som har en lignende tæt relation til den unge, om dennes kriminelle adfærd eller tilknytning til kriminelle grupperinger. Disse personer vil ofte stadig have en betydelig indflydelse på den unge – også selv om vedkommende

er fyldt 18 år – og vil derfor potentielt kunne påvirke den unges adfærd i en positiv retning.

Politiets oplevelse af de unge skal ses i sammenhæng med den problemstilling omkring den diffuse overgang fra ung til voksen, som knytter sig til myndighedsalderen. Ifølge SFI-rapporten ”Børn og Unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2010” er livsfasen ”ungdom” igennem de seneste årtier gradvist blevet udstrakt til at vare langt ind i 20’erne. Med en fikseret aldersgrænse ved det 18. år (myndighedsalderen) betragter samfundet på den ene side de unge som uafhængige, voksne og modne nok til at råde over egne sager og selv tage stilling til vigtige forhold vedrørende deres liv. På den anden side lever de fleste unge i årene umiddelbart efter myndighedsalderen i familier, hvor de bliver forsørget af deres forældre og ikke betragtes eller betragter sig selv som fuldgældige voksne med de rettigheder og pligter, der følger med. Af SFI-rapporten fremgår det således, at fire ud af fem 19-årige fortsat er hjemmeboende.

SFI-rapportens portrættering af ungdommen stemmer godt overens med politiets erfaringer og observationer, hvorefter de unge kriminelle ofte stadig bor hos forældrene i en periode efter det fyldte 18. år. Disse unge indgår derfor fortsat i en familierelation, hvor der i nogle tilfælde kan være en positiv indflydelse at hente hos enten forældrene eller andre ressourcepersoner, som har en lignende tæt relation til den unge. SFI-rapportens beskrivelse af ungdommen understøtter således politiets erfaringer med, at det i visse tilfælde kan være nyttigt at have mulighed for at informere forældrene mv. om den unges kriminelle adfærd eller tilknytning til kriminelle grupperinger og således inddrage dem som en del af en samlet kriminalpræventiv indsats.

I en rapport fra Justitsministeriets Forskningskontor ”Første led i fødekæden? En undersøgelse af børn og unge i kriminelle grupper” fra 2011 er der dokumenteret en tydelig sammenhæng mellem unges deltagelse i kriminelle grupper (af ikke organiseret art) og forældrenes manglende opsyn med dem, herunder forældrenes viden om, hvor deres børn er, hvad de laver, og hvem de er sammen med, når de ikke er hjemme. Rapporten vedrører unge under 18 år, men det samme gælder antagelig også unge over 18 år, der stadig bor hjemme hos forældrene. Det kan derfor være vigtigt, at man i højere grad søger at inddrage forældrene eller andre ressourcepersoner omkring den unge med henblik på at få dem til at være opmærksomme på den unges aktiviteter og til at være opmærksom på risikoen for, at vedkommende bliver involveret i en kriminel gruppering.

9.2.2. Det må antages, at politiet efter den gældende lovgivning, herunder persondataloven, i visse tilfælde vil kunne videregive oplysninger om f.eks. myndige enkeltpersoners kriminelle adfærd eller tilknytning til kriminelle grupperinger uden samtykke fra vedkommende person. Dette vil f.eks. være tilfældet efter persondataloven, bl.a. hvis videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, herunder hensynet til den oplysningen angår, jf. nærmere herom ovenfor under pkt. 9.1.2.2.

Herudover må videregivelse af oplysninger om myndige enkeltpersoners kriminelle adfærd eller tilknytning til kriminelle grupperinger efter de gældende regler i persondataloven antages i mange tilfælde alene at kunne ske med samtykke, jf. ovenfor under pkt. 9.1.2.2.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der bør indføres en udtrykkelig hjemmel til, at politiet kan videregive fortrolige oplysninger om myndige enkeltpersoner til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende, hvis videregivelsen af oplysningerne er nødvendig som led i en kriminalpræventiv indsats over for den pågældende person.

Det foreslås derfor, at der indføres en ny bestemmelse i retsplejeloven (§ 115 a), hvorefter politiet vil kunne videregive fortrolige oplysninger om myndige enkeltpersoner til forældre mv., hvis videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalpræventiv indsats over for personen. Efter lovforslaget vil videregivelse af oplysninger således fremover kunne ske uden samtykke fra den, som oplysningerne vedrører, forudsat at videregivelsen er nødvendig som led i en kriminalpræventiv indsats over for den pågældende.

Kerneområdet for bestemmelsen vil være enkeltpersoner i aldersgruppen 18-25 år, der også er målgruppen for SSP+-samarbejdet, som er beskrevet ovenfor, og som har en løsere tilknytning til kriminelle grupperinger. Bestemmelsen er dog ikke begrænset hertil, så længe videregivelse kan anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for en person.

Politiet vil efter den foreslåede bestemmelse kunne videregive fortrolige oplysninger om enkeltpersoner til vedkommendes forældre. Bestemmelsen vil imidlertid også gøre det muligt at videregive sådanne oplysninger til

andre, herunder familiemedlemmer, med lignende tætte relationer til pågældende. Det vil bero på en konkret vurdering, om f.eks. en onkel har en så tæt relation til en ung person, at den kan sammenlignes med relationen mellem en person og vedkommendes forældre. Det må imidlertid antages, at dette i praksis først og fremmest vil forekomme i forhold til andre familiemedlemmer. Det må således forventes, at der kun helt undtagelsesvist vil være den forudsatte tætte relation mellem en ung person og eksempelvis en klubmedarbejder, sportstræner eller underviser.

Adgangen til at videregive oplysninger omfatter fortrolige oplysninger om den pågældende. Dette kan f.eks. vedrøre den unges stofmisbrug eller væsentlige sociale problemer. Det vil også – og i praksis formentlig navnlig – omfatte oplysninger om strafbare forhold, herunder eksempelvis om den unges kriminelle adfærd eller tilknytning til kriminelle grupperinger.

Det vil efter lovforslaget være en betingelse, at videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalpræventiv indsats over for den, som oplysningerne angår. Politiet vil alene kunne videregive de oplysninger, som er nødvendige for, at forældre mv. kan opnå en sådan viden om kriminalitetens omfang og karakter, at de er i stand til at vurdere situationen og har mulighed for at påvirke den pågældendes adfærd. Politiet vil desuden i hvert enkelt tilfælde skulle vurdere, om det konkret er nødvendigt at videregive de pågældende oplysninger, for at forældre mv. er i stand til at udføre denne opgave, samt om der er grund til at antage, at netop den person, hvortil videregivelse sker, vil kunne påvirke den unge i en positiv retning og derved bidrage til at forhindre, at den unge udvikler eller fortsætter en kriminel adfærd, herunder udbygger sin tilknytning til en kriminel gruppering.

Det handler således om at inddrage personer, der – foruden den nødvendige tætte relation – vurderes at have den unges tillid, og som samtidig vurderes at have de nødvendige ressourcer til at kunne adfærds- og holdningspåvirke den unge, hvad enten det drejer sig om begyndende eller længerevarende kriminalitet eller tilknytning til en kriminel gruppering.

I forhold til forældre og andre familiemedlemmer skal det desuden vurderes, hvorvidt familien i sig selv i visse tilfælde vil kunne udgøre en risikofaktor for den unge. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis der er tale om en familie, som generelt har kriminalitetsproblemer. I sådanne tilfælde vil det i almindelighed ikke være hensigtsmæssigt at involvere familien.

Ligeledes bør det konkret overvejes, om der kan være forhold relateret til familiens kulturelle baggrund eller lignende, som vil kunne medføre, at myndighedernes involvering af de pågældende familiemedlemmer får et anderledes resultat end tiltænkt.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 1 (forslag til retsplejelovens § 115 a), og bemærkningerne hertil.

9.3. Forholdet til anden lovgivning

9.3.1. Forholdet til persondataloven

Justitsministeriet finder som anført ovenfor under pkt. 9.2.1, at der bør indføres en udtrykkelig hjemmel til, at politiet kan videregive fortrolige oplysninger om myndige enkeltpersoner til forældre mv., hvis videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalpræventiv indsats over for personen. Den foreslåede bestemmelse i § 115 a vil således skulle anvendes i stedet for bl.a. videregivelsesreglerne i persondataloven, jf. herom ovenfor under pkt. 9.1.2.2.

Ved vurderingen af, om der bør tilvejebringes en særlig lovgivning i det foreliggende tilfælde, har Justitsministeriet lagt vægt på, at det er politiets vurdering, at det i visse tilfælde vil kunne have en gavnlig effekt at inddrage forældrene eller andre ressourcepersoner med lignende tætte relationer til en ung person, der har en løsere tilknytning til en kriminel gruppering, i den kriminalpræventive indsats over for den pågældende, herunder ved at videregive oplysninger om personens involvering i eksempelvis rocker- eller banderelateret kriminalitet.

Den adgang til videregivelse af personoplysninger, der med lovforslaget lægges op til, vil være undergivet en række begrænsninger. Videregivelsen vil således alene kunne ske af hensyn til det nævnte formål, videregivelsen skal være nødvendig som led i en kriminalpræventiv indsats over for personen, og videregivelsen vil alene kunne ske til en forælder eller en anden, herunder et familiemedlem, der har lignende tætte relationer til den pågældende, når der er konkrete grunde til at antage, at netop den forælder mv. vil kunne påvirke den pågældende unge i en positiv retning.

På denne baggrund finder Justitsministeriet, at hensynet til beskyttelse af personoplysninger fortsat vil være tilstrækkeligt varetaget, og at der inden for dette snævert afgrænsede område bør indføres en særlig bestemmelse,

som giver adgang til videregivelse af personoplysninger fra politiet til forældre mv. som led i en kriminalpræventiv indsats over for den person, som oplysningerne vedrører.

Det bemærkes, at lovforslaget ikke indebærer en fravigelse af andre dele af persondatalovens regulering, herunder grundprincipperne vedrørende behandling af oplysninger i § 5, reglerne om de registreredes rettigheder og om den dataansvarliges anmeldelsespligt. Lovforslaget indebærer således alene en fravigelse af §§ 6-8, i det omfang disse er af relevans for politiets videregivelse og den efterfølgende behandling af oplysningerne.

9.3.2. Forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Det fremgår af artikel 8, stk. 1, at enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

Videregivelse af oplysninger om privatpersoners strafbare forhold (eller andre fortrolige forhold) indebærer et indgreb i de pågældende personers ret til respekt for privatliv efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, stk. 1. Udøvelsen af denne ret kan imidlertid underkastes begrænsninger, jf. artikel 8, stk. 2, hvis begrænsningerne er i overensstemmelse med loven og er nødvendige i et demokratisk samfund til varetagelse af visse nærmere i bestemmelsen angivne anerkendelsesværdige formål, herunder for at forebygge uro eller forbrydelser.

Som det fremgår af pkt. 9.2.1, vil politiet efter lovforslaget kunne videregive oplysninger om bl.a. myndige enkeltpersoners strafbare forhold med henblik på, at forældre mv. kan være medvirkende til at adfærdspåvirke en person, som har udvist en kriminell adfærd eller har en vis tilknytning til kriminelle grupperinger, i en positiv retning, sådan at den pågældende ikke udvikler eller fortsætter en kriminell adfærd.

Med gennemførelsen af den foreslåede bestemmelse vil videregivelse af oplysninger fra politiet have udtrykkelig hjemmel i den foreslåede bestemmelse. Det er endvidere Justitsministeriets opfattelse, at videregivelsen vil forfølge et legitimt formål omfattet af konventionens artikel 8, stk. 2 (forebyggelse af uro eller forbrydelse). Der henvises i den forbindelse til pkt. 9.2.1 om formålet med lovforslaget. Som det fremgår, er det politiets opfattelse, at det i visse tilfælde vil kunne have en gavnlig effekt at inddrage forældrene eller andre ressourcepersoner med en lignende tæt relation til en ung person, der har en løsere tilknytning til kriminelle gruppe-

ringer, i den kriminalpræventive indsats, herunder ved at videregive oplysninger om personens kriminelle adfærd eller tilknytning til kriminelle grupperinger.

Videregivelse af oplysninger fra politiet til forældre mv. vil efter bestemmelsen alene kunne ske, hvis det må anses for nødvendigt af hensyn til en kriminalpræventiv indsats. Justitsministeriet finder på den baggrund, at indgrebet (videregivelse af oplysninger efter den foreslåede regel) må anses for proportionalt i forhold til det forfulgte formål.

10. Skærpet kontrol med skydevåben mv.

10.1. Gældende ret

10.1.1. Anmeldelse af overdragelse af skydevåben og dele hertil

Det er forbudt uden tilladelse fra justitsministeren, eller den ministeren bemyndiger dertil, at erhverve skydevåben og dele hertil, jf. våbenlovens § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1-2.

Politiet er i vidt omfang bemyndiget til at give sådanne tilladelser, jf. § 2 i bekendtgørelse nr. 997 af 19. oktober 2009 om våben og ammunition m.v., som ændret senest ved bekendtgørelse nr. 690 af 27. juni 2012 (våbenbekendtgørelsen). Endvidere kan skytteforeninger med politiets godkendelse i visse tilfælde give foreningens medlemmer våbentilladelse i form af en våbenpåtegning på medlemsbeviset, jf. våbenbekendtgørelsens §§ 4-7, jf. våbenlovens § 2 a, stk. 5, og § 2 c, stk. 1. Endelig udgør jagttegn en våbentilladelse til visse skydevåben og dele hertil, jf. våbenlovens § 2 a, stk. 1 og 2. Jagttegn udstedes af Naturstyrelsen, jf. bekendtgørelse nr. 1094 af 9. september 2013 om jagttegn.

Det er forbudt at overdrage skydevåben og dele hertil, medmindre erhververen foreviser fornøden tilladelse, jagttegn eller medlemsbevis til en skytteforening med våbenpåtegning, jf. våbenlovens § 2, stk. 2, § 2 a, stk. 3, og § 2 c, stk. 3. Erhververen skal i den forbindelse godtgøre, at tilladelsen, jagttegnet eller våbenpåtegningen vedrører den pågældende ved personlig forevisning af original billedlegitimation, jf. våbenbekendtgørelsens § 17, stk. 1.

Ifølge våbenbekendtgørelsens § 40, 1. pkt., kan en våbentilladelse som udgangspunkt kun omfatte ét våben. En tilladelse til et enkelt skydevåben ud-

formes i praksis således, at våbnet er entydigt specificeret ved angivelse af våbnets unikke mærkning, herunder serienummeret. Det samme gælder en tilladelse til en del af et skydevåben, i det omfang den pågældende del er mærket. Kravene til mærkning af skydevåben og skydevåbendele fremgår af våbenlovens § 3 a og våbenbekendtgørelsens §§ 42 a - 43.

Der kan efter våbenbekendtgørelsens § 40, 2. pkt., dog gives tilladelse uden antalsmæssig begrænsning til visse typer af våben. For så vidt angår skydevåben og dele hertil drejer det sig om glatløbede haglgeværer med en pibelængde på mindst 55 cm, visse antikke skydevåben, paint- og hardballvåben, aftagelige magasiner, visse signalvåben og kombinerede gas- og signalvåben samt luft- og fjedervåben med større kaliber end 4,5 mm. I sådanne tilladelser uden antalsmæssig begrænsning er der i sagens natur ingen entydig specifikation af de pågældende våben.

Det følger endvidere af våbenlovens § 2 a, stk. 1, at indehavere af jagttegn og medlemmer af skytteforeninger, der har en våbenpåtegning til glatløbede haglgeværer på medlemsbeviset, kan erhverve glatløbede haglgeværer, piber, baskyler og aftagelige magasiner hertil til eget brug. Indehavere af jagttegn og medlemmer af skytteforeninger, der har en våbenpåtegning til luft- og fjedervåben, kan desuden efter våbenbekendtgørelsens § 1 a, stk. 4, til eget brug erhverve luft- og fjedervåben med en kaliber større end 4,5 mm. I disse tilfælde foreligger der heller ikke en våbentilladelse, hvor de pågældende våben er entydigt specificeret.

Indehavere af jagttegn og medlemmer af skytteforeninger, der erhverver glatløbede haglgeværer eller luft- og fjedervåben efter de førnævnte regler i våbenlovens § 2 a, stk. 1, eller våbenbekendtgørelsens § 1 a, stk. 4, skal imidlertid inden 8 dage fra erhvervelsen give politiet meddelelse om erhvervelsen og om, fra hvem våbnet er erhvervet, jf. våbenbekendtgørelsens § 41, stk. 1 og stk. 2.

Endvidere skal våbensamlere, der i henhold til våbenbekendtgørelsens § 40, 2. pkt., har tilladelse til at samle på skydevåben uden antalsmæssig begrænsning, til enhver tid føre en liste, der én gang årligt, ved til- eller afgang af våben samt i øvrigt på begæring indsendes til politiet, jf. våbencirkulærets § 13, stk. 7.

10.1.2. Vilkår og betingelser for udstedelse og anvendelse af generelle erhvervsmæssige tilladelser

Efter våbenlovens § 4 b kan Justitsministeren fastsætte regler om godkendelse af erhvervsdrivende og disses ansatte i relation til erhvervsmæssig handel med våben ammunition mv.

Det er i våbenbekendtgørelsens § 31, stk. 1, og § 32, stk. 1, fastsat, at politidirektøren kan meddele erhvervsdrivende generel tilladelse til at erhverve og besidde våben og ammunition mv. med henblik på videresalg eller med henblik på reparation, service og anden erhvervsmæssig virksomhed. Det er en betingelse for udstedelse af sådanne tilladelser, at den erhvervsdrivende og dennes ansatte kan vandelsgodkendes efter bekendtgørelsens § 37, har et rimeligt kendskab til våben og våbenhandel og har mulighed for at opbevare og forhandle våbnene på en betryggende måde. Desuden må det efter en konkret vurdering ikke anses for betænkeligt at udstede en sådan tilladelse.

I våbenbekendtgørelsens § 33 og § 34 opstilles visse vilkår og betingelser for en erhvervsdrivendes anvendelse af en tilladelse efter § 31 eller § 32.

En erhvervsdrivende skal efter § 33, stk. 1, føre en våbenbog over samtlige køb og salg af våben mv. omfattet af våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1, 2 og 7-10, herunder skydevåben og væsentlige dele hertil. Tilsvarende gælder for våben mv., som f.eks. indleveres til reparation. Efter § 33, stk. 4, skal en erhvervsdrivende foretage sådanne optegnelser i våbenbogen, at der kan ske identifikation af de enkelte våben ved optegnelse af type, mærke, model, kaliber og fabriktionsnummer eller identifikationsnummer. Der skal endvidere kunne ske identifikation af leverandør, erhverver og den, som indgår aftale om reparation mv. Desuden følger det af bekendtgørelsens § 33, stk. 5, at en erhvervsdrivende efter politiets nærmere bestemmelser løbende skal indberette de oplysninger, som er indført i våbenbogen, til politiet.

Den erhvervsdrivende skal herudover til enhver tid på begæring af politiet udlevere faktura eller genpart heraf vedrørende en bestemt anden erhvervsdrivende, jf. § 33, stk. 3.

Endelig skal en erhvervsdrivende sikre, at eventuelle medarbejdere under 18 år kun foretager ekspedition af våben mv. under opsyn af tilladelsesindehaveren eller en af dennes medarbejdere over 18 år, jf. § 34.

10.2. Rigspolitiets projektarbejde om skydevåben

Rigspolitiet har på baggrund af konfliktsituationen på rocker- og bandeområdet samt flere straffesager vedrørende skydevåben i dette miljø gennemført et projektarbejde vedrørende styrkelsen af politiets behandling af skydevåbenområdet.

Med udgangspunkt i en række konkrete efterforskninger og efterretninger på området har projektet bl.a. afdækket, at de kriminelle miljøer, herunder rocker- og bandemiljøet, i vidt omfang forsynes med våben, som er legalt indført til eller erhvervet i landet, og som herefter på illegal vis finder vej til de kriminelle miljøer.

Rigspolitiet har oplyst, at det i forbindelse med efterforskninger er konstateret, at såvel erhvervsdrivende som private personer med særlig interesse for skydevåben (f.eks. samlere, skytteforeningsmedlemmer og personer, der er aktive i hjemmeværnet), der har en lovlig adkomst til en række våben, ofte tillige opbevarer våben og ammunition, som de ikke har opnået tilladelse til, sammen med de tilladte våben og ammunition, herunder våben som stammer fra kriminelle handlinger.

Flere våbensamlere ses derudover at være registreret som våbenhandlere, eventuelt med henblik på derigennem at opnå adgang til at besidde særlige og ofte farlige skydevåben, der ellers ikke er adgang til at besidde som samler. Besiddelse sker i så fald formelt med henblik på videresalg, men kan reelt dække over besiddelse til eje i samlerøjemed.

Samtidig har flere efterforskninger afsløret en omfattende handel med våben, hvor både registrerede våbenhandlere og private med særlig interesse for skydevåben gennem mange år har solgt våben til personer tilknyttet rocker- og bandemiljøet. Der ses at være handlet med både våben, der er lovligt besiddet, f.eks. skytteforeningsvåben, jagtvåben og hjemmeværnsvåben, og med våben, som er ulovligt besiddet.

Det er endvidere konstateret, at våbenkyndige som f.eks. uddannede våbenmekanikere eller bøssemagere har medvirket til at gøre ikke-funktionsdygtige våben – herunder våben, som er deaktiverede uden at være gjort varigt funktionsudygtige – funktionsdygtige igen, ligesom de har medvirket til at fremstille våben af flere våbendele. Eksempler herpå er lovligt importerede signalpistoler, der omdannes til funktionsdygtige skydevåben, som sidenhen erhverves af personer tilknyttet kriminelle miljøer.

I langt de fleste tilfælde har både våben og ammunition heller ikke været opbevaret forskriftsmæssigt. Der er ligeledes erfaring for, at visse våbenejere ikke selv opbevarer de våben, som de er registreret for at besidde.

Helt generelt er det politiets indtryk, at området er præget af en stærkt interessebetonet omgang med våben og ammunition. En interesse, som dyrkes i personlige netværk, og i mange tilfælde uden at de pågældende personer har opfattet det som en alvorlig overtrædelse af lovgivningen.

Rigspolitiet anser det for væsentligt at skærpe opmærksomheden på alvoren forbundet med våbenbesiddelse, hvilket efter politiets vurdering vil kunne have en væsentlig præventiv effekt på de våbeninteresseredes ageren fremadrettet. Erfaringerne fra efterforskningerne har vist, at disse persongrupper i vidt omfang 'retter for sig', når politiet gennem blandt andet målrettet efterforskning sætter fokus på emnet.

På baggrund af våbenprojektet har Rigspolitiets vurderet, at der er behov for, at politiet – i højere grad end tilfældet er i dag – får tilgang til oplysninger om, hvor våben beslaglagt i rocker- og bandemiljøer stammer fra, herunder hvem der tidligere har ejet de pågældende våben eller våbendele. Disse oplysninger kan bidrage til at fastlægge et eventuelt oprindeligt legalt erhvervet/besiddet våbens vej til kriminelle miljøer med henblik på at identificere og strafforfølge de personer, der forsyner kriminelle miljøer med skydevåben.

Rigspolitiet har påpeget, at private sælgere af skydevåben og våbendele ikke i dag er forpligtet til at give politiet oplysning om våbnets nye ejer, hvilket medfører, at våben kan ende i det kriminelle miljø, uden at politiet har haft mulighed for at kontrollere våbnets videre salgsled, medmindre de nye købere ansøger om en individuel tilladelse til våbnet eller våbendelen.

Rigspolitiet har derfor anbefalet, at det pålægges ikke-erhvervsdrivende sælgere af skydevåben og mærkede dele hertil at meddele politiet, hvem våbnet eller våbendelen sælges til.

Rigspolitiet har desuden anbefalet, at der gives mulighed for at pålægge våbenhandlere at føre elektroniske våbenbøger på en sådan måde, at de erhvervsdrivende kan indberette oplysninger fra deres våbenbøger i et særligt filformat, der kan indlæses i og samkøres med Politiets Våbenregister. Dette vil ud over efterforskningsmæssige fordele have væsentlige fremadrettede og præventive fordele i forhold til en effektiv kontrolindsats på om-

rådet, hvor politiet i dag alene har adgang til våbenhandlernes håndskrevne, ofte mangelfuldt eller ulæseligt udfyldte våbenbøger.

Rigspolitiet har i den forbindelse oplyst, at politiet ikke med det nuværende Politiets Våbenregister vil være i stand til at samkøre våbenhandlernes elektronisk registrerede oplysninger, og at den skitserede ordning således forudsætter, at der først udvikles et nyt centralt våbenregister.

10.3. Lovforslagets udformning

10.3.1. Anmeldelsespligt ved privat salg af skydevåben mv.

Justitsministeriet er enig med Rigspolitiet i, at politiets muligheder for at afklare, hvor våben beslaglagt i rocker- og bandemiljøer stammer fra, bør forbedres. Ministeriet kan således tilslutte sig anbefalingen om, at overdragere af skydevåben og mærkede dele hertil i relevant omfang forpligtes til at give politiet oplysning om overdragelsen, herunder om købers identitet.

Som anført ovenfor under pkt. 10.1.1 må våben, som kræver tilladelse, alene overdrages, hvis overdrageren har sikret sig, at erhververen har den fornødne tilladelse, våbenpåtegning eller jagttegn.

Hvis erhververen – forud for købet – har indhentet en individuel tilladelse til det specifikke våben eller den specifikke våbendel (som er udstedt af politiet eller Justitsministeriet) eller en våbenpåtegning (som er godkendt af politiet), vil politiet allerede derved have fået oplysning om, hvem erhververen er. I sådanne tilfælde er det således ikke relevant, at overdrageren – ud over at sikre sig, at den fornødne tilladelse foreligger – også selv giver politiet meddelelse om overdragelsen, herunder køberens identitet.

Hvis det skydevåben eller den skydevåbendel, der overdrages, er dækket af en generel tilladelse (tilladelse uden antalsmæssig begrænsning) hos erhververen i form af en samlertilladelse, et jagttegn eller en våbenpåtegning til glatløbede haglgeværer eller luft- og fjedervåben, jf. pkt. 10.1.1 ovenfor, vil politiet ikke via erhververens indhentelse af denne tilladelse have fået oplysning om overdragelsen. I disse tilfælde vil det være relevant, at overdrageren – ud over at sikre sig, at erhververen har den fornødne tilladelse – skal give politiet meddelelse om overdragelsen.

Det bemærkes i den forbindelse, at der på tidspunktet for overdragelsen ikke er nogen sikkerhed for, at erhververen vil opfylde sin pligt til efterfølgende at anmelde erhvervelsen til politiet, jf. våbenbekendtgørelsens § 41 og våbencirkulærets § 13, stk. 7.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de nærmere regler om overdragelsens pligt til at give politiet meddelelse om overdragelse af skydevåben og mærkede dele hertil i overensstemmelse med våbenlovgivningens øvrige systematik bør fastsættes ved bekendtgørelse. Det foreslås således, at der i våbenloven indsættes en bemyndigelse af justitsministeren til at fastsætte sådanne regler. Dermed vil der også være mulighed for senere at udvide meddelelsespligten til andre overdragelsessituationer end de ovenfor nævnte, hvis der måtte vise sig at være behov for yderligere at styrke kontrollen på området.

Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 1 (forslag til våbenlovens § 3, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

10.3.2. Vilkår og betingelser for udstedelse og anvendelse af generelle erhvervsmæssige tilladelser

Som nævnt under pkt. 10.1.2 er der i våbenbekendtgørelsen §§ 31-34 fastsat bestemmelser om betingelser for udstedelse af generelle tilladelser til besiddelse af våben og ammunition mv. med henblik på dels videresalg, dels reparation, service og anden erhvervsmæssig virksomhed. Der er endvidere fastsat en række vilkår og betingelser for anvendelsen af disse tilladelser, herunder krav om førelse af en våbenbog og indberetning til politiet af de oplysninger om køb og salg mv., som er indført i våbenbogen.

Bestemmelserne er fastsat i henhold til våbenlovens § 4 b, hvorefter justitsministeren kan fastsætte regler om godkendelse af erhvervsdrivende og disses ansatte i relation til erhvervsmæssig handel.

Det er justitsministeriets opfattelse, at bestemmelsen bør ændres således, at det kommer til at fremgå udtrykkeligt, at justitsministeren eller den, han bemyndiger dertil, kan udstede de pågældende erhvervsmæssige tilladelser. Bestemmelsen bør også ændres, så det kommer til at fremgå, at justitsministeren dels kan fastsætte betingelser for udstedelsen af disse tilladelser, dels kan fastsætte vilkår og betingelser for anvendelsen af disse tilladelser.

Bestemmelsen vil i øvrigt, når forudsætningerne herfor er opfyldt, kunne danne grundlag for, at der ved bekendtgørelse stilles krav om, at erhvervsdrivende skal føre deres våbenbøger elektronisk på en sådan måde, at våbenbøgerne kan samkøres med et eventuelt kommende nyt Politiets Våbenregister, jf. pkt. 10.2.

Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 3 (forslag til våbenlovens § 4 b), og bemærkningerne hertil.

11. Andre initiativer, der udmønter regeringens bandepakke

11.1. Regeringen vil gennemføre en række forebyggende tiltag, der skal reducere tilgangen af nye medlemmer til rocker- og bandemiljøet og bidrage til at bringe nuværende medlemmer ud af miljøet (exit-indsatsen).

Såvel politiet som de sociale myndigheder gør flere steder i landet brug af såkaldte bekymringssamtaler i form af strukturerede samtaler med børn, herunder børn under den kriminelle lavalder, og unge, der frygtes at være på vej ud i kriminalitet, evt. med inddragelse af deres familier.

Med henblik på at reducere *tilgangen* til rocker- og bandemiljøet vil regeringen styrke indsatsen med gennemførelse af og opfølgning på bekymringssamtaler med unge, som er i risiko for at blive rekrutteret til rocker- eller bandegrupper. Der vil i den forbindelse blive gennemført uddannelse af særlige ressourcepersoner i politikredsene med henblik på at sikre effektiv udvælgelse af de unge fokuspersoner samt sikre den bedst mulige gennemførelse og opfølgning på samtalerne, således at bekymringssamtalerne bliver en del af en samlet indsats over for kriminalitetstruede unge.

Derudover vil regeringen oprette en task force under Social-, Børne- og Integrationsministeriet, som skal sikre, at kommuner med alvorlige bande-problemer sammen med politiet får kortlagt, hvilke børn og unge, der er i særlig risiko for at blive rekrutteret til rocker- eller bandegrupper. Task forcen skal derudover indsamle viden om systematiske metoder med dokumenteret effekt over for målgruppen og dele denne viden og disse metoder med kommunerne.

Med henblik på at styrke *exit-indsatsen* vil regeringen oprette en pulje til finansiering af særlige tiltag som midlertidig og hurtig relokalisering, fjernelse af tatoveringer og psykologiske test af ikke-registrerede exit-kandidater.

Regeringen vil endvidere styrke exit-indsatsen gennem dedikerede ressourcer til politikredsens lokale exit-enheder med henblik på bl.a. tættere samarbejde og sparring med kommunerne i forhold til udvikling og opfølgning på exit-programmer til egnede kandidater.

Derudover vil regeringen etablere et nyt centralt kontaktpunkt hos Rigspolitiet, som skal bistå kommuner, kriminalforsorgen, politikredsene og andre relevante offentlige myndigheder med rådgivning og sparring i den løbende exit-indsats.

Endelig vil regeringen styrke evalueringsberedskabet samt sikre kvalitets sikring og koordinering af exit-sagerne med henblik på at sikre læring og løbende justering af exit-indsatsen.

11.2. I den aktuelle konflikt i rocker- og bandemiljøet er det – som ved tidligere konflikter – af stor betydning, at politiet kan udarbejde fyldestgørende trusselsvurderinger. Sådanne vurderinger er nødvendige for politiindsatsen mod rocker- og bandegrupperingernes kriminalitet. Denne indsats er kendetegnet ved en analysebaseret proaktiv efterforskning mod rocker- og bandemiljøerne.

Det er politiets erfaring, at anvendelsen af kilder og meddelere er af stigende betydning for politiets udarbejdelse af trusselsvurderinger og opklaringsarbejde i forhold til rocker- og bandekriminalitet. Det skyldes bl.a., at politiet, når det handler om rocker- og bandekriminalitet, beskæftiger sig med nogle meget lukkede miljøer, som er yderst sikkerhedsbevidste. Dette medfører, at efterforskning ved hjælp af efterforskningsmetoder som f.eks. ransagning og aflytning vanskeliggøres.

Politiet kan imidlertid gennem samarbejde med personer, der færdes i de kriminelle miljøer, opnå indsigt i disse miljøer. Meddelere kan i den forbindelse i en række situationer være den eneste måde, som politiet kan skaffe sig oplysninger om bestemte miljøer på.

Det er endvidere politiets erfaring, at størrelsen af en dusør, der kan gives til meddelere, i visse tilfælde er et væsentligt incitament for meddelerne, ligesom det er afgørende, at der hurtigt kan træffes bestemmelse om størrelsen på den dusør, som skal udbetales.

Som et yderligere initiativ for at forbedre politiets mulighed for at få kendskab til oplysninger, der kan føre til udpegning af mulige gerningsmænd og bidrage til, at politiet kan give en valid trusselvurdering, vil grænsen for udbetaling af dusør på den baggrund blive forhøjet markant og den administrative procedure ændres. Der kan i den forbindelse peges på, at politiets muligheder for at foretage en valid vurdering af det aktuelle trusselsniveau vil være af betydning i forhold til en række af de øvrige initiativer i lovforslaget, herunder for anvendelsen af de skærpede regler for prøveløsladelse og udgang.

Politiets adgang til at udbetale dusører både til ansatte i politiet og til private personer er reguleret i Rigspolitechefens kundgørelse II nr. 34 af 1. maj 2012. Til private personer kan der af statskassen i dag i særlige tilfælde efter politidirektørens skøn ydes dusører på indtil 10.000 kr. som påskønnelse for resolut og modig handling eller for bistand til opklaring af forbrydelser. Hvis der undtagelsesvis skønnes at være anledning til større dusør, forelægges sagen gennem Rigspolitiet for Justitsministeriet.

Justitsministeriet vil forhøje grænsen for udbetaling af dusør til private personer, herunder meddelere, til 50.000 kr. og ændre den administrative procedure i relation til dusører over 10.000 kr., således at beslutningen om, hvorvidt der skal udbetales dusør og dusørens størrelse, træffes centralt af Rigspolitiet efter indstilling fra politikredsen. Derved sikres en hurtig og effektiv sagsgang, der i praksis kan give adgang til flere informationer, og samtidig sikres en ensartet administration af området. Der vil fortsat være mulighed for med Justitsministeriets godkendelse at udbetale større dusører i helt ekstraordinære situationer.

Kriterierne for tildeling af dusør vil fortsat være de samme. De oplysninger, som politiet får fra borgere, vil endvidere stadigvæk blive efterprøvet og indgå i den generelle politimæssige efterforskning. Politiet vil i den forbindelse kunne verificere rigtigheden af de modtagne oplysninger.

11.3. Justitsministeriet agter at udarbejde en ny vejledning om udveksling af oplysninger i forbindelse med det kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet og kommunerne mv. (SSP). Vejledningen vil indeholde en beskrivelse af mulighederne for – som led i det kriminalitetsforebyggende arbejde – at udveksle oplysninger mellem politi og kommuner mv.

I praksis opleves det, at der opstår tvivl om mulighederne for udveksling af oplysninger som led i dette samarbejde.

Desuden er der de senere år sket en udbygning af det kriminalitetsforbyggende arbejde, ligesom reglerne om udveksling af oplysninger er ændret. Justitsministeriet vil derfor i samarbejde med Rigspolitiet og med inddragelse af relevante myndigheder og KL tage initiativ til at udarbejde en ny vejledning på området.

11.4. Justitsministeriet udsendte den 12. november 2003 ”Vejledning om offentlige myndigheders udveksling af personoplysninger som led i den koordinerede myndighedsindsats over for rockeres kriminalitet”.

Formålet med vejledningen er, at den skal kunne bruges som grundlag for udvekslingen af personoplysninger mellem forvaltningsmyndigheder som led i det praktiske samarbejde på området. Vejledningen indeholder således bl.a. en beskrivelse af, hvilke forvaltningsmyndigheder der ofte vil være inddraget i det praktiske myndighedssamarbejde om bekæmpelse af rockerkriminalitet, og hvilke oplysninger de enkelte myndigheder typisk vil være i besiddelse af. Det drejer sig bl.a. om kommunerne, som i henhold til plan- og byggelovgivningen varetager en række opgaver med hensyn til planlægning af og kontrol med opførelse og anvendelse af bygninger mv.

Miljøministeriet og Justitsministeriet vil i fællesskab udarbejde en ny vejledning til landets kommuner, der mere målrettet belyser og tydeliggør de muligheder, som planloven indeholder, og som dermed bl.a. vil kunne give kommunerne mulighed for at være på forkant i forhold til uønsket opførelse og anvendelse af bygninger mv. Vejledningen vil indeholde en redegørelse for reglerne i planloven, herunder de hensyn, der kan inddrages i forbindelse med lokalplanlægningen, muligheden for nedlæggelse af midlertidigt forbud og udnyttelse af relevante servitutter, hvor kommunen er påtaleberettiget, og pligten til lovliggørelse, samt indeholde praktiske eksempler. På den måde sikres det, at kommunerne er fuldt ud opmærksomme på de redskaber, som planloven indeholder.

Der vil endvidere blive taget initiativ til en styrkelse af myndighedssamarbejdet på området. Der vil bl.a. blive etableret kontaktpunkter under Miljøministeriet, hvor kommunerne kan få vejledning om anvendelse af reglerne i planloven og konkrete eksempler på området (såkaldt ”best practice”). Der vil endvidere blive afholdt årlige møder mellem Miljøministeriet og Rigspolitiet om udviklingen på området, ligesom der vil blive afholdt faste møder mellem politiet og kommunerne med henblik på at drøfte og

koordinere den samlede indsats mod rockerborgene mv. Samtidig vil det løbende samarbejde mellem politiet og kommunerne blive fastholdt bl.a. med henblik på at sikre en effektiv udveksling af oplysninger f.eks. i forbindelse med politiets efterretninger om, at der påtænkes etableret en rockerborg.

11.5. Som tidligere nævnt udsendte Justitsministeriet i november 2003 ”Vejledning om offentlige myndigheders udveksling af personoplysninger som led i den koordinerede myndighedsindsats over for rockeres kriminalitet”, som indeholder en beskrivelse af mulighederne for at udveksle oplysninger mellem bl.a. politi og kommuner som led i indsatsen mod rockerkriminalitet, herunder med eksempler, der tager udgangspunkt i anvendte samarbejdsformer.

Der er siden udarbejdelsen af vejledningen sket ændringer i regelgrundlaget om udveksling af personoplysninger mellem forvaltningsmyndigheder. Hertil kommer at det i praksis opleves, at der opstår tvivl om mulighederne for at udveksle oplysninger som led i bekæmpelsen af rocker- og bandekriminaliteten. Endvidere er der efter 2003 sket en udvikling i bl.a. de lokale samarbejdsformer. Justitsministeriet vil derfor i samarbejde med Rigspolitiet, Rigsadvokaten og med inddragelse af relevante myndigheder og KL tage initiativ til at revidere vejledningen.

12. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Med lovforslaget udvides anvendelsesområdet for straffelovens bestemmelse om fordobling af straffen for visse alvorlige forbrydelser (§ 81 a). Lovforslaget indeholder endvidere strafskærpelser for visse former for ulovlig besiddelse af skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, samt visse former for ulovlig besiddelse af knive på offentlige tilgængelige områder. Der indføres endvidere en skærpelse af straffen for overtrædelse af såkaldte zoneforbud. Strafskærpelserne forventes at medføre en forøgelse af strafmassen og dermed kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen.

Det foreslås endvidere at begrænse adgangen til udgang og prøveløsladelse for indsatte i visse situationer, som forventes at medføre et yderligere kapacitetsbehov i kriminalforsorgen.

Håndteringen af det øgede kapacitetsbehov i kriminalforsorgens institutioner skønnes at medføre merudgifter på 22,5 mio. kr. årligt.

Lovforslaget indebærer derudover, at der indføres hjemmel til en forsøgsordning, så der er adgang til ved prøveløsladelse og udgangstilladelse at fastsætte vilkår om, at den pågældende undergiver sig elektronisk overvågning af sin færden. Der er i aftalen om kriminalforsorgens økonomi i 2013-2016 afsat en pulje på 2,5 mio. kr. til udvikling og afprøvning af GPS-fodlænker.

Det foreslås desuden at ændre reglerne om anticiperet bevisførelse i retsplejelovens § 747, stk. 4, således at afholdelse af retsmøder med henblik på at sikre bevis efter reglen i retsplejelovens § 747, stk. 2, fremover skal ske snarest og så vidt muligt inden for 2 uger fra rettens modtagelse af anmodningen. Det forventes, at ændringen vil medføre merudgifter for domstolene på 2,5 mio. kr. årligt.

Det foreslås derudover at gennemføre en række initiativer i politiet med henblik på at styrke den kriminalitetsforebyggende indsats samt *exit-indsatsen* i relation til rocker- og bandekriminalitet. Endvidere udvides rammerne for dusør til meddelere. De pågældende initiativer forventes at medføre merudgifter for politiet på i alt 18,0 mio. kr. årligt.

Det foreslås endelig at styrke den kriminalitetsforebyggende indsats yderligere ved etablering af en task force under Social-, Børne- og Integrationsministeriet, som skal understøtte kommunernes indsats. Det forventes, at dette vil medføre merudgifter for Social-, Børne- og Integrationsministeriet på 7,0 mio. kr. årligt.

Lovforslaget forventes i øvrigt ikke at have administrative eller økonomiske konsekvenser af betydning for det offentlige.

13. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser af betydning for erhvervslivet mv.

14. De administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

15. De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

16. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

17. Hørte myndigheder mv.

Østre og Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Datatilsynet, Foreningen af Fængselsinspektører m.fl., Kriminalforsorgsforeningen, Dansk Fængselsforbund, HK-Landsklubben for Kriminalforsorgen, Landsklubben af socialrådgivere ansat i Kriminalforsorgen, Kriminalforsorgens lokale præsteforening, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Det Kriminalpræventive Råd, HK Landsklubben, Danmarks Domstole, Foreningen af Offentlige Anklager, Foreningen af Statsadvokater, Politiforbundet i Danmark, Politidirektørforeningen, HK Landsklubben for Politiet, Danske Regioner, KL, Advokatrådet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Retspolitisk Forening, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Amnesty International, Danske Advokater, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Foreningen SAVN, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Vaabenhandlerforening, Dansk Firmaidrætsforbund, Dansk Land- og Strandjagt, Dansk Skytte Union, Danske Gymnastik og Idrætsforeninger, Nordisk Våbenforum, Vaabenhistorisk Selskab, Dansk Knivforening

18. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen.	Merudgift på 22,5 mio. kr. til håndtering af det øgede kapacitetsbehov i kriminalforsorgens institutioner. Merudgift på 2,5 mio. kr. til fremrykket indenretlig afhøring ved domstolene.

		<p>Merudgift på 18,0 mio. til politiets styrkede kriminalitetsforebyggelse og <i>exit-indsats</i> samt udvidede rammer for dusører.</p> <p>Merudgift på 7,0 mio. kr. til task force under Social-, Børne- og Integrationsministeriet.</p>
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning.	Ingen af betydning.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen af betydning.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen af betydning.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1. (Straffeloven)

Til nr. 1 (§ 38, stk. 4)

Den foreslåede ændring indebærer, at det ved prøveløsladelse, hvor der fastsættes skærpede vilkår efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 39, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 3, vil være en forudsætning for prøveløsladelsen, at den dømte erklærer at ville overholde (også) disse vilkår.

Til nr. 2 (§ 38, stk. 5)

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at prøveløsladelse ikke kan finde sted, hvis politiet oplyser, at den dømte skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes af have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

»Gruppe af personer« skal forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i straffelovens § 81 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11. Som grupper anses således ikke kun mere formaliserede grupper med en mere fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilhørsforhold og med fast navn og lignende. Også mere løse grupperinger kan være omfattet af bestemmelsen, hvis gruppen dog virker med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer.

Der må foreligge en antagelse om en stærk tilknytning til gruppen som sådan. Forslaget omfatter således ikke personer med en løsere tilknytning til den pågældende persongruppe.

»Konflikt« skal ligeledes forstås i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11. Dette indebærer, at enhver uoverensstemmelse eller uenighed mellem to eller flere grupper vil kunne udgøre en konflikt i de foreslåede bestemmelser forstand. Det er i den forbindelse uden betydning, hvad årsagen til konflikten er, og hvad konflikten drejer sig om.

Til forskel for, hvad der gælder efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 a, jf. denne lovs § 1, nr. 11, forudsætter den foreslåede bestemmelse desuden, at konflikten på tidspunktet for prøveløsladelsen må anses for at være *voldelig*.

Heri ligger for det første, at konflikten må have givet sig udslag i mindst én hændelse, der kan karakteriseres som voldelig. Der må dog være tale om et voldeligt præg af en vis styrke. Handlinger, som alene må anses for omfattet af straffelovens § 244 om simpel vold, vil således ikke i sig selv kunne føre til, at en konflikt skal betragtes som voldelig. Som udgangspunkt må der som led i konflikten være begået handlinger, der som minimum kan karakteriseres som kvalificeret vold, jf. straffelovens § 245, eksempelvis ved anvendelse af stik-, slag- eller skydevåben.

For det andet må konfliktens voldelige præg være *verserende*. Heri ligger, at der på tidspunktet for prøveløsladelse må være en aktuel risiko for yderligere hændelser af den ovenfor nævnte karakter.

Det vil bero på et politifagligt skøn, om der er tale om en verserende voldelig konflikt. Det vil i den forbindelse i almindelighed kunne lægges til grund, at der vil være en aktuel risiko for yderligere voldelige hændelser, og at den voldelige konflikt således fortsat er verserende, hvis konflikten inden for de seneste tre måneder er kommet til udtryk i form af en eller flere voldelige hændelser. Der kan imidlertid også være tale om en verserende voldelig konflikt, selv om der er forløbet mere end tre måneder, uden at der har fundet voldelige hændelser sted.

Afskæringen af muligheden for prøveløsladelse vil alene ramme personer med tilknytning til en gruppe af personer, som er *aktivt involveret* i den verserende voldelige konflikt. Denne betingelse indebærer, at mindst én af de handlinger, som medfører, at konflikten anses for verserende voldelig, jf. herom ovenfor, skal være begået inden for den gruppe, som den dømte er knyttet til.

Det er endvidere en betingelse, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes knyttet til, som led i konflikten er *anvendt skydevåben* eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse efter straffelovens § 180. Betingelsen svarer til betingelsen efter straffelovens § 81 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11.

Det er ikke nogen betingelse, at anvendelsen af skydevåben mv. er sket som led i den voldsudøvelse, som gør, at konflikten betragtes som verserende voldelig, jf. herom ovenfor. Også i tilfælde, hvor der ikke aktuelt har været anvendt skydevåben, men hvor konflikten ikke desto mindre må karakteriseres som verserende voldelig, vil prøveløsladelse blive afskåret, hvis der én gang tidligere har været anvendt skydevåben mv. i samme konflikt. Det gælder, uanset hvor lang tid der måtte være gået siden anvendelsen af skydevåbnet mv.

Omvendt vil anvendelsen af et skydevåben mv. også i sig selv kunne udgøre den begivenhed, som medfører, at en konflikt nu må betegnes som verserende voldelig. Anvendelsen af et skydevåben mv. vil således i sig selv kunne være den udløsende begivenhed, som har suspensiv virkning på adgangen til prøveløsladelse, uanset at der ikke herudover er begået volds handlinger inden for den pågældende gruppe.

Bestemmelsen indebærer, at prøveløsladelse ikke kan finde sted, hvis de opregnede betingelser er til stedet. Det gælder, uanset om de almindelige betingelser for prøveløsladelse i øvrigt måtte være opfyldt.

I tilfælde, hvor der allerede er truffet en afgørelse om at løslade den dømte på prøve, fører bestemmelsen således til, at prøveløsladelsen må udsættes, indtil betingelserne herfor ikke længere er opfyldt.

Afgørelser om prøveløsladelse træffes af kriminalforsorgen. Det foreslås, at kriminalforsorgen også skal træffe afgørelse om, hvorvidt prøveløsladelse skal begrænses som følge af den foreslåede bestemmelse. Som det fremgår af forslaget, er det imidlertid oplysninger fra politiet, som vil skulle danne grundlag for kriminalforsorgens afgørelse i de pågældende sager.

Politiet vil i forbindelse med en høring få mulighed for at udtale sig om de forhold, som har betydning for spørgsmålet om prøveløsladelse i henhold til den foreslåede bestemmelse. Forslaget indebærer ikke, at der indføres en pligt for politiet til at udtale sig.

Det afgørende for, om prøveløsladelse vil skulle nægtes efter den foreslåede bestemmelse, er alene, om der foreligger sådanne oplysninger fra politiet som nævnt i bestemmelsen. Kriminalforsorgen vil ikke skulle foretage en prøvelse eller vurdering af politiets oplysninger.

Det forudsættes således med lovforslaget, at politiets oplysninger lægges uprøvet til grund af kriminalforsorgen ved afgørelsen af spørgsmålet om prøveløsladelse.

En afgørelse om at nægte prøveløsladelse efter den foreslåede bestemmelse vil have virkning indtil videre. For at sikre, at spørgsmålet bliver taget op til fornyet overvejelse med jævne mellemrum, forudsættes det dog, at der med intervaller på højst tre måneder vil skulle træffes en ny afgørelse om, hvorvidt der er grundlag for at ændre afgørelsen om at nægte prøveløsladelse. Til brug for kriminalforsorgens afgørelse af dette spørgsmål vil der således skulle indhentes en ny udtalelse fra politiet om, hvorvidt der fortsat er grundlag for at nægte prøveløsladelse.

Endvidere vil kriminalforsorgen efter de almindelige regler om prøveløsladelse skulle tage spørgsmålet op, hvis det efter at afslag er meddelt må antages, at betingelserne for prøveløsladelse er til stede.

Der henvises i øvrigt til pkt. 6.2.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 3 (§ 39, stk. 3)

Bestemmelsen indebærer, at der ved afgørelser om at meddele prøveløsladelse, i almindelighed vil skulle fastsættes skærpede prøveløsladelsesvilkår for personer, som af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, hvor de pågældende personer tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet.

Forslaget indebærer, at det fremover ved prøveløsladelse af sådanne personer i almindelighed vil skulle fastsættes vilkår om, at den dømte i prøvetiden ikke opholder sig sammen med eller på anden måde har kontakt med andre med tilknytning til den pågældende gruppe, medmindre der er tale om nærstående, eller der er tale om ophold eller kontakt som led i varetagelsen af et anerkendelsesværdigt formål.

Det forudsættes med forslaget, at de skærpede vilkår vil skulle ophæves, hvis betingelserne for vilkårene i løbet af prøvetiden ophører med at være til stede.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om at begrænse adgangen til prøveløsladelse for indsatte, der har tilknytning til f.eks. en rocker- eller

bandegruppe, hvis der på tidspunktet for prøveløsladelse verserer en voldelig konflikt i rocker- og bandemiljøet mv. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne vedrørende lovforslagets § 1, nr. 2.

De skærpede vilkår vil i praksis kunne finde anvendelse i de tilfælde, hvor de nævnte foreslåede bestemmelser ikke har været til hinder for at meddele prøveløsladelse. Opfylder den pågældende i øvrigt betingelserne for prøveløsladelse, vil der efter den foreslåede bestemmelse kunne knyttes skærpede vilkår til løsladelsen.

Anvendelsen af de foreslåede skærpede vilkår forudsætter endvidere, at den indsatte er idømt fængsel i 1 år eller derover.

For indsatte med tidsbestemte fængselsstraffe er det endvidere en betingelse, at den pågældende er dømt for overtrædelse af straffelovens § 191 (grov narkokriminalitet), § 192 a (besiddelse af skydevåben mv. under særligt skærpende omstændigheder) eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold eller trusler, eksempelvis vidnetrusler, røveri eller afpresning.

Det er ikke en betingelse, at 1 år af den idømte fængselsstraf hidrører fra en af de nævnte overtrædelser. Tilfælde, hvor en indsat er idømt eksempelvis 1 års fængsel for bedrageri og vold, falder inden for, selv om voldsforholdet kun kan antages at udgøre en mindre del af den samlede straf.

Anvendelsen af de foreslåede skærpede vilkår forudsætter endvidere, at den dømte efter politiets oplysninger skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, hvor personerne tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet.

»Gruppe af personer« skal forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i straffelovens § 81 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11. Som grupper anses således ikke kun mere formaliserede grupper med en mere fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilhørsforhold og med fast navn og lignende. Også mere løse grupperinger kan være omfattet af bestemmelsen, hvis gruppen dog virker med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer.

Den pågældende gruppe af personer skal *samlet set stå bag omfattende og alvorlig kriminalitet*.

Den foreslåede betingelse vil omfatte tilfælde, hvor gruppens medlemmer står bag organiseret eller systematisk kriminalitet. Også situationer, hvor (nogle af) de enkeltpersoner, som har tilknytning til gruppen, hver især har begået lovovertrædelser af en sådan grovhed og i et sådant omfang eller antal, at den samlede kriminalitet inden for gruppen må anses for omfattende og alvorlig, falder ind under bestemmelsen. Det er således ikke et krav, at alle de personer, der har en fastere tilknytning til gruppen, er dømt for kriminalitet, men det kræves, at andelen af personer, som er dømt, i sammenhæng med antallet og grovheden af de kriminelle forhold gør, at den samlede kriminalitet inden for gruppen må anses for omfattende og alvorlig. Vurderingen heraf forudsættes at være baseret på fældende strafferetlige afgørelser.

Ved vurderingen af, om personerne knyttet til gruppen samlet set står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, vil der skulle lægges vægt på, om de pådømte forhold er overtrædelser af straffeloven, og om overtrædelserne har ført til idømmelse af ubetingede fængselsstraffe. Det vil ligeledes skulle tillægges betydning, hvor lang tid der er gået, siden forholdene blev begået. Hvis forholdene er begået af personer, der må anses for ledende eller toneangivende figurer inden for gruppen, vil dette ligeledes skulle tillægges betydelig vægt.

Det er endvidere en betingelse for at anvende de foreslåede bestemmelser, at den indsatte har *tilknytning* til den pågældende gruppe af personer. Der må foreligge en antagelse om en stærk tilknytning til gruppen som sådan. Forslaget omfatter således ikke personer med en løsere tilknytning til den pågældende persongruppe.

De foreslåede skærpede vilkår indebærer, at den pågældende i prøvetiden som udgangspunkt *ikke må opholde sig sammen med eller på anden måde have kontakt med andre med tilknytning til samme persongruppe*.

Det indebærer, at den pågældende ikke må pleje omgang med eller være i selskab med andre fra samme gruppe. Heri ligger også, at den pågældende ikke må deltage i fester, sammenkomster, arrangementer eller lignende begivenheder, hvor andre fra samme gruppe deltager.

Vilkåret pålægger således den pågældende at afholde sig fra at deltage i sådanne begivenheder, ligesom den pågældende straks vil skulle forlade en sådan begivenhed, hvis det viser sig, at andre fra samme gruppe deltager. Deltagelsen i begivenheden vil således i sig selv skulle betragtes som en

vilkårsovertrædelse, også selv om den pågældende ikke under begivenheden opsøger direkte kontakt med andre fra samme gruppe.

Vilkåret vil dog ikke være til hinder for deltagelse i større arrangementer, eksempelvis koncerter, sportsbegivenheder eller lignende, med en vis bredere offentlig deltagelse, selv om andre medlemmer fra samme gruppe også måtte vise sig at være blandt publikum, så længe den pågældende ikke på nogen måde opsøger eller mødes med de andre medlemmer.

Forslaget indebærer endvidere, at den pågældende ikke i øvrigt må have nogen form for fysisk, mundtlig eller skriftlig kontakt med andre fra samme gruppe.

Bestemmelsen vil dog ikke være til hinder for, at den pågældende – eksempelvis gennem tredjemand – retter henvendelse til en anden fra samme gruppe, når formålet reelt er at undgå en vilkårsovertrædelse. Det vil f.eks. være tilladt for den pågældende at undersøge, om en anden person fra samme gruppe vil indfinde sig til et bestemt arrangement, og om det dermed vil udgøre en vilkårsovertrædelse for den pågældende selv at deltage i arrangementet.

Helt tilfældige møder med andre fra samme gruppe vil heller ikke i sig selv indebære en vilkårsovertrædelse, ligesom der ikke vil være tale om en vilkårsovertrædelse, alene fordi den pågældende befinder sig i nærheden af andre fra samme gruppering.

I tilfælde, hvor den pågældende i prøvetiden bliver kontaktet eller opsøgt af andre med tilknytning til samme gruppe, må den pågældende imidlertid for at overholde vilkåret straks afvise henvendelsen og om nødvendigt afbryde samtalen eller forlade stedet. Det gælder også ved deltagelse i større arrangementer som koncerter, sportsbegivenheder eller lignende.

Indlader den pågældende sig derimod i kontakt med en anden med tilknytning til samme gruppe, vil det skulle betragtes som en vilkårsovertrædelse.

Det vil dog ikke skulle betragtes som en vilkårsovertrædelse, hvis den pågældende i prøvetiden opholder sig sammen med eller har kontakt med andre med tilknytning til samme gruppe som led i varetagelsen af et særligt anerkendelsesværdigt formål.

Med anerkendelsesværdigt formål tænkes i denne forbindelse på kontakt, der sker som led i forsamlingsvirksomhed med et politisk eller andet meningsbefordrende øjemed.

De foreslåede skærpede vilkår vil endvidere ikke begrænse den dømtes muligheder for at have kontakt til sine *nærstående*.

Med *nærstående* forstås i den forbindelse den dømtes ægtefælle eller samlever, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den dømte har en sådan tilknytning, at denne kan sidestilles med de nævnte familiebånd.

De skærpede vilkår fastsættes af kriminalforsorgen, som træffer afgørelse i sager om prøveløsladelse. Det vil dog være politiet, der skal foretage vurderingen af den pågældendes gruppetilknytning, som er afgørende for, om de foreslåede vilkår vil skulle anvendes.

I forbindelse med en høring vil politiet få mulighed for at udtale sig om den pågældendes gruppetilknytning mv.

Der følger ikke af forslaget en pligt for politiet til at udtale sig om et eventuelt gruppetilhørsforhold.

Kriminalforsorgen vil ikke skulle foretage en nærmere prøvelse eller vurdering af politiets oplysninger. Politiets oplysninger om den pågældendes eventuelle gruppetilknytning mv. skal lægges uprøvet til grund af kriminalforsorgen ved afgørelsen af spørgsmålet om prøveløsladelse og fastsættelsen af vilkår herfor.

Kun hvis særlige omstændigheder taler imod vilkårsfastsættelsen, vil kriminalforsorgen kunne undlade at anvende de foreslåede vilkår. Der tænkes her på situationer, hvor samvær eller kontakt med personer med tilknytning til samme rocker- eller bandegruppering mv. undtagelsesvis ikke skønnes at indebære en risiko for, at den dømte vil blive inddraget i aktiviteter, som strider imod formålet med prøveløsladelsen.

Det vil navnlig kunne overvejes at fravige udgangspunktet i tilfælde, hvor den pådømte kriminalitet med sikkerhed ikke har nogen sammenhæng med den dømtes gruppetilknytning, og hvor den dømtes særlige personlige forhold, herunder eksempelvis alder eller helbredstilstand, taler afgørende for, at der ikke er en risiko for sådanne uønskede aktiviteter.

Det vil som hidtil være en forudsætning for prøveløsladelsen, at den dømte erklærer at ville overholde de vilkår, der fastsættes. Dette gælder også de foreslåede skærpede vilkår. Hvis den dømte nægter at ville overholde vilkårene, vil prøveløsladelse således ikke kunne finde sted.

Hvis en prøveløsladt overtræder de foreslåede vilkår, vil kriminalforsorgen som i dag kunne 1) tildele den pågældende en advarsel, 2) ændre vilkårene og forlænge prøvetiden eller 3) under særlige omstændigheder bestemme, at den pågældende skal indsættes til udståelse af reststraffen.

Det forudsættes i den forbindelse med lovforslaget, at det klare udgangspunkt i sager om overtrædelse af de skærpede vilkår vil være, at den pågældende genindsættes til fortsat strafafsoning.

Der henvises endvidere til pkt. 6.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 4 (§ 40 a, stk. 3, 2. pkt.)

Den foreslåede ændring indebærer, at reglerne om skærpede prøveløsladelsesvilkår, der foreslås indsat i straffelovens § 39, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 3, vil finde tilsvarende anvendelse ved prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1 (den såkaldte noget for noget-ordning).

Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne ovenfor til lovforslagets § 1, nr. 3.

Til nr. 5 (§ 40 a, stk. 4, 3. pkt.)

Den foreslåede ændring indebærer, at reglerne om skærpede prøveløsladelsesvilkår, der foreslås indsat i straffelovens § 39, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 3, vil finde tilsvarende anvendelse ved prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2.

Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne ovenfor til lovforslagets § 1, nr. 3.

Til nr. 6 (§ 40 a, stk. 7)

Den foreslåede ændring indebærer, at reglerne om afskæring af prøveløsladelse under verserende voldelige konflikter, der foreslås indsat i straffelovens § 38, stk. 5, jf. lovforslaget § 1, nr. 2, vil finde tilsvarende anvendelse ved prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a.

Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne ovenfor til lovforslagets § 1, nr. 2.

Til nr. 7 (§ 41, stk. 2)

Den foreslåede ændring er dels en redaktionel konsekvens af forslaget om at indsætte et nyt stk. 3 i straffelovens § 41, jf. lovforslagets § 1, nr. 8.

Derudover indebærer ændringen, at det ved prøveløsladelse af livstidsdømte, hvor der fastsættes skærpede vilkår efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 41, stk. 5, jf. lovforslagets § 1, nr. 9, er en forudsætning for prøveløsladelsen, at den livstidsdømte erklærer at ville overholde (også) disse vilkår.

Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne nedenfor til lovforslagets § 1, nr. 9.

Til nr. 8 (§ 41, stk. 3)

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at prøveløsladelse af livstidsdømte ikke kan finde sted, hvis politiet oplyser, at den dømte skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes af have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt til den bestemmelse, som for dømte med tidsbestemte fængselsstraffe foreslås indsat i straffelovens § 38, stk. 5, jf. lovforslagets § 1, nr. 2. Der henvises derfor i det hele til bemærkningerne ovenfor til lovforslagets § 1, nr. 2.

Til nr. 9 (§ 41, stk. 5)

Bestemmelsen indebærer, at der ved afgørelser om at meddele prøveløsladelse af livstidsdømte i almindelighed vil skulle fastsættes skærpede prøveløsladelsesvilkår for personer, som af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, hvor de pågældende personer tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet.

Forslaget indebærer, at det fremover ved prøveløsladelse af sådanne personer i almindelighed vil skulle fastsættes vilkår om, at den dømte i prøvetiden ikke opholder sig sammen med eller på anden måde har kontakt med andre med tilknytning til den pågældende gruppe, medmindre der er tale om nærstående, eller der er tale om ophold eller kontakt som led i varetagelsen af et anerkendelsesværdigt formål.

Der henvises i den forbindelse til bemærkninger ovenfor til lovforslagets § 1, nr. 3, som omhandler skærpede vilkår ved prøveløsladelse af dømte med tidsbestemte fængselsstraffe. Den foreslåede bestemmelse for livstidsdømte adskiller sig alene herfra ved, at den begåede kriminalitet for livstidsdømtes vedkommende altid være af en sådan karakter, at de foreslåede bestemmelser om skærpede vilkår bør finde anvendelse uanset kriminalitetssarten.

På den baggrund vil betingelsen om, at den pågældende skal være dømt for overtrædelse af straffelovens § 191 (grov narkokriminalitet), § 192 a (besiddelse af skydevåben mv. under særligt skærpende omstændigheder) eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold eller trusler, ikke gælde for livstidsdømte.

Der henvises i øvrigt til pkt. 6.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 10 (§ 42, stk. 2)

Der er tale om en redaktionel konsekvens som følge af forslaget om at indsætte et nyt stk. 3 i § 41, hvorved det gældende stk. 3 bliver stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 8, og den nye bestemmelse, der foreslås indsat i § 41, stk. 5, jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Til nr. 11 og 12 (§ 81 a)

Den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 a, stk. 1, fastsætter, at den straf, der er foreskrevet i straffeloven §§ 119, 123 og 245, § 245, jf. § 247,

§ 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, og § 252, stk. 1, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Den foreslåede ændring af § 81 a, stk. 2, indebærer, at det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 180, § 183, stk. 2, og § 237 i almindelighed skal indgå som en særdeles skærpende omstændighed, hvis lovovertrædelsen har baggrund i en konflikt som nævnt i § 81 a, stk. 1.

Det er en betingelse for at anvende den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 a, at lovovertrædelsen har *baggrund* i en *konflikt* mellem *grupper* af personer, hvor der som led i konflikten er anvendt *skydevåben mv.*

At lovovertrædelsen skal have »*baggrund i*« en konflikt som nærmere karakteriseret i bestemmelsen indebærer, at det skal kunne lægges til grund, at den person, der har begået lovovertrædelser, helt eller delvis har været motiveret af at ville deltage i eller reagere på en konflikt mellem grupper af personer. Det er uden betydning, om der tillige er andre motiver for angrebet, herunder f.eks. personlige uoverensstemmelser, hævn for tidligere krænkelser, fornærmelser eller lignende.

Den omstændighed, at lovovertrædelsen helt eller delvis skal have været motiveret af at ville deltage i eller reagere på en konflikt mellem grupper af personer, indebærer ikke noget krav til konfliktens indhold, men alene om, at konflikten – uanset hvad den handler om – er baggrund for den aktuelle lovovertrædelse.

Begrebet »*konflikt*« skal forstås bredt. Enhver uoverensstemmelse eller uenighed mellem to eller flere grupper vil kunne udgøre en konflikt i § 81 a's forstand. Det er uden betydning for vurderingen af, om en konflikt er omfattet af den foreslåede bestemmelse, hvad der er årsagen til konflikten, og hvad konflikten drejer sig om. Det er ligeledes uden betydning, om konflikten er begrundet i et eller flere forhold. Det er endvidere ikke en betingelse for at anvende § 81 a, at det fastslås, hvilket af flere mulige underliggende forhold, der har motiveret gerningsmanden. Det er således tilstrækkeligt, at det kan lægges til grund, at gerningsmanden helt eller delvist er motiveret af at ville deltage i eller reagere på konflikten.

At der skal være tale om en konflikt mellem »grupper af personer«, vil si-ge, at der skal være mere end én person på hver side i konflikten.

Som »grupper« anses ikke kun formaliserede grupper med en fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilholdssted og med fast navn eller lignende. Bestemmelsen omfatter også mere løse grupperinger, hvis gruppen dog virker med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast re-aktionsmønster i bestemte situationer, f.eks. at personerne i gruppen som regel bliver alarmeret og instrueret via telefon- eller sms-kæder i forbin-delse med bestemte voldelige eller truende begivenheder, som indtræffer.

Betingelsen om, at der er tale om en konflikt, som led i hvilken der er an-vendt *skydevåben*, eller anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begået brandstiftelse efter straffelovens § 180, indebærer et krav om, at der *mindst én gang* forud for den aktuelle forbrydelse har været anvendt skydevåben mv.

Det er altså ikke et krav, at der *flere* gange som led i konflikten skal være anvendt skydevåben mv. Det er heller ikke et krav, at skydevåben mv. har været anvendt kort tid forinden eller af den samme personkreds, hvis for-hold nu er til pådømmelse.

Det afgørende er, om lovovertrædelsen har baggrund i en konflikt mellem grupper af personer, hvor der på et tidspunkt har været anvendt skydevå-ben mv. Det er uden betydning, hvilken gruppe der har anvendt skydevå-ben mv. Har lovovertrædelsen baggrund i en konflikt mellem grupper af personer, og har der tidligere været anvendt skydevåben mv. som led i denne konflikt, vil bestemmelsen således kunne finde anvendelse.

De våbentyper, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i straffelo-vens § 81 a, svarer til de våbentyper, der er omfattet af § 192 a, stk. 1, i straffeloven, jf. pkt. 3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det er endvidere ikke en betingelse for, at bestemmelsen kan anvendes, at der er anvendt skydevåben mv. ved den enkelte lovovertrædelse, som be-gås med baggrund i en konflikt mellem grupper af personer. F.eks. vil også en voldshandling begået ved slag, spark eller brug af andre redskaber være omfattet af bestemmelsen, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldte.

Udover at der skal være tale om en konflikt mellem grupper, som led i hvilken der mindst én gang er anvendt skydevåben mv., stilles der ikke særlige krav til konflikten, for at den er omfattet af den foreslåede bestemmelse. Der stilles således eksempelvis ikke krav om, at konflikten skal have karakter af et verserende opgør, eller at konflikten gennem en vis periode skal have givet sig udslag i angreb.

Den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 a, vil også kunne anvendes på alvorlige forbrydelser, der har baggrund i en konflikt, hvor der siden den ene anvendelse af skydevåben mv., der kræves efter bestemmelsen, ikke er forekommet angreb, f.eks. fordi medlemmer af de involverede grupper i en periode har været frihedsberøvet. I en situation, hvor de pågældende grupper har indgået en fredsftale (f.eks. om ikke længere at angribe hinanden som led i en konflikt om et kriminelt marked), vil bestemmelsen eksempelvis kunne anvendes, hvis en person på et senere tidspunkt – eventuelt flere år senere – begår en forbrydelse som nævnt i § 81 a med baggrund i konflikten.

Det er heller ikke et krav, at begge parter har udført angreb som led i konflikten. Bestemmelsen vil således efter omstændighederne også kunne finde anvendelse i en situation, hvor én gruppe forfølger en anden gruppe, der ikke går til modangreb med brug af strafbare midler – så længe forfølgelsen har baggrund i en konflikt mellem de to grupper, hvor der som led i konflikten er anvendt skydevåben mv.

Det må antages, at betingelsen om, at lovovertrædelsen skal have baggrund i en konflikt, i praksis vil medføre en vis tidsmæssig afgrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde. Det må således forventes, at det afhængig af de nærmere omstændigheder kan være vanskeligt at bevise, at en lovovertrædelse har baggrund i konflikten mellem grupperne, hvis grupperne i en årrække ikke har foretaget sig noget som led i konflikten.

Straffelovens § 81 a omfatter tillige forsøg på og medvirken til de opregnede forbrydelser, jf. straffelovens § 21 og § 23.

Der vil således efter omstændighederne kunne blive tale om at straffe for forsøg på eksempelvis overtrædelse af straffelovens § 245, jf. § 21, jf. § 81 a, hvis det må antages, at den pågældende har forsøgt at begå et groft voldsforhold med baggrund i en konflikt mellem grupper af personer, hvor der tidligere er anvendt skydevåben mv.

Et ansvar for medvirken, jf. straffelovens § 23, vil eksempelvis kunne komme på tale i en situation, hvor en person med tilknytning til en af de stridende grupper får en anden person, eventuelt en udenforstående, til som led i konflikten at begå en af de omfattede forbrydelser mod en person, der tilhører en rivaliserende gruppe. I denne situation vil bagmanden efter omstændighederne kunne straffes i medfør af den foreslåede bestemmelse, jf. straffelovens § 23 om strafbar medvirken, mens den anden gerningsmands handling vil være omfattet, hvis den pågældende har haft det fornødne forsæt til, at forbrydelsen har baggrund i en konflikt mellem grupper, hvor der har været anvendt skydevåben mv.

Den foreslåede bestemmelse kan – svarende til, hvad der gælder efter den gældende § 81 a – også omfatte lovovertrædelser, der begås over for andre personer end dem, der tilhører eller har tilknytning til en gruppe, der er involveret i konflikten, hvis overtrædelserne har baggrund i konflikten. Det vil f.eks. gælde, hvis der i forbindelse med politiets arrestation af gerningsmanden til en forbrydelse, der er begået med baggrund i konflikten, som nævnt i bestemmelsen, udøves vold mod en politibetjent for at få denne til at undlade at gennemføre arrestationen, eller hvis der fremsættes trusler mod et vidne til et angreb, der er foretaget med baggrund i konflikten. Angreb, hvor gerningsmanden eksempelvis fejlagtigt troede, at offeret havde tilknytning til en rivaliserende gruppe, vil også kunne være omfattet af den foreslåede bestemmelse.

Det forudsættes, at strafudmålingsniveauet i sager omfattet af den foreslåede bestemmelse som udgangspunkt fordobles i forhold til den straf, der ville blive fastsat af domstolene i sager, hvor den foreslåede bestemmelse i § 81 a ikke finder anvendelse. I tilfælde, hvor domstolene normalt ville udmåle en straf på fængsel i 1 år og 6 måneder – f.eks. i en sag om grov vold – er det således forudsat, at der som udgangspunkt skal fastsættes en straf på fængsel i 3 år, hvis sagen er omfattet af § 81 a. I tilfælde, hvor domstolene normalt ville udmåle en straf på mere end 10 års fængsel – f.eks. i en drabssag – er det forudsat, at der som udgangspunkt skal idømmes fængsel på livstid, hvis sagen er omfattet af § 81 a. Det er forudsat, at fordoblingen sker i forhold til den konkrete straf, der ville være blevet udmålt i den enkelte sag.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændighe-

der, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Endvidere vil de øvrige almindelige regler i straffeloven om bl.a. strafbarhedsbetingelser og straffe mv. finde uændret anvendelse.

I sager, hvor et forhold konkret ikke henføres under § 81 a, kan der efter omstændighederne være grund til at overveje, om der foreligger andre skærpende omstændigheder, jf. § 81. Dette gælder eksempelvis, hvis der er tale om et simpelt voldsforhold efter straffelovens § 244 begået under omstændigheder svarende til de i § 81 a nævnte. Det gælder eksempelvis også i forhold til den første skudepisode, der ikke falder ind under § 81 a.

Bestemmelsen i § 81 a udelukker således ikke anvendelse af de almindelige strafskærpelsesgrunde i § 81 både med hensyn til forhold, der måtte blive henført under § 81 a og med hensyn til forhold, der efter en konkret vurdering ikke måtte blive det. Selv om eksempelvis betingelserne for at anvende § 81 a ikke er opfyldt i en konkret sag, kan der således efter almindelige strafudmålingsprincipper være skærpende omstændigheder, f.eks. at der er tale om kriminalitet begået som led i en voldelig strid mellem forskellige persongrupper.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13 (§ 192 a, stk. 3)

Efter den foreslåede bestemmelse skal det ved fastsættelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben efter § 192 a, stk. 1, nr. 1, indgå som en skærpende omstændighed, at skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted. Hvis skydevåbnet samtidig besiddes med tilhørende ammunition, skal dette indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffastsættelsen.

I overensstemmelse med gældende ret skal *»offentligt tilgængeligt sted«* forstås som steder, hvortil der er almindelig adgang, herunder veje, parker, offentlige transportmidler, restauranter, butikker, butikcentre, forlystelsessteder og offentlige kontorer. Besiddelse af skydevåben i en bil, som befinder sig på offentligt tilgængeligt sted, er også omfattet af begrebet.

Formuleringen om, at der *»samtidig besiddes ammunition til skydevåbnet«* indebærer ikke et krav om, at skydevåbnet er skarpladt, men den, der er i

besiddelse af skydevåbnet, skal samtidig være i besiddelse af ammunition på sin person, i en medbragt taske, i det køretøj, hvori den pågældende antræffes, eller på anden lignende lettilgængelig måde. Det bemærkes i øvrigt, at der skal være tale om ammunition, der kan affyres med det pågældende skydevåben, men ikke nødvendigvis ammunition, der er fabrikeret specifikt til skydevåbnet.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at sikre, at der foretages en øget graduering af strafudmålingen i sager om ulovlig besiddelse af skydevåben omfattet af § 192 a, stk. 1, nr. 1, således at der udmåles en skærpet straf, når skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted, og at straffen skærpes yderligere, når skydevåbnet samtidig besiddes med tilhørende ammunition. I forbindelse med strafudmålingen i sådanne sager vil også andre omstændigheder som hidtil kunne påvirke straffen i skærpene retning, herunder når der er tale om særdeles farlige skydevåben, og når der er tale om gentagelsestilfælde.

Det forudsættes, at der ved strafudmålingen efter § 192 a, stk. 1, nr. 1, fremover tages udgangspunkt i nedenstående straffniveauer.

Ulovlig besiddelse af skydevåben *uden tilhørende ammunition* på offentligt tilgængeligt sted forudsættes i *førstegangstilfælde* som udgangspunkt straffet med fængsel i 1 år og 3 måneder. I *gentagelsestilfælde* forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til fængsel mellem 1 år og 8 måneder og 2 år.

Ulovlig besiddelse af skydevåben *med tilhørende ammunition* på offentligt tilgængeligt sted forudsættes i *førstegangstilfælde* som udgangspunkt straffet med fængsel i 1 år og 6 måneder. I *gentagelsestilfælde* forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til fængsel mellem 2 år og 2 år og 6 måneder.

Hvis der er tale om ulovlig besiddelse af *særdeles farlige skydevåben* på offentligt tilgængeligt sted, forudsættes straffen i *førstegangstilfælde* som udgangspunkt fastsat til fængsel mellem 2 år og 2 år og 6 måneder, når våbnet besiddes uden tilhørende ammunition, og fængsel mellem 2 år og 6 måneder og 3 år, når våbnet besiddes med tilhørende ammunition. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

Fastsættelsen af straffen vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2. (Retsplejeloven)

Til nr. 1 (§ 115 a)

Ved forslaget til retsplejelovens § 115 a, tilvejebringes en udtrykkelig hjemmel til, at politiet kan videregive fortrolige oplysninger vedrørende personer, der er fyldt 18 år.

Der foreslås ingen ændringer vedrørende personer under 18 år.

Politiet vil ved bestemmelsen få adgang til som led i en kriminalitetsforebyggende indsats at videregive fortrolige oplysninger om myndige enkeltpersoner til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende, og som politiet vurderer, vil kunne påvirke personen i en positiv retning.

Det vil være en betingelse for videregivelse af fortrolige oplysninger om myndige enkeltpersoner, at videregivelsen er nødvendig som led i en kriminalpræventiv indsats over for den pågældende. Politiet vil således alene kunne videregive de oplysninger, som er nødvendige for, at forældre mv. kan opnå en sådan viden om kriminalitetens omfang og karakter, at de vil være i stand til at vurdere situationen og have mulighed for at påvirke den pågældendes adfærd. Politiet vil desuden i hvert enkelt tilfælde skulle vurdere, om det konkret er nødvendigt at videregive de pågældende oplysninger om enkeltpersoner for at forældre mv. er i stand til at udføre denne opgave, samt om der er grund til at antage, at netop den person, hvortil videregivelsen sker, vil kunne påvirke den unge i en positiv retning og derved bidrage til at forhindre, at den unge udvikler eller fortsætter en kriminel adfærd, herunder udbygger sin tilknytning til en kriminel gruppering.

Der opstilles ikke nærmere formkrav til politiets videregivelse af oplysninger. Politiet vil således kunne vælge den måde, der efter politiets opfattelse vil være mest effektiv i forhold til formålet med videregivelse af oplysningerne.

Adgangen til at videregive oplysninger omfatter fortrolige oplysninger om den pågældende. Dette kan f.eks. vedrøre den unges stofmisbrug eller væsentlige sociale problemer. Det vil også – og i praksis formentlig navnlig – omfatte oplysninger om straffbare forhold, herunder eksempelvis om den unges kriminelle adfærd eller tilknytning til kriminelle grupperinger.

Der henvises i øvrigt til pkt. 9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 747, stk. 4)

Det foreslås, at fristreglen i retsplejelovens § 747, stk. 4, udvides, således at den også omfatter anmodninger efter retsplejelovens § 747, stk. 2, om sikring af bevis, som det ellers må befrygtes vil gå tabt (nr. 1), ikke uden væsentlig ulempe eller forsinkelse vil kunne føres for den dømmende ret (nr. 2) eller må antages at være af betydning for efterforskningen eller af hensyn til en offentlig interesse (nr. 3). Det foreslås, at fristreglen i § 747, stk. 4, skal omfatte anmodninger efter § 747, stk. 2, som indeholder en begæring om anvendelse af § 747, stk. 4.

Ifølge fristreglen i retsplejelovens § 747, stk. 4, skal et retsmøde med henblik på at sikre bevis afholdes snarest og så vidt muligt inden for 2 uger fra rettens modtagelse af anmodningen om anticiperet bevisførelse. Fristreglen omfatter i dag alene anmodninger om anticiperet bevisførelse efter retsplejelovens § 747, stk. 3, dvs. hvor sigtede er varetægtsfængslet, herunder i isolation.

Den foreslåede ændring indebærer, at fristreglen i retsplejelovens § 747, stk. 4, fremover også vil gælde for anmodninger om anticiperet bevisførelse efter retsplejelovens § 747, stk. 2, som indeholder en begæring om anvendelse af § 747, stk. 4.

I modsætning til anmodninger om anticiperet bevisførelse efter § 747, stk. 3, hvor fristreglen i § 747, stk. 4, altid finder anvendelse, når anmodningen om anticiperet bevisførelse imødekommes, skal anmodninger om anticiperet bevisførelse efter § 747, stk. 2, således indeholde en begæring om anvendelse af § 747, stk. 4, for at fristreglen skal finde anvendelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 8.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (§ 769, stk. 2)

Det foreslås, at retsplejelovens § 769, stk. 2, ændres således, at en tiltalt, der er idømt ubetinget fængsel i mere end 30 dage for en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, kan varetægtsfængsles, når hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at den tiltalte ikke er på fri fod, under hensyntagen til, at den tiltalte har tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og at der inden for den gruppe, som den dømte har tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Den foreslåede bestemmelse giver adgang til at varetægtsfængsle en tiltalt i visse sager, hvor der er afsagt en helt eller delvist fældende dom, og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve det, selv om dommen ikke er endelig.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse i § 769, stk. 2, for det første være en betingelse for varetægtsfængsling, at den tiltalte er idømt ubetinget fængsel i mere end 30 dage for en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale. Strafferammen for den pådømte forbrydelse har ikke betydning. Det er i øvrigt ikke en betingelse, at det pådømte forhold har baggrund i den verserende voldelige konflikt.

For det andet vil det være en betingelse for varetægtsfængsling, at hensynet til retshåndhævelsen efter en konkret vurdering skønnes at kræve, at den tiltalte ikke er på fri fod efter den fældende dom.

Hensynet til retshåndhævelsen vil skulle vurderes under hensyntagen til, at den tiltalte har *tilknytning* til en *gruppe af personer*, som er *aktivt involveret* i en *verserende voldelig konflikt* med en anden gruppe af personer, og at der inden for den gruppe, som den dømte har tilknytning til, som led i konflikten blot én gang er *anvendt skydevåben* eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Hensynet til retshåndhævelsen vil således skulle vurderes under hensyntagen til de samme omstændigheder, som fremgår af de foreslåede bestemmelser i straffelovens § 38, stk. 5, og 41, stk. 3, og straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 3, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2 og § 5, nr. 2.

For så vidt angår den nærmere forståelse af de øvrige begreber i bestemmelsen, herunder »tilknytning«, »gruppe af personer«, »aktivt involveret«, »verserende voldelig konflikt« og »anvendt skydevåben mv.«, henvises der ligeledes til pkt. 6.2.1.1 samt til bemærkningerne ovenfor til lovforslagets § 1, nr. 2.

Det ligger i den foreslåede bestemmelse, at der med henblik på at fastholde en fornøden fasthed og konsekvens i retshåndhævelsen er behov for at varetægtsfængsle personer, som har en stærk tilknytning til grupper, som er aktivt involveret i voldelige konflikter af den omtalte særlige karakter, idet det vil kunne virke krænkende, at den pågældende er på fri fod, når der ved en fældende dom foreligger særlig bestyrket mistanke om, at den pågældende har begået kriminalitet af en sådan grovhed, som har kunnet medføre en ubetinget straf på mere end 30 dages fængsel. Det vil bero på en vurdering af de konkrete omstændigheder, om der eventuelt foreligger sådanne individuelle forhold, som kan medføre, at det trods det nævnte retshåndhævelseshensyn i det enkelte tilfælde ikke er påkrævet, at den pågældende varetægtsfængsles efter den fældende dom.

Som det er tilfældet med hensyn til den gældende bestemmelse, forudsættes den foreslåede ændrede bestemmelse at finde tilsvarende anvendelse i forbindelse med sager, som fremmes til dom i tiltales fravær, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Såvel retten som forsvareren bør orienteres forud for hovedforhandlingen, hvis anklagemyndigheden agter at begære varetægtsfængsling efter dom i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse.

Er den dømte varetægtsfængslet efter dommen i medfør af den foreslåede bestemmelse, følger det af retsplejelovens § 999, stk. 2 (som ikke foreslås ændret), at straffedommen skal fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig.

Der henvises i øvrigt til pkt. 7.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til § 3. (Våbenloven)

Til nr. 1 (§ 3, stk. 1)

Den foreslåede ændring indebærer, at justitsministeren bemyndiges til at påbyde, at enhver, der overdrager genstande omfattet af forbuddet i våbenlovens § 1, herunder skydevåben og dele hertil, skal gøre anmeldelse derom efter nærmere af justitsministeren fastsatte regler.

Det er hensigten at udnytte denne bemyndigelse til at fastsætte regler om, at den, der overdrager skydevåben og mærkede skydevåbendele, skal give politiet meddelelse om overdragelsen, herunder om erhververens identitet, medmindre politiet allerede har kendskab hertil, fordi erhververen har indhentet en individuel tilladelse til at erhverve det specifikke våben eller den specifikke våbendel.

Der henvises i øvrigt til pkt. 10.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 3, stk. 3, nr. 2)

Efter den gældende bestemmelse i våbenlovens § 3, stk. 3, nr. 2, kan justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, uden retskendelse foretage kontrol af våbenlagre og våbenbøger hos våbenhandlere. Med den foreslåede ændring præciseres det, at adgangen til kontrol uden retskendelse omfatter våbenlagre og våbenbøger hos alle erhvervsdrivende med generel tilladelse til med henblik på erhvervsmæssig handel eller anden erhvervsmæssig virksomhed at erhverve og besidde våben mv., jf. forslaget til våbenlovens § 4 b, stk. 1, i lovforslagets § 3, nr. 3.

Til nr. 3 (§ 4 b)

Med den foreslåede nyaffattelse af våbenlovens § 4 b bemyndiges justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, udtrykkeligt til at meddele erhvervsdrivende generel tilladelse til med henblik på erhvervsmæssig handel eller anden erhvervsmæssig virksomhed at erhverve og besidde de i § 1, stk. 1, nr. 1-3 og 7-10, og § 4, stk. 2, nævnte genstande. Endvidere bemyndiges justitsministeren udtrykkeligt til mere generelt at fastsætte vilkår og betingelser for udstedelse og anvendelse af tilladelser efter stk. 1.

Dermed kommer våbenloven til at indeholde en mere klar hjemmel til de eksisterende bestemmelser i våbenbekendtgørelsens §§ 31-34 end i dag.

Endvidere vil § 4 b med den nye affattelse give mulighed for, når forudsætningerne herfor er opfyldt, ved bekendtgørelse at stille krav om, at våbenhandlere mv. med generelle tilladelser som omhandlet i våbenbekendtgørelsens §§ 31 og 32 skal føre våbenbøger elektronisk på en sådan måde, at våbenbøgerne kan samkøres med et eventuelt kommende nyt Politiets Våbenregister.

Der henvises i øvrigt til pkt. 10.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (§ 10, stk. 2, 2. pkt.)

Efter den foreslåede bestemmelse skal det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, om ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder mv., særligt anses for skærpende, at gerningsmanden flere gange tidligere er straffet for overtrædelse af samme bestemmelse.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at indføre hårdere straffe i tredjegangstilfælde af ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder mv.

Det følger således af udtrykket *»flere gange tidligere er straffet«*, at der mindst skal være tale om et tredjegangstilfælde. Det er ikke hensigten at ændre det gældende sanktionsniveau for så vidt angår overtrædelser i første- og andengangstilfælde.

Det følger endvidere af henvisningen til våbenlovens § 4, stk. 1, at der skal være tale om tidligere overtrædelser af netop denne bestemmelse. Det er således ikke hensigten at regulere det gældende sanktionsniveau i sager, hvor der er tale om tidligere overtrædelser af andre bestemmelser i våbenlovgivningen.

Det forudsættes, at der ved strafudmålingen for ulovlig besiddelse af knive efter våbenlovens § 10, stk. 2, jf. § 4, stk. 1, fremover i *tredjegangstilfælde* – både for lovovertrædere over og under 18 år – som udgangspunkt fastsættes en ubetinget frihedsstraf på fængsel i 40 dage. Straffen kan dog gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er

opfyldt. Det bemærkes, at den nævnte straf forudsættes anvendt, når der er idømt frihedsstraf i andengangstilfældet uanset længden heraf.

I *fjerdegangstilfælde* og derover vil det være op til domstolene på baggrund af de konkrete forhold i den enkelte sag at beslutte, hvorledes straffen bør fastsættes. Det forudsættes dog, at der som udgangspunkt fastsættes en passende skærpet straf i forhold til ovennævnte strafpositioner.

Der vil i tredjegangstilfælde og derover kun i helt sjældne tilfælde kunne tænkes at foreligge sådanne særligt formildende omstændigheder, at udgangspunktet om frihedsstraf kan fraviges.

Det bemærkes, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og at det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4. (Politiloven)

Til nr. 1 (§ 23, stk. 3)

Det foreslås, at justitsministerens bemyndigelse udvides, således at der kan fastsættes regler om, at overtrædelse af de i medfør af politilovens § 23, stk. 1, fastsatte regler eller overtrædelse eller manglende efterkommelse af påbud eller forbud udstedt i medfør af regler fastsat i medfør af politilovens § 23, stk. 2, straffes med bøde eller fængsel i indtil 1 år og 6 måneder.

Formålet med den foreslåede ændring af politilovens § 23, stk. 3, er at skabe hjemmel for justitsministeren til at fastsætte regler i ordensbekendtgørelsen om, at overtrædelse af zoneforbud til personer, der udviser en særligt utryghedsskabende adfærd, kan straffes med fængsel i op til 1 år og 6 måneder.

Det er hensigten med den forhøjede strafferamme, at det skal være muligt at tage højde for gentagne overtrædelser af zoneforbud ved udmålingen af straffen.

Straffen for overtrædelse af et zoneforbud i førstegangstilfælde, og hvor der alene er et forhold til pådømmelse, forudsættes stadigvæk fastsat til ubetinget fængsel i 7 dage.

I *andegangstilfælde* (det vil sige tilfælde, hvor der én gang tidligere er sket domfældelse), hvor der alene er et forhold til pådømmelse, forudsættes straffen fastsat til ubetinget fængsel i 14 dage.

I *tredjegangstilfælde*, hvor der alene er et forhold til pådømmelse, forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 40 dage.

I *fjerdegangstilfælde* og derover vil det være op til domstolene på baggrund af de konkrete forhold i den enkelte sag at beslutte, hvorledes straffen bør fastsættes. Det forudsættes dog, at der som udgangspunkt fastsættes en passende skærpet straf i forhold til ovennævnte strafpositioner.

I sager, hvor der er flere forhold til samtidig pådømmelse, forudsættes der ligeledes idømt en passende højere samlet straf (med udgangspunkt i ovennævnte strafpositioner).

Fastsættelsen af straffen vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5. (Straffuldbyrdelesloven)

Til nr. 1 (§ 26, stk. 2)

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at personer indsat i fængselsafdelinger eller arresthuse udpeget til anbringelse af indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, kan overføres til andre tilsvarende fængselsafdelinger eller arresthuse, når hensynet til at forebygge konflikter, styrke sikkerheden eller modvirke ny kriminalitet taler herfor.

Efter den foreslåede bestemmelse vil overførsel af indsatte mellem sådanne arresthuse eller fængselsafdelinger således kunne ske, uanset at de nugældende betingelser for overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner ikke er til stede.

Overførsel af indsatte efter den foreslåede bestemmelse forudsætter således alene, at hensynet til at forebygge konflikter, styrke sikkerheden eller modvirke ny kriminalitet taler herfor.

Det forhold, at en indsat er overført efter den foreslåede bestemmelse, er ikke til hinder for, at de pågældende efterfølgende overføres igen eller eventuelt overføres efter de gældende regler.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at enkelte indsatte eller grupper af indsatte med visse intervaller kan overføres til anden tilsvarende afdeling for at imødegå den særlige risiko for negativ indflydelse eller opbygning af yderligere negative magtstrukturer. Dette gælder også, selv om der ikke konkret kan påvises en øget risiko ved tilstedeværelsen af den eller de indsatte, der overføres.

Det forudsættes i den forbindelse med forslaget, at flere overførsler af samme indsatte – hvor overførslerne alene er begrundet i hensynet til at forhindre den pågældende i at opbygge eller fastholde negative magtstrukturer – i givet fald skal ske med intervaller, der i videst mulige omfang tilgodeser hensynet til den dømtes forhold og resocialisering. Bestemmelsen giver således ikke mulighed for at foretage overførsler i så nær tidsmæssig sammenhæng med en tidligere overførsel, at den dømtes tilstedeværelse ikke kan være forbundet med en reel risiko for en uønsket magtstruktur, som kan give sikkerhedsmæssige problemer.

I tilfælde, hvor en overførsel helt eller delvis er et udslag af en aktuel konfliktsituation uden for fængslet, vil der derimod kunne gennemføres yderligere overførsler, så snart konfliktbilledet uden for fængslet ændrer sig på en måde, der nødvendiggør en ny overførsel.

Bestemmelsen vil endvidere kunne anvendes såvel over for en enkelt indsat som over for flere indsatte eller alle indsatte på afdelingen eller i arresthuset.

Til nr. 2 (§ 46, stk. 3)

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at udgang ikke kan finde sted, hvis politiet oplyser, at den dømte skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes af have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

»Gruppe af personer« skal forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i straffelovens § 81 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11. Som grupper anses således ikke kun mere formaliserede grupper med en mere fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilhørsforhold og med fast navn og lignende. Også mere løse grupperinger kan være omfattet af bestemmelsen, hvis gruppen dog virker med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer.

Der må foreligge en antagelse om en stærk tilknytning til gruppen som sådan. Forslaget omfatter således ikke personer med en løsere tilknytning til den pågældende persongruppe.

»Konflikt« skal ligeledes forstås i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11. Begrebet »konflikt« skal forstås bredt. Enhver uoverensstemmelse eller uenighed mellem to eller flere grupper vil således kunne udgøre en konflikt i de foreslåede bestemmelsers forstand. Det er i den forbindelse uden betydning, hvad årsagen til konflikten er, og hvad konflikten drejer sig om.

Til forskel for, hvad der gælder efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 a, jf. denne lovs § 1, nr. 11, forudsætter den foreslåede bestemmelse desuden, at konflikten på tidspunktet for udgangen må anses for at være *voldelig*.

Heri ligger for det første, at konflikten må have givet sig udslag i mindst én hændelse, der kan karakteriseres som voldelig. Der må dog være tale om et voldeligt præg af en vis styrke. Handlinger, som alene må anses for omfattet af straffelovens § 244 om simpel vold, vil således ikke i sig selv kunne føre til, at en konflikt skal betragtes som voldelig. Som udgangspunkt må der som led i konflikten være begået handlinger, der som minimum kan karakteriseres som kvalificeret vold, jf. straffelovens § 245, eksempelvis ved anvendelse af stik-, slag- eller skydevåben.

For det andet må konfliktens voldelige præg være *verserende*. Heri ligger, at der på tidspunktet for udgang må være en aktuel risiko for yderligere hændelser af den ovenfor nævnte karakter.

Det vil bero på et politifagligt skøn, om der er tale om en verserende voldelig konflikt. Det vil i den forbindelse i almindelighed kunne lægges til grund, at der vil være en aktuel risiko for yderligere voldelige hændelser, og at den voldelige konflikt således fortsat er verserende, hvis konflikten inden for de seneste tre måneder er kommet til udtryk i form af en eller flere voldelige hændelser. Der kan imidlertid også være tale om en verserende voldelig konflikt, selv om der er forløbet mere end tre måneder, uden at der har fundet voldelige hændelser sted.

Afskæringen af muligheden for udgang vil alene ramme personer med tilknytning til en gruppe af personer, som er *aktivt involveret* i den verserende voldelige konflikt. Denne betingelse indebærer, at mindst én af de handlinger, som medfører, at konflikten anses for verserende voldelig, jf. herom ovenfor, skal være begået inden for den gruppe, som den dømte er knyttet til.

Det er endvidere en betingelse, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes knyttet til, som led i konflikten er *anvendt skydevåben* eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse efter straffelovens § 180. Betingelsen svarer til betingelsen efter straffelovens § 81 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11.

Det er ikke nogen betingelse, at anvendelsen af skydevåben mv. er sket som led i den voldsudøvelse, som gør, at konflikten betragtes som verserende voldelig, jf. herom ovenfor. Også i tilfælde, hvor der ikke aktuelt har været anvendt skydevåben, men hvor konflikten ikke desto mindre må karakteriseres som verserende voldelig, vil udgang blive afskåret, hvis der én gang tidligere har været anvendt skydevåben mv. i samme konflikt. Det gælder, uanset hvor lang tid der måtte være gået siden anvendelsen af skydevåbnet mv.

Omvendt vil anvendelsen af et skydevåben mv. også i sig selv kunne udgøre den begivenhed, som medfører, at en konflikt nu må betegnes som verserende voldelig. Anvendelsen af et skydevåben mv. vil således i sig selv kunne være den udløsende begivenhed, som har suspensiv virkning på

adgangen til udgang, uanset at der ikke herudover er begået voldshandlinger inden for den pågældende gruppe.

Bestemmelsen indebærer, at udgang ikke kan finde sted, hvis de opregnede betingelser er til stedet. Det gælder, uanset om de almindelige betingelser for udgang i øvrigt måtte være opfyldt.

I tilfælde, hvor der allerede er truffet en afgørelse om at meddele den dømte udgangstilladelse, fører bestemmelsen således til, at udgangen må udsættes, indtil betingelserne herfor ikke længere er opfyldt.

Tilsvarende vil der kunne forekomme tilfælde, hvor der er meddelt tilladelse til udgang med henblik på deltagelse i en bestemt begivenhed, men hvor oplysninger fra politiet efterfølgende begrænser muligheden for at gennemføre udgangen. I sådanne tilfælde fører de foreslåede bestemmelser til, at udgangstilladelsen bortfalder.

Afgørelser om udgang træffes af kriminalforsorgen. Det foreslås, at kriminalforsorgen også skal træffe afgørelse om, hvorvidt udgang skal begrænses som følge af den foreslåede bestemmelse. Som det fremgår af forslaget, er det imidlertid oplysninger fra politiet, som vil skulle danne grundlag for kriminalforsorgens afgørelse i de pågældende sager.

Politiet vil i forbindelse med en høring få mulighed for at udtale sig om de forhold, som har betydning for spørgsmålet om udgang i henhold til den foreslåede bestemmelse. Forslaget indebærer ikke, at der indføres en pligt for politiet til at udtale sig.

Det afgørende for, om udgang vil skulle nægtes efter den foreslåede bestemmelse, er alene, om der foreligger sådanne oplysninger fra politiet som nævnt i bestemmelsen. Kriminalforsorgen vil ikke skulle foretage en prøvelse eller vurdering af politiets oplysninger.

Det forudsættes således med lovforslaget, at politiets oplysninger lægges uprøvet til grund af kriminalforsorgen ved afgørelsen af spørgsmålet om udgang.

En afgørelse om at nægte udgang efter den foreslåede bestemmelse vil have virkning indtil videre. For at sikre, at spørgsmålet bliver taget op til fornyet overvejelse med jævne mellemrum, forudsættes det dog, at der med intervaller på højst tre måneder vil skulle træffes en ny afgørelse om,

hvorvidt der er grundlag for at ændre afgørelsen om at nægte udgang. Dette forudsætter dog, at spørgsmålet om udgang fortsat er aktuelt på dette tidspunkt.

Til brug for kriminalforsorgens afgørelse vil der således i givet fald skulle indhentes en ny udtalelse fra politiet om, hvorvidt der fortsat er grundlag for at nægte udgang.

Der henvises i øvrigt til pkt. 6.2.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 3 (§ 81, 1. pkt.)

De foreslåede ændringer indebærer, at de skærpede prøveløsladelsesvilkår, som foreslås indsat i straffelovens § 39, stk. 3, (lovforslagets § 1, nr. 2), straffelovens § 40 a, stk. 3 og 4, (lovforslagets § 1, nr. 4 og 5) og straffelovens § 41, stk. 5, (lovforslagets § 1, nr. 9) – i lighed med hvad der gælder for andre prøveløsladelsesvilkår – vil skulle gennemføres af kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

Der er herudover tale om en konsekvensændring som følge af forslaget om at indsætte et nyt stk. 3 i straffelovens § 41, jf. lovforslagets § 1, nr. 8, hvorved det gældende stk. 3 bliver stk. 4.

Til nr. 4 (kapitel 15 a)

Det foreslås, at der i straffuldbyrdelseslovens afsnit II om fængselsstraffe indsættes et nyt kapitel 15 a om en forsøgsordning med elektronisk overvågning ved prøveløsladelse og udgang.

Efter det foreslåede § 89 a, 1. pkt., kan justitsministeren iværksætte en forsøgsordning, hvor det som vilkår for prøveløsladelse eller udgangstilladelse fra en eller flere institutioner kan fastsættes, at personen skal undergive sig elektronisk overvågning af sin færden.

I forsøget vil bl.a. GPS-fodlænker kunne indgå. En GPS-fodlænke er en elektronisk fodlænke, der indeholder en GPS-modtager og en sender. GPS-modtageren registrerer løbende, hvor den pågældende befinder sig, og senderen sender herefter oplysningerne herom til den, der foretager overvågningen.

Endvidere vil fodlænker af den type, der i dag anvendes ved fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter straffuldbyrdelseslovens kapitel 13 a, kunne indgå. Sådanne elektroniske fodlænker indeholder ikke GPS, men en sender, der afgiver signaler, som kan opfanges af en modtager, der kan installeres i den pågældendes bopæl eller et andet sted. Hvis personen ikke i bestemte tidsrum befinder sig det sted, hvor modtageren er installeret, underrettes den, der foretager overvågningen. Det er ikke med disse fodlænker teknisk muligt at spore personen, når den pågældende opholder sig uden for det sted, hvor modtageren er installeret, og dermed uden for modtagerens rækkevidde.

Efter det foreslåede § 89 a, 2. pkt., fastsætter justitsministeren nærmere regler om gennemførelsen af forsøgsordningen. Der vil i medfør heraf blive udstedt en bekendtgørelse om forsøgsordningen.

I bekendtgørelsen om forsøgsordningen vil det bl.a. blive fastsat, hvilke institutioner der omfattes af forsøgsordningen. Det vil også blive fastsat, ved hvilke former for prøveløsladelse og udgang forsøgsordningen skal gælde. Forsøget vil således kunne gennemføres på den eller de institutioner, som findes mest egnede til at indgå i forsøget, ligesom adgangen til at fastsætte vilkår om elektronisk overvågning vil kunne begrænses til de prøveløsladelses- og udgangsformer, som findes mest egnede til at indgå i forsøget.

Vilkår om elektronisk overvågning vil udgøre et selvstændigt vilkår ved prøveløsladelse og udgangstilladelse. I bekendtgørelsen vil det i den forbindelse blive fastsat, i hvilket omfang de almindelige regler i straffeloven og straffuldbyrdelsesloven om vilkår for prøveløsladelse og udgangstilladelse skal finde anvendelse på vilkår om elektronisk overvågning. Udgangspunktet vil være, at de almindelige regler om vilkår for prøveløsladelse og udgang skal gælde for vilkår om elektronisk overvågning, dog således at der f.eks. med hensyn til reaktioner ved vilkårsovertrædelse eventuelt kan være behov for at give mulighed for at tage hensyn til, at der er tale om en forsøgsordning.

Det bemærkes, at en persons deltagelse i forsøgsordningen med vilkår om elektronisk overvågning ikke i øvrigt vil have betydning for prøveløsladelsen eller udgangen, herunder for, om prøveløsladelse skal ske, eller om tilladelse til udgang skal gives. Den pågældende vil herunder bl.a. skulle overholde de øvrige vilkår, der fastsættes for prøveløsladelsen eller ud-

gangstilladelsen, herunder det vilkår, som den elektroniske overvågning er fastsat for at sikre overholdelsen af.

Der vil i bekendtgørelsen om forsøgsordningen blive fastsat regler om, i hvilke tilfælde vilkår om elektronisk overvågning kan fastsættes.

Det er hensigten, at vilkår om elektronisk overvågning skal kunne fastsættes, hvis det findes formålstjenligt for at sikre overholdelsen af et andet vilkår, der fastsættes for prøveløsladelsen eller udgangen.

Dette andet vilkår vil skulle være et vilkår, der indebære begrænsninger i den dømtes adgang til færden eller kontakt med andre personer. Der vil f.eks. kunne være tale om vilkår om, at den dømte ikke må indfinde sig bestemte steder eller omvendt skal opholde sig bestemte steder på bestemte tidspunkter. Der vil også kunne være tale om vilkår om, at den dømte ikke må opsøge den forurettede eller andre nærmere bestemte personer.

Det er derimod ikke hensigten, at vilkår om elektronisk overvågning skal kunne fastsættes med henblik på at sikre, at den dømte overholder det faste vilkår ved prøveløsladelse om ikke at begå strafbart forhold i prøvetiden eller et vilkår om, at den pågældende undergives tilsyn. Tilsvarende er det ikke hensigten, at vilkår om elektronisk overvågning ved udgangstilladelse skal kunne fastsættes med henblik på at sikre, at den indsatte ikke begår strafbart forhold under udgangen.

Det er herudover hensigten, at det skal bero på en konkret vurdering, hvilke personer der inddrages i forsøget.

I den forbindelse vil der på den ene side kunne lægges vægt på hensynet til at opnå brugbare resultater af forsøget, herunder hensynet til, at det fornødne antal personer deltager, og at elektronisk overvågning afprøves i forhold til de forskellige typer af vilkår, som elektronisk overvågning kan anvendes til at sikre overholdelsen af.

På den anden side vil det skulle indgå, at et vilkår om elektronisk overvågning udgør et ikke uvæsentlig indgreb over for den dømte. Det forudsættes derfor, at vilkår om elektronisk overvågning ikke fastsættes, hvis den herved forvoldte forstyrrelse af den dømtes forhold, ville stå i misforhold til den kriminalitet, som den pågældende har begået, og hensynet bag det vilkår, som den elektroniske overvågning skal sikre overholdelsen af.

Som eksempel på, hvor vilkår om elektronisk overvågning som led i forsøget kan fastsættes, kan nævnes tilfælde, hvor der fastsættes skærpede vilkår for prøveløsladelse efter de foreslåede bestemmelser i straffelovens § 39, stk. 3, § 40 a, stk. 3 og 4, og § 41, stk. 5 (lovforslagets § 1, nr. 3-5 og 9), eller hvor der med hjemmel i § 12, stk. 2, i bekendtgørelse om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen), fastsættes såkaldte rocker- og bandevilkår. Det bemærkes i den forbindelse, at det vil være muligt at fastsætte vilkåret om elektronisk overvågning for et kortere tidsrum end de(t) øvrige vilkår.

Der vil i bekendtgørelsen om forsøgsordningen blive fastsat regler om, hvordan den elektroniske overvågning som led i forsøget skal foregå.

Forsøgsordningen forudsættes tilrettelagt således, at den elektroniske overvågning i forhold til den dømte gennemføres på den mindst muligt indgribende måde, der er tilstrækkelig til at opnå formålet.

Det forudsættes endvidere, at der som led i forsøget indføres procedurer, der sikrer, at registrerede oplysninger om den dømtes færden løbende slettes, når kontrollen med overholdelsen af det vilkår, som den elektroniske overvågning skal sikre overholdelsen af, er gennemført.

Forsøgsordningen vil skulle administreres inden for rammerne af persondataloven. I forbindelse med udarbejdelsen af bekendtgørelsen om forsøgsordningen vil der blive indhentet en udtalelse fra Datatilsynet.

Det bemærkes i øvrigt, at hvis tilsynsmyndigheden bliver opmærksom på, at formålet med et vilkår om elektronisk overvågning ikke længere er til stede, vil tilsynet skulle indstille til den myndighed, der har fastsat vilkåret, at det ophæves.

Der henvises i øvrigt til pkt. 6.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

§ 6

[Ikrafttrædelsesbestemmelse]

§ 7

[Geografisk anvendelsesområde]

[Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Det foreslås samtidig, at de foreslåede ændringer kan sættes i kraft for Færøerne ved kongelig anordning med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.]

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>